

KONGSBERG

Årsrapport 2004

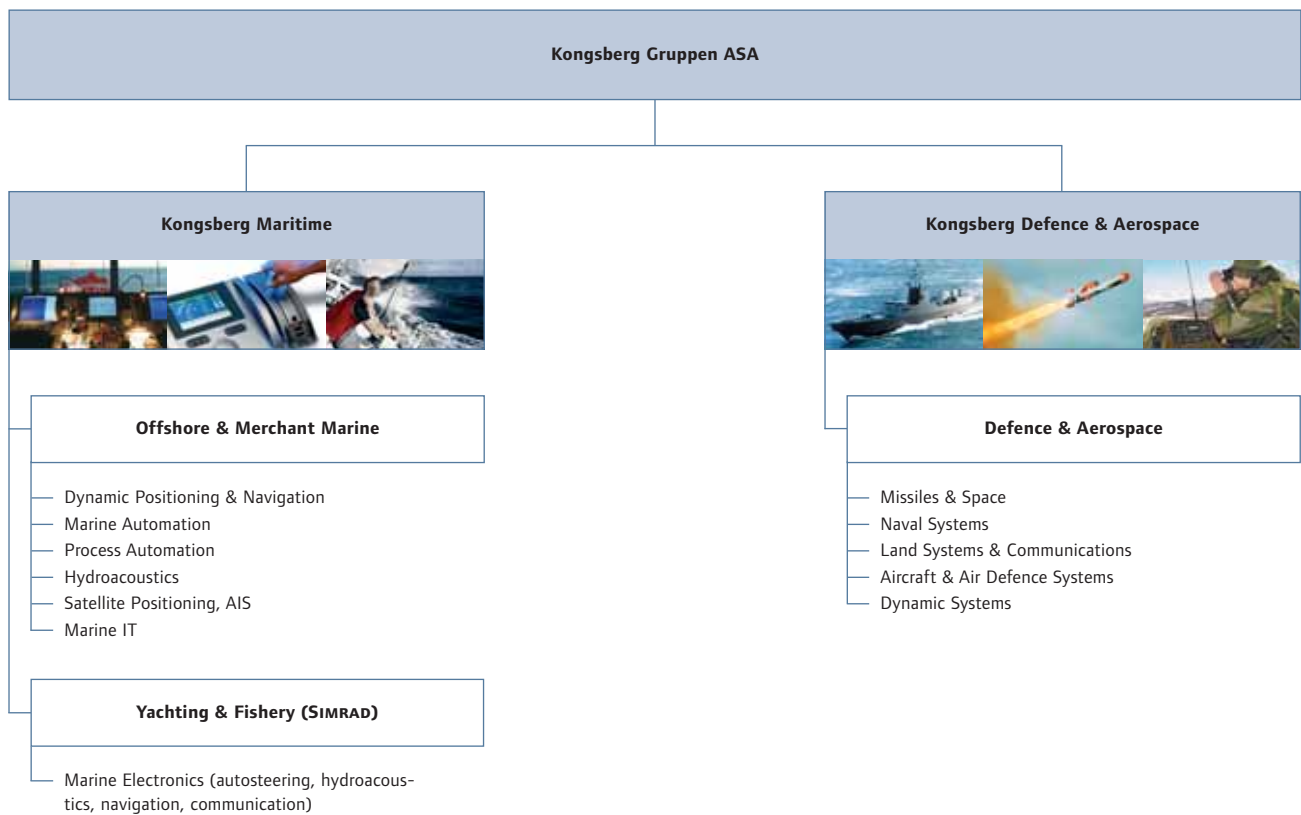
et hav av muligheter

- Aktiviteten i olje- og gassutvinning til havs øker
- Økte krav til effektivitet og sikkerhet for skip og offshoreinstallasjoner
- Fornyet tillit fra våre samarbeidspartnere
- NSM – verdens mest moderne missil – snart på markedet

KONGSBERG

Kongsberg Gruppen (KONGSBERG) mainly focuses on the markets for advanced maritime electronics and defence systems. The Group is engaged in widespread international activities, with Europe, the USA, the Middle East and the Far East as its most important markets.

Financial Calendar

Annual General Meeting

The ordinary annual general meeting will be held at 2 p.m. on Tuesday, 3 May 2005, at the Conference Centre, Kongsberg Industrial Park, Kongsberg.

Dividends will be paid out on 24 May 2005.

Presentation of the quarterly results in 2005

Q1: 3 May

Q2: 23 August

Q3: 25 October

Innhold

■ Konsernet

Hovedtall	2
Nøkkeltall pr. forretningsområde	3
Visjon, mål og strategi	4
Historikk	5
Dette er KONGSBERG	6

■ Ny vekst

Konsernsjef Jan Erik Korssjøen	8
Viktige hendelser og utviklingstrekk	12
Sammenhenger gir merverdi mellom forsvar og maritim	14
Evne til fornyelse – en forutsetning for lønnsom vekst	18

■ Virksomhetsbeskrivelse

Kongsberg Maritime	20
Adm. direktør Torfinn Kildal	21
Virksomhetsbeskrivelse	22
Økt fokus på sikkerhet gir trygghet til havs	28
På dypt vann trenger du råd fra kjentfolk	30
Kongsberg Defence & Aerospace	32
Adm. direktør Tom Gerhardsen	33
Virksomhetsbeskrivelse	34
Vellykket test for Naval Strike Missile (NSM)	40
Samarbeid med Raytheon tar av	44

■ Virksomhetsstyring

Eierstyring og selskapsledelse	46
Organisasjon og styring	52
Samfunnsansvar	53
Styret CV	54
Konsernledelsen CV	55

■ Finansiell informasjon

Aksjer og aksjonærforhold	56
Analytisk informasjon	58

■ Årsberetning og regnskap

Årsberetning	64
Regnskap med noter – Konsern	72
Regnskap med noter – Kongsberg Gruppen ASA	89
Revisjonsberetning for 2004	91

■ Adresser

92

Hovedtall

- God ordreinngang i Offshore & Merchant Marine.
- Sterk avslutning på året.
- Redusert resultat på grunn av negativ resultatbelastning på 150 millioner kroner knyttet til utviklingen av nytt sjømålsmissil.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
■ Drift							
Driftsinntekter	6 439	6 651	6 980	6 176	5 296	4 412	4 404
– sivilt	% 58	54	58	63	64	73	71
– utenfor Norge	% 71	76	72	74	74	62	62
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	223	383	485	437	287	249	278
Driftsresultat (EBIT)	135	291	404	328	225	213	189
Ordinært resultat før skatt (EBT)	85	190	291	191	188	205	279
Årsresultat	37	125	216	123	(56)	233	171
Ordrereserve	5 425	5 913	5 143	6 401	6 610	4 258	4 551
Antall ansatte	4 017	4 176	4 208	4 012	3 765	3 382	3 333
■ Lønnsomhet							
Driftsmargin før goodwillavskrivninger (EBITA)	% 3,5	5,8	6,9	7,1	5,4	5,6	6,3
Driftsmargin (EBIT)	% 2,1	4,4	5,8	5,3	4,2	4,8	4,3
Totalkapitalavkastning	% 2,3	5,0	7,3	6,0	5,4	5,9	9,2
Egenkapitalavkastning (før skatt)	% 4,7	10,6	17,7	13,0	13,0	15,8	26,0
■ Eiernes verdier							
Børsverdi	2 970	3 180	2 715	2 895	2 550	3 780	1 824
Resultat pr. aksje etter skatt i kroner	1,38	4,23	7,21	4,18	(1,86)	8,84	7,04
P/E	71,74	25,06	12,55	23,09	-	16,22	10,79
Egenkapitalandel	% 30	30	31	27	26	37	28
Egenkapital	1 812	1 830	1 741	1 538	1 406	1 490	1 106
Utbytte	2,00	1,30	2,10	-	-	2,25	2,00

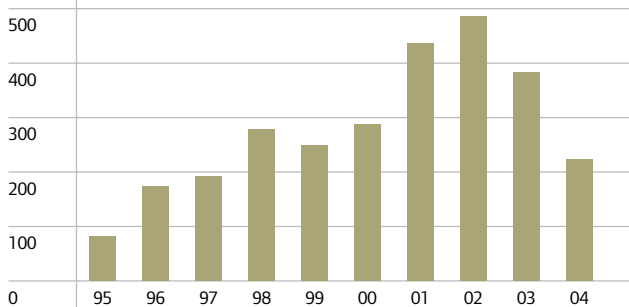
Definisjoner, se side 59.

Nøkkeltall pr. forretningsområde

Beløp i mill. kr.	Driftsinntekter			Driftsresultat før goodwillavskrivninger			Driftsresultat		
	2004	2003	2002	2004	2003	2002	2004	2003	2002
Offshore & Merchant Marine	2 799	2 622	2 963	246	253	254	179	180	191
Yachting & Fishery	905	896	815	8	44	44	(7)	31	33
Defence & Aerospace	2 704	3 084	3 084	(43)	93	178	(49)	87	171
Øvrig/eliminerings	31	49	118	12	(7)	9	12	(7)	9
Konsern	6 439	6 651	6 980	223	383	485	135	291	404

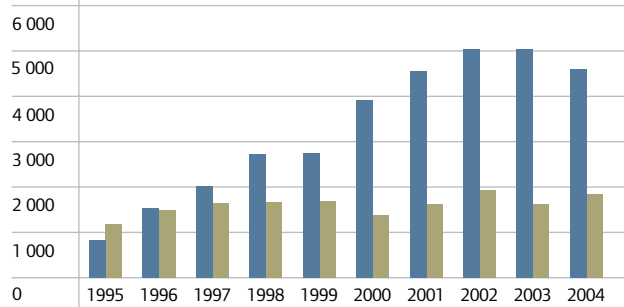
EBITA

Mill. kr.

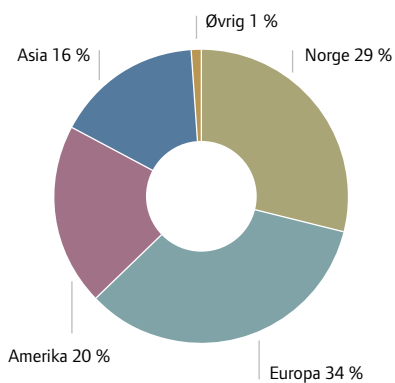
Driftsinntekter

Mill. kr.

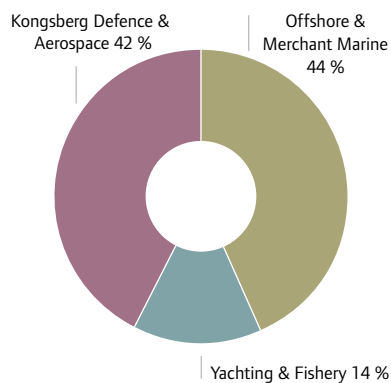

■ Driftsinntekter utenfor Norge
■ Driftsinntekter i Norge

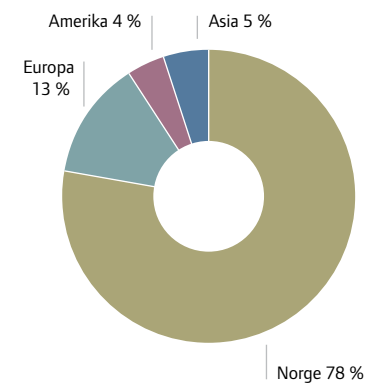
Driftsinntekter – geografisk

Driftsinntekter – virksomhetsområde

Ansatte – geografisk

Visjon, mål og strategi

Visjon **WORLD CLASS – through people, technology and dedication**

Mål

KONGSBERG skal være et internasjonalt orientert kunnskapsbasert teknologikonsern med hovedsete i Norge. Hovedmålet for KONGSBERG er å øke aksjonærenes verdier:

- Gjennom et lønnsomhetsmål på 10 % EBITA (driftsresultat før goodwillavskrivninger).
- Gjennom en årlig vekst på gjennomsnittlig 10–20 %.
- Ved å organisere virksomheten på en måte som utnytter sammenhenger og synergimuligheter.
- Ved å ha en tydelig profil og et godt omdømme.
- Ved å drive virksomheten etisk, miljømessig og sosialt ansvarlig.

Strategi

Viktige tiltak for å nå målene er:

Marked

KONGSBERGS markeder er preget av strenge krav til ytelse, kvalitet og driftssikkerhet. 71 % av inntektene kommer fra land utenfor Norge. Det er alltid et mål for KONGSBERG å utvikle markedsapparatet slik at det effektivt bidrar til å tilfredsstille kundenes behov. Nærhet til kundene og samarbeid om utvikling av optimale løsninger står sentralt. Strategisk alliansebygging er en forutsetning for å lykkes i flere av KONGSBERGS forretningsområder.

Konsentrasjon om de strategiske forretningsområdene

Forretningsområdene gjennomgås jevnlig for å identifisere aktiviteter som ikke har en naturlig plass innen områdene, eller som kan utvikles bedre i andre industrielle sammenhenger. Når forholdene ligger til rette for eventuelle avhendelser, vurderer konsernet dette grundig for å ta best mulig hånd om verdiene.

Oppkjøp

En sentral del av vekststrategien er oppkjøp innen kjerneområdene. Målet med oppkjøp er å utnytte felles teknologi og oppnå markedssynergier. Andre motiver er ønsket om å supplere produkttilbudet, få adgang til nye markeder eller tilgang til spesialisert teknologi. En stadig utvikling av konsernets strategiske markedsposisjon står sentralt i oppkjøpsstrategien.

Kompetanse

Kunnskap og kompetanse er KONGSBERGS viktigste konkurranseparameter. Kompetanseutvikling av alle medarbeidere er avgjørende for en positiv utvikling og blir prioritert. Det legges vekt på å tilby attraktive og utfordrende arbeidsoppgaver. Det blir drevet systematiske programmer for utvikling av ledere.

Samfunnsansvar og etikk

KONGSBERG har forretningsetiske retningslinjer, policy for forhold knyttet til det ytre miljø og policy for samfunnsansvar. Dette er grunnleggende elementer i arbeidet for en forretningskultur som bygger opp under en bærekraftig utvikling.

Teknologi

KONGSBERG har en produktutviklingsaktivitet som utgjør ca. 10 % av driftsinntektene. Høy aktivitet innen dette området anses som en forutsetning for lønnsom organisk vekst. Produktutviklingen er både kunde- og egenfinansiert. Det er alltid markedsbehovene som styrer retning, ambisjoner og løsninger innen produktutviklingen. KONGSBERGS produkter er i stor grad basert på kompetanseområdene programvareutvikling, kybernetikk, systemintegrasjon og signalbehandling.

Finansiell strategi

Konsernet legger vekt på å ha en soliditet som gir finansiell handlefrihet. Finansiering av vekst skal i første rekke være basert på egen inntjening og frigjøring av intern kapitalbinding. Fremmedfinansiering skal til enhver tid være langsiktig og avstemt med konsernets forretningsmessige strategi. Konsernets finansielle policy tar primært sikte på å øke forutsigbarheten og redusere risiko.

Historikk

KONGSBERG består av mange forskjellige selskaper med hver sin historie og geografiske fødested. Et raskt blick på vår historie knytter likevel konsernet sterkt til Kongsberg bys utvikling gjennom fem århundrer.

1624–1814 Sølvfunn

Kongsberg by ble grunnlagt i 1624 av kong Christian IV basert på sølvfunn i området. Sølvverket og sølvgruvene på Kongsberg spilte en betydelig rolle i Norge i siste halvdel av 1600-tallet og frem til begynnelsen av 1800-tallet. Sølvverket var Norges største bedrift, og rundt 1720 utgjorde inntektene 20 % av statsbudsjettet.

1814–1955 Kongsberg Våpenfabrikk og maritimt miljø i Horten

Nedgangstider for Sølvverket medførte at Kongsberg Våpenfabrikk ble grunnlagt i 1814. De dyktigste bergverksingeniørene ble satt til å utvikle den nye hjørnesteinsbedriften.

På slutten av 1800-tallet ble Krag Jørgensen-geværet introdusert, og ble blant annet valgt som hovedvåpen for den amerikanske hæren. Dette var en av de første store eksportkontraktene for norsk industri.

I Horten ble Marinens Hovedverft etablert i 1849, og det ble bygget opp et solid maritimt miljø i byen.

1955–1987 Industrilokomotiv

Kongsberg Våpenfabrikk spilte en sentral rolle i oppbyggingen av norsk industri etter 2. verdenskrig. I perioden fra 1960 og frem til 1987 utviklet selskapet seg fra å være en mekanisk produksjonsbedrift til en bedrift med betydelig produktutvikling og satsing på flere markeder med høye krav til ytelse. Markedsområdene omfattet forsvar, bil, energi, data, offshore, luftfart og romfart.

I 1960 ble flåteplanen for Marinen vedtatt, og dette ble starten på en ny epoke i Hortens "elektroniske utvikling".

1987–1992 Krise og ny fremgang

I 1987 ble Kongsberg Våpenfabrikk restrukturert, og all sivil virksomhet ble solgt. De enhetene som ble solgt, drives fortsatt med utgangspunkt i Kongsberg-miljøet og har hatt god vekst og lønnsomhet.

Forsvarsvirksomheten ble videreført i selskapet Norsk Forsvarsteknologi AS, som dannet grunnlaget for dagens konsern, KONGSBERG.

Etter Berlinmurens fall i 1989 la selskapet en strategi med sikte på økt satsing i sivile markeder, samtidig med en bevisst dreining fra industriell til teknologisk produksjon. Det ble lagt vekt på å utvide virksomheten innenfor teknologiområder som var beslektet med forsvarsvirksomheten.

1992–2004 Maritim satsing, børsnotering og vekst

I 1992 ble Norcontrol-selskapene kjøpt. Dette var starten på en maritim satsing som førte til etableringen av Kongsberg Maritime som eget forretningsområde i 1995. I 1996 kjøpte KONGSBERG Simrad-konsernet, og i 2000 Navia. Den maritime satsingen var en forutsetning for børsnotering og delprivatisering i 1993. På dette tidspunktet hadde konsernet ca. 50 % av driftsinntektene sine utenfor forsvarsmarkedet. Børsverdien har økt fra 643 millioner kroner i 1993 til 2 970 millioner kroner i 2004. I 1995 endret selskapet navn til Kongsberg Gruppen.

Perioden fra 1995 til 2002 viste kontinuerlig vekst for konsernet, med en vekst i driftsinntektene fra 1 998 millioner kroner til 6 980 millioner kroner. De siste to årene har driftsinntektene flatet ut blant annet som følge av endrede internasjonale konkurranseforhold og svekkelse av den amerikanske dollaren.

Dette er KONGSBERG

Kongsberg Gruppen (KONGSBERG) har sin hovedvirksomhet innen markedene for maritim elektronikk og forsvarssystemer. Hoveddelen av konsernets virksomhet er rettet mot internasjonale markeder, med Europa, USA, Midtøsten og Det fjerne østen som de viktigste. I 2004 utgjorde de totale driftsinntekter 6,4 milliarder kroner. Konsernet er etablert på over 40 steder i 24 land, og har 4 017 medarbeidere, hvorav 898 utenfor Norge.

Hovedmål

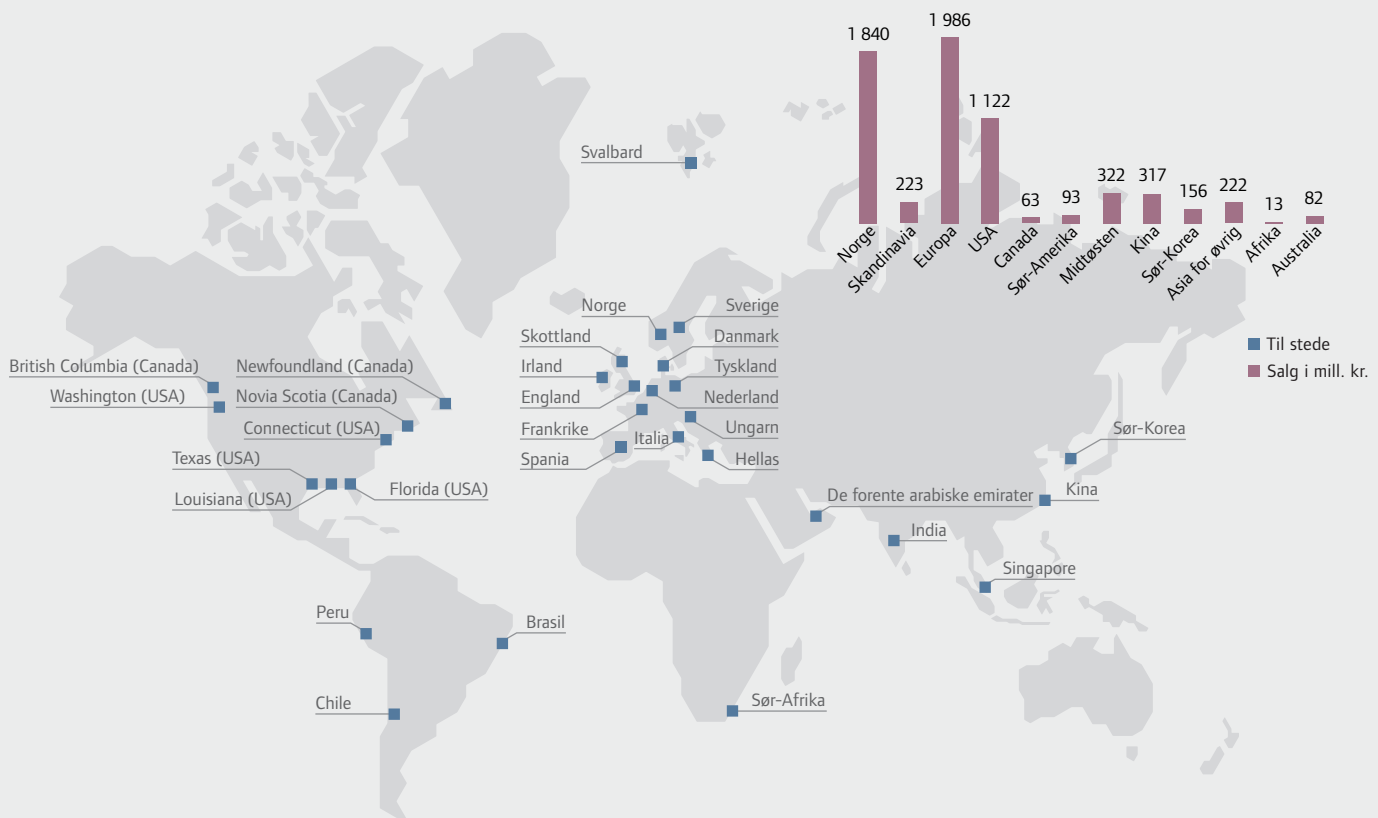
Hovedmålet for KONGSBERG er å øke aksjonærenes verdier. Det viktigste sentrale lønnsomhetsmålet er 10 % EBITA. Vekst er en sentral del av konsernets strategi.

Produkter

Konsernets produktspekter er preget av høyt teknologiinnhold og skal fungere i krevende omgivelser. Kravet til pålitelighet er høyt. Det leveres utstyr som kartlegger sjøbunnen ned til 11 000 meters dyp, så vel som avansert utstyr til satellitter i verdensrommet.

Markeder

Markedet utenfor Norge utgjør en stadig større og viktigere del av de totale driftsinntektene. Dette gjelder både innen det sivile markedet og forsvarsmarkedet. Over de siste årene har forsvarsmarkedet hatt sin største vekst i Øst-Europa, mens vår maritime virksomhet har hatt størst vekst i Sør-Korea og Kina. I 2004 var 4 600 millioner kroner (71 %) av driftsinntektene fra andre land enn Norge. Denne utviklingen forventes å fortsette. Tilsvarende tall i 1995 var 799 millioner kroner (40 %).

Forretningsområder

KONGSBERG har to hovedforretningsområder, Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace. De viktigste kompetanseområdene i begge forretningsområdene er signalbehandling, kybernetikk, programvareutvikling og systemintegrasjon. Størrelsen på kompetansebasen gir mulighet for videreutvikling og evne til å gjennomføre store oppdrag. Løsninger utviklet i ett område, har ofte vist seg å kunne anvendes i andre områder av konsernet. Hele 67 % av driftsinntektene knytter seg til det maritime miljøet, enten det gjelder produkter til forsvars- eller det sivile markedet.

Kongsberg Maritime

Kongsberg Maritime leverer systemer og teknologi til handelsskip og offshoreinstallasjoner. Land med stor offshoreaktivitet og verftene i Kina og Sør-Korea er viktige markeder. I tillegg leveres instrumentering til fritidsbåter og fiskefartøy, særlig i Europa og USA. Det legges vekt på at den felles teknologiplattformen utnyttes for å tilfredsstille kundenes behov for nye produkter og nye anvendelser.

Forretningsområdet har ledende posisjoner innenfor dynamisk posisjonering, skipsautomasjon, navigasjon, hydroakustikk, simulatorer, kommunikasjon og informasjonsstyring, samt maritim informasjonsteknologi.

Nøkkeltall

Kongsberg Maritime hadde driftsinntekter på 3,6 milliarder kroner og 2 392 ansatte. 77 % av driftsinntektene kom fra andre land enn Norge.

Kongsberg Defence & Aerospace

Kongsberg Defence & Aerospace er Norges ledende leverandør av høyteknologiske forsvarssystemer. Det norske forsvaret er den viktigste kunden. Løsninger utviklet i samarbeid med det norske forsvaret, har vist seg internasjonalt konkurransedyktige og har i de senere årene oppnådd en eksportandel på opp mot 80 %. Det leveres avanserte løsninger innen sjømålsmissiler, militær kommunikasjon og våpenstyringssystemer. Allianser med store internasjonale forsvarsbedrifter er en sentral del av markedsstrategien.

All eksport av forsvarsprodukter må godkjennes av Utenriksdepartementet.

Nøkkeltall

Kongsberg Defence & Aerospace hadde driftsinntekter på 2,7 milliarder kroner og 1 533 ansatte. 67 % av driftsinntektene var fra andre land enn Norge.

Kompetanse

Kunnskap og kompetanse er avgjørende for KONGSBERGS konkurransekraft. Riktig kompetanse fremmer verdiskapingen og blir derfor prioritert høyt. Av KONGSBERGS 4 017 ansatte har 89 % høyere utdanning.

Utbyttepolitikk

Konsernet har som mål at 30 % av konsernets årlige overskudd skal tilbakebetales aksjonærene i form av utbytte. For 2004 foreslås et utbytte på kr. 2,- pr. aksje.

Eierskap

Kongsberg Gruppen ASA er notert på Oslo Børs. Største aksjonær er den norske stat med 50,001 % eierandel.

Konsernsjefen

Veien videre

I løpet av de to siste årene har både konsernets lønnsomhetsutvikling og omsetningsvekst stoppet opp, ja til og med gått noe tilbake. Det er jeg selvsagt ikke fornøyd med. KONGSBERG har høye ambisjoner om lønnsomhet og vekst, og 2004 har ikke svart til disse ambisjonene.

Ser man på de forskjellige enhetene i konsernet, er bildet mer sammensatt. Mange steder går det bra. Først og fremst innen Offshore & Merchant Marine, men også i deler av Kongsberg Defence & Aerospace. Her ser vi vekst og lønnsomhet som møter eller er på vei til å møte kravene.

Men vi har også områder som møter motgang som resultat av svake markeder, økt konkurranse, krevende produktutvikling og en ugunstig valutakursutvikling. Det har derfor vært nødvendig å igangsette betydelige effektiviseringstiltak de siste to årene, noe som vil fortsette i 2005. Disse tiltakene vil gi forbedringer i lønnsomheten fremover.

Bedre lønnsomhet

Lønnsomhetsmålene som er satt, står fortsatt fast. Økt lønnsomhet skal oppnås gjennom:

- Fokus på drift, gjenbruk av teknologi, effektiv organisering, fokus på innkjøp, redusere nettoeksponering i valuta gjennom bedre balansering mellom inntekter og utgifter, og flytting av aktiviteter til land med lavere kostnader.
- Fokus på å forsvare eller forbedre strategisk posisjon, flytte salgspersonell nærmere kunden og nyetableringer.
- Forbedre produktivitet gjennom større bevissthet omkring egne mål, verdier og atferd.

Det vurderes fortløpende salg av enheter som ikke over tid har vist seg lønnsomme nok, eller som ikke klarer å fremlegge planer for lønnsom vekst.

Fortsatt vekst

Det er viktig både for eiere og ansatte at konsernet fortsetter å vokse. Viljen til alltid å ville videre, forteller eierne at selskapet satser fremover. Det er et signal som også er en viktig motivator for de ansatte. I perioden 1995 til 2002 vokste KONGSBERG med ca. 20 % i året. Veksten kom både fra oppkjøp og etterfølgende organisk vekst. De siste to årene har KONGSBERG vært gjennom en omstillingsprosess for å kompensere for endrede markeds-, konkurranse- og valutaforhold. Vi har nå kommet så langt i denne omstillingsprosessen at det igjen er tid og kapasitet til å prioritere ny vekst, både organisk og med nye oppkjøp.

Strategiske markedsposisjoner

Vi er verdensledende innenfor flere av våre produktområder. På andre områder har vi ambisjoner og planer for å angripe dem som er markedslederne. En av våre hovedutfordringer er derfor å opprettholde vår posisjon på de områder vi er verdensledende og bygge opp posisjonen i de markedene vi skal inn i.

- Som konsern er vi mer og mer avhengige av det internasjonale markedet. Dette betyr at en økende del av salgsvirksomheten skjer utenfor Norge.
- Konkurransen øker, men likevel har vi økt våre markedsandeler på flere områder over de siste årene.
- I flere land er det uttalt politikk å utvikle lokale produsenter som får preferanse. Typisk eksempel på dette er på skipsutstyrssiden i Sør-Korea og Kina hvor man politisk ønsker å bruke skipsbygging som et virkemiddel

i industrialiseringen av disse landene. Etter hvert som den lokale kompetansen øker, ønsker man å ta over mer og mer av verdiskapingen lokalt. Vi har som strategi å bli den lokale leverandøren i disse landene, en strategi som har vist seg svært vellykket.

- Vi har i dag KONGSBERG-utstyr om bord i mer enn 15 000 seilende skip. Dette representerer både en stor kundegruppe som vi skal gi førsteklasses service, men også en stor markeds plass for reservedeler og oppgraderinger. Denne muligheten skal utvikles ytterligere i tiden som kommer.

Skal vi forbedre vår konkurransemessige posisjon, må vi flytte både personell og aktiviteter nærmere markedet. utfordringene er å finne gode lokale samarbeidspartnere, finne en god balanse i hva man setter ut i forhold til det man beholder "hjemme", samt en god håndtering av personellmessige konsekvenser som en flytting av aktiviteter medfører. Aktuelle områder å øke tilstedeværelsen i de neste årene, er Kina, Brasil, Australia og Vest-Afrika.

Innovasjon og nyskaping

Å ha avanserte produkter med høy kvalitet er en forutsetning for å kunne forbedre vår konkurransemessige posisjon. KONGSBERG bruker i dag ca. 700 millioner kroner årlig på produktutvikling, som er ca. 10 % av driftsinntektene. Produktutviklingen er delvis kundefinansiert og delvis egenfinansiert. Det er forutsatt at utviklingsaktivitetene vil holde seg på samme nivået. Imidlertid vil andelen av egenfinansiering for forsvarsvirksomheten øke i tiden fremover.

De fleste av områdene vi arbeider innenfor i dag, ble etablert for over 20 år siden, og vi har siden da prioritert videreutviklingen innenfor de valgte hovedområdene, Maritime og Defence & Aerospace. Selv om det foregår mye nyskaping i hverdagen innenfor våre fokusområder, spør vi oss hele tiden om vi er nyskapende nok og om den nyskapingen som skjer, tydeliggjøres nok. Det er viktig for vår langsiktige utvikling at KONGSBERG-miljøet holdes "potent", og at vi er i stand til å tiltrekke oss de beste ingeniørene også i fremtiden. KONGSBERG har derfor satt nyskaping på dagsorden både gjennom egen organisasjon og gjennom deltakelse sammen med flere av de andre teknologi-bedriftene på Kongsberg i dannelsen av Kongsberg Innovasjon AS.

Verdier og atferd – Ledelsesprinsipper – Etikk

Konsernledelsen har gjennom de siste årene arbeidet med hvilke verdier som vi ønsker skal gjennomsyre konsernet. Det er også utarbeidet et sett av prinsipper innenfor de viktigste ledelsesområdene. Videre er det i løpet av det siste året utarbeidet nye forretningssetiske retningslinjer med eget opplæringsprogram.

Vi mener at økt motivasjon og riktigere atferd også vil bidra til økt lønnsomhet. Over de siste årene har vi vokst betydelig både nasjonalt og internasjonalt gjennom nyetableringer og oppkjøp. Vi må derfor forholde oss til flere både nasjonale og selskapsvise kulturer. Vi skal gjennom et målrettet arbeid med verdier og atferd utvikle en bedriftskultur som alle våre forretningsforbindelser og KONGSBERG-ansatte uansett hvor i verden de måtte befinne seg, skal kjenne seg igjen i. Utdfordringene og mulighetene er mange. For å nevne noen:

- Verdensøkonomien bedrer seg, og særlig er Asia et vekstmarked for nesten hele spekteret av våre produkter.
- Behovet for energi øker. En større og større del av olje- og gassutvinningen vil skje til havs, og der er vi godt posisjonert.
- Fraktbehovet øker, og det lover godt med vår posisjon i skipsutstyrs-markedet.
- Det nye sjømålsmissilet, NSM, kommer på markedet i løpet av få år og vil være verdens mest moderne i sin klasse.
- Vi har inngått en ny 10-årsavtale med Raytheon om internasjonalt salg av verdens mest avanserte luftvernssystem, med et stort markedspotensial.
- Vi har spesialprodukter innenfor undervannsteknologi og hydroakustikk til både sivile og militære anvendelser.
- Behovet for kartlegging og overvåking av kyst og havområder øker. Her ser vi store muligheter.
- Noen av markedene beveger seg fra å være produktmarkeder til å bli tjenestemarkeder. Vi vil fremover i større grad se på mulighetene for å levere tjenester inn i våre markeder.

Vi har dessverre vært nødt til å redusere bemanningen i løpet av det siste året. Det er smertefullt for dem som rammes, og jeg beklager at det måtte skje. Men det har vært nødvendig. Gjør vi de rette tingene fremover, vil KONGSBERG snart vise vekst i antall ansatte igjen.

Til slutt vil jeg rette en takk til alle våre medarbeidere. Jeg er stolt av dere og hva vi har fått til, stolt av viljen til å tenke nytt og fremtidsrettet. Det lover godt.

Jan Erik Korssjøen
Konsernsjef

Viktige hendelser og utviklingstrekk

Konsernet

Resultat på nivå med 2003

Kongsberg Gruppen hadde et samlet driftsresultat (EBITA) for 2004 på 223 millioner kroner, som er opp mot resultatet for 2003, om resultatbelastningen fra NSM-prosjektet (Naval Strike Missile) holdes utenom (se punktet under). Driftsinntektene hadde en liten nedgang fra 2003, fra 6 651 millioner kroner til 6 439 millioner kroner. Konsernet avsluttet året med et godt 4. kvartal og en ordreserve på 5,43 milliarder kroner.

Defence & Aerospace

Vellykket test av det nye sjømålsmissilet

I juni 2004 ble det gjennomført en meget vellykket prøveskyting av det nye sjømålsmissilet (NSM). Missilet fløy for første gang hele banen før det kontrollert styrte i sjøen etter 150 km flukt. Testresultatene ga prosjektet verdifull informasjon og data til bruk i det videre arbeidet. Selv om testen var vellykket, førte en vurdering av de gjenstående utviklingsoppgavene til at det ble besluttet å kostnadsføre ytterligere 150 millioner kroner. Dette reduserte resultatet for 2004 med tilsvarende beløp. I desember 2004 signerte Kongsberg Defence & Aerospace en overgangskontrakt med Forsvarets logistikkorganisasjon. Kontrakten har et omfang på 200 millioner kroner og gjelder forberedelse for og oppstart av produksjon av sjømålsmissilet. Den er en viktig milepæl for hele KONGSBERG.

Konsernet

Bud på Kongsberg Maritime

I september 2004 mottok Kongsberg Gruppen et betinget bud om kjøp av hele Kongsberg Maritime-virksomheten. Tilbudet var på 3,3 milliarder kroner. Styret besluttet å takke nei til budet. Etter styrets vurdering var det verken finansielt eller industrielt riktig å selge konsernets maritime forretningsområde.

KONGSBERG har i løpet av de siste 12 årene bevisst bygget opp en sivil maritim virksomhet i tillegg til forsvarsvirksomheten. Dette for å få større kommersiell utnyttelse av konsernets tekniske kompetansebase og for å bli mindre avhengig av forsvarsmarkedet. Det er betydelige sammenhenger mellom de to forretningsområdene både når det gjelder teknologi og kompetanse. For et internasjonalt teknologikonsern er størrelse i marked av stor verdi for begge områdene.

Offshore & Merchant Marine

God ordreinngang

Ordreinngangen innen Offshore & Merchant Marine er god, og er 9 % bedre enn året før. Kongsberg Maritime har fått en sterk posisjon som leverandør av automasjons-systemer til skipsverftene i Nordøst-Asia. En av årsakene til den økte ordreinngangen er etableringen av Kongsberg Maritime i Kina. Kapasiteten på verftene i Sør-Korea og Kina er fullt utnyttet, noe som medfører at ordrene fra europeiske verft er økende.

Yachting & Fishery

Sterk konkurranse innen markedet for fritidsbåtelektronikk

Markedet for instrumentering til fritidsbåter har gjennom hele året vært preget av sterk priskonkurranse. Det er satt i verk tiltak for å møte denne konkurransen. Satsingen på å vinne innpass hos båtbyggerne har gitt resultater. Salget til båtbyggermarkedet har økt, og det er inngått en rammeavtale med det store italienske yacht-verftet Azimut og med en rekke norske verft.

Defence & Aerospace

Ny 10-års avtale med Raytheon

I 1996 inngikk Kongsberg Defence & Aerospace en 10-års strategisk samarbeidsavtale med Raytheon-gruppen. Avtalen omhandlet salg av luftvernsystemer til det internasjonale markedet, unntatt USA. I februar 2004 ble avtalen forlenget med 10 år og inkluderer det amerikanske markedet. Samarbeidet mellom Kongsberg Defence & Aerospace og Raytheon-gruppen har vært meget vellykket. Akkumulert ordreinngang på luftvernsystemer er siden 1996 ca. 1,8 milliarder kroner. Potensialet anses å ha økt vesentlig som følge av at avtalen er forlenget. Det er ventet fortsatt vekst i dette markedet de nærmeste årene.

Defence & Aerospace

Våpenstyringssystem til fire nasjoner

KONGSBERGS våpenstyringssystem for pansrede personellkjøretøyer – PROTECTOR – ble i 2004 solgt til Australia. I januar 2005 ble det også inngått kontrakt med Finland. Dermed har i alt fire nasjoner valgt systemet; USA, Australia, Finland og Norge. Kontrakten med Finland gjelder en videreutviklet utgave av et system som er levert til over 700 kjøretøyer til den amerikanske hæren (US Army) – et program som hadde en ramme på ca. 2 milliarder kroner da det ble påbegynt i 2000, og hvor leveranser fortsatt pågår. Prinsippet for KONGSBERGS våpenstyringssystem er at soldaten kan betjene et utvendig våpen innenfra et pansret personellkjøretøy, og dermed sitte beskyttet for fiendtlig ild.

Sammenhenger gir merverdi mellom forsvar og maritim

"Ved å benytte et felles marked kan vi formelig spekke fartøyene med utstyr fra KONGSBERG"

Ivar Flage (t.v.) – Markedssjef – Kongsberg Defence & Aerospace og
Svein Otto Schjerven – Salgs- og markedssjef – Kongsberg Maritime

Å skape verdier basert på sammenhengen mellom forsvar og maritim har vært og er en strategi for KONGSBERG.

"Det er klare sammenhenger mellom forsvar og maritim både når det gjelder bruk av teknologi, kompetanse, markeder og produkter. I tiden fremover må vi bli flinkere til å vise hverandre og omverdenen den merverdien som ligger i disse sammenhengene, og øke merverdien ytterligere gjennom samarbeid på tvers", sier konsernsjef Jan Erik Korssjøn.

Sammenhengen mellom forsvar og maritim på teknologisiden består i bruk av de samme grunnleggende teknologiene; reguleringsteknikk (kybernetikk), lyd i vann (hydroakustikk), signalbehandling og utvikling av programvare. Ved å krysskoble teknologi har konsernet over tid utviklet nye produkter innenfor begge forretningsområdene.

Teknologi og kompetanse

KONGSBERG har kompetanse til å tilpasse og utvikle nye systemer basert på allerede etablert teknologi. Et eksempel på dette er "mann-maskin-konseptet" utviklet til kommando-, kontroll- og våpensystemene i ubåter. Teknologien bak dette konseptet ble i samspill med andre systemer også brukt i den opprinnelige utviklingen av dynamisk posisjonering.

Den store kunnskaps- og kompetansebasen KONGSBERG har bygget opp gjennom store utviklingsprosjekter sammen med kunder og forskningsinstitusjoner, er en annen viktig sammenheng. Med utviklingen av Penguin-missilet ble det bygd opp et kompetanse- og teknologimiljø som 40 år etter fortsatt er blant landets fremste. Uten dette kunnskapsmiljøet hadde ikke KONGSBERG fått utviklingskontrakten på det nye sjømålsmisilet NSM. Konsernet hadde heller ikke evnet å få frem våpenstyrings-systemet (RWS – Remote Weapon Station) på den rekord korte tiden som ble stilt til disposisjon, hadde det ikke vært for størrelsen på kunnskapsmiljøet. Det er ikke mange teknologibedrifter som har et så høyt antall kompetente medarbeidere med høyteknologisk utdanning og erfaring som KONGSBERG har.

Et annet eksempel på hvordan konsernet har benyttet den eksisterende kunnskaps- og teknologibasen i nye utviklingsprosjekter, er innen romfart. Romfartsindustrien representerer et av verdens mest avanserte og fremtidsrettede teknologiområder, og det var hovedårsaken til at KONGSBERG valgte å satse innen romfart. Gjennom å sikre seg deltakelse i europeiske romfartsprogrammer ble KONGSBERG leverandør til verdens ledende romfartsorganisasjoner. KONGSBERG har oppnådd solide posisjoner innen sine nisjer gjennom denne deltakelsen, og er Norges største aktør innen romfartsmarkedet.

KONGSBERG har utviklet programvare og levert testutstyr til romsonden Huygens i det som omtales som det dristigste romprosjektet noensinne. Romsondens vellykkede landing på Saturnmånen Titan var en suksess også for KONGSBERG og underbygger påstanden om at "No second class company is invited to space".

Markeder

Et annet område det skapes merverdier av sammenhengen mellom forsvar og maritim på, er utnyttelsen av felles markeder. Svein Otto Schjerven, salgs- og markedssjef for sjøforsvarsprodukter i Kongsberg Maritime og Ivar Flage, markedssjef for sjøforsvarssystemer i Kongsberg Defence & Aerospace samarbeider både om markedsføring og utarbeidelse av tilbud til sjøforsvarsmarkedet. Resultatet av samarbeidet er at det inngår produkter fra begge forretningsområdene våre i utrustningen av minejakt-fartøyer. "Ved å benytte et felles marked kan vi formelig spekke fartøyene med utstyr fra KONGSBERG. Det er nesten bare skroget vi ikke produserer her hos oss", forteller Ivar Flage og Svein Otto Schjerven. "Vi leverer alt fra dynamisk posisjonering og bro- og navigasjonssystemer fra Kongsberg Maritime til minejaktvåpen og sveipeutstyr mot sjøminer fra Kongsberg Defence & Aerospace", (se fig. 2).

Produkter

Det er også betydelige sammenhenger mellom forsvar og maritim på produktsiden. Kongsberg Seatex i Trondheim har utviklet en bevegelsessensor (Motion Reference Unit – MRU) som i dag brukes både i forsvars- og maritime anvendelser. Sensoren ble tidlig tatt i bruk av Kongsberg Maritime i Horten for å korrigere lydekkene fra bunnen for båtens bevegelser. Dette er nødvendig for at multistråle ekkoloddet skal kunne vise hvordan havbunnen ser ut uten å samtidig vise bølgene båten går i på overflaten. Dette var en krevende anvendelse som drev utviklingen av bevegelsessensoren mot stadig større nøyaktighet. I dag er bevegelsessensoren mer enn ti ganger så nøyaktig som da den ble lansert i 1992, og blir brukt både i forsvars- og maritime

produkter, se fig. 1. Bevegelsessensoren blir nå brukt i dynamisk posisjonering, til utstyr for havbunnskartlegging og kartlegging av geologien under havbunnen. I tillegg blir den benyttet i et våpenstyringssystem, RWS (Remote Weapon Station), for pansrede personellkjøretøyer.

Fortsatt potensial

Konsernsjefen tror det er viktig å synliggjøre de sammenhengene som finnes i KONGSBERG, både overfor ansatte og omverdenen. "Det finnes mange eksempler på sammenhenger, vi har omtalt noen få. Det er helt klart potensial i KONGSBERG til å utnytte sammenhengene mellom forsvar og maritim enda bedre".

Fig. 1 – Eksempel på bruksområde for bevegelsessensor (MRU – Motion Reference Unit)

Måler hver minste bevegelse

En Motion Reference Unit (MRU) er en bevegelsessensor som brukes for å måle bevegelsene i et fartøy eller kjøretøy. Målingene fra sensoren benyttes til å kompensere annet utstyr om bord på et fartøy eller kjøretøy for de bevegelsene dette har når det går i sjøen eller i terrenget.

Kongsberg Defence & Aerospace

- Kartlegging av geologien under havbunnen (Topas)
- Våpenstyringssystem for pansrede kjøretøyer (RWS – Remote Weapon Station)

Kongsberg Maritime

- Dynamisk posisjonering
- Havbunnskartlegging
- Hydroakustisk referansesystem (HiPAP og HPR)
- Overvåkning av helikopterdekk på bevegelige plattformer og offshore-fartøyer

Bevegelsessensoren inngår også som en viktig komponent i andre KONGSBERG-produkter.

"Det er helt klart potensial i KONGSBERG til å utnytte sammenhengene mellom forsvar og maritim enda bedre"

Jan Erik Korssjøen – Konsernsjef

Fig. 2 – Eksempel på felles marked for Kongsberg Defence & Aerospace og Kongsberg Maritime

Fullpakket med KONGSBERG-utstyr

Sjøforsvarets mineryddingskvadron består i alt av åtte fartøyer. Operasjonsområdet strekker seg langs hele norskekysten, og i perioder er det lange oppdrag internasjonalt. Hovedoppgaven er rydding av miner i sjøen. Fartøyene uskadeliggjør minene ved hjelp av miniubåt, minedykkere eller ved bruk av sveip.

Kongsberg Defence & Aerospace

- Minekrigsdatakontor (MWDC)
- Kommando- og kontrollsystem (MICOS C2-system)
- Minejaktvåpen
- Agathe (sveipeutstyr mot sjøminer)

Kongsberg Maritime

- Automasjonssystem
- Dynamisk posisjonering
- Bevegelsessensor (MRU)
- Sonarer
- Antikollisjonssystem for skipstrafikk (AIS – Automatic Identification System)
- Mottakere for satellittposisjoneringssystem (GPS-mottakere)
- HUGIN (selvgående undervannsfarkost for kartlegging av havbunnen)
- Undervannsnavigasjon (HiPAP)

Evne til fornyelse – en forutsetning for lønnsom vekst

"Evnen til fornyelse er avgjørende for KONGSBERGS videre vekst og suksess"

Jan Kopperud (t.v.) – Leder teknologi og utvikling – Kongsberg Defence & Aerospace og
Sverre Gotaas – Teknologidirektør – Kongsberg Maritime

KONGSBERG er et internasjonalt teknologikonsern. Basert på årelang erfaring utvikles høyteknologiske produkter for bruk på havbunnen så vel som i verdensrommet.

KONGSBERGS visjon, **WORLD CLASS – through people, technology and dedication**, peker på våre ambisjoner om å være blant verdens ledende når det gjelder nivå, funksjonalitet og kvalitet på de produktene og systemene vi leverer. Evnen til fornyelse er avgjørende for KONGSBERGS videre vekst og suksess. Derfor bruker vi ca. 700 millioner kroner i året på forskning og utvikling (FoU). All utvikling skjer på kommersielt grunnlag, og av de millionene som brukes årlig, er rundt 50 prosent finansiert av våre kunder.

Det er få norske bedrifter som bruker mer på forskning og utvikling enn KONGSBERG. Hvert år går ca. 10 prosent av vår totalomsetning til utvikling eller fornyelse av produkter. Utvikling og forbedring av produkter er viktig fordi det gir nye muligheter for ytelse og kostnadseffektive løsninger.

Maritim – i stadig fornyelse

Innenfor det maritime forretningsområdet er all produktutvikling basert på kompetansen innen hovedområdene dynamiske posisjonerings- og navigasjonssystemer, marin automatisering, prosesskontroll, hydroakustikk (lyd i vann), simulering og kommunikasjon. "I et stadig mer konkurranseutsatt marked der kampen for å opprettholde våre markedsposisjoner stadig blir hardere, krever produktutviklingen bredde", forklarer teknologidirektør i Kongsberg Maritime, Sverre Gotaas. "Årlig kjøres mer enn 100 utviklingsprosjekter ved våre produktutviklingsmiljøer, og til sammen bruker vi i overkant av 300 millioner kroner til produktutvikling", sier han. Den største innsatsen går til automatisering og dynamisk posisjonering, der Kongsberg Maritime innen enkelte områder er markedsledende. For å opprettholde denne posisjonen må det forskes bredt, og kravene til nytenkning er høye.

Forsvar – langsiktige og store prosjekter

I Kongsberg Defence & Aerospace foregår det en mer langsiktig produktutvikling og på færre, men langt større produkter.

"Forsknings- og utviklingsarbeidet foregår i høy grad på kundenes premisser og ut fra deres behov", forklarer utviklingsjef i Kongsberg Defence & Aerospace, Jan Kopperud. "Forsvarskundene er svært involvert i utviklingsaktivitetene, og derfor er en større andel av prosjektene finansiert av kundene enn i Kongsberg Maritime", forklarer han. Årlig brukes det mer enn 400 millioner kroner til utvikling av nye produkter i Kongsberg Defence & Aerospace. Selv om kundene betaler for størstedelen av utviklingen, har KONGSBERG rettighetene til å markedsføre og selge disse produktene til andre kunder. Derfor er også den betalte utviklingen viktig for selskapets fremtid. Naval Strike Missile (NSM) er konsernets absolutt største utviklingsprosjekt. Det er et enestående prosjekt for Kongsberg Defence & Aerospace og teknologisk av de mest avanserte i sitt slag.

Skal tenke innovativt

Når det gjelder strategi for produktutvikling, har KONGSBERG et langsiktig perspektiv. "Det er verken i bedriftens eller aksjonærenes interesse at vi reduserer på produktutvikling og produktforbedring. Vi opplever et økende press på å være konkurransedyktige. Produktutvikling er et av de viktigste virkemidlene for å ha både "up to date" produkter og at det hele tiden er nødvendig å redusere produktkostnadene gjennom å bruke moderne teknologi. I denne forbindelse er gjenbruk og fellesbruk av teknologi viktig", poengterer konsernsjef Jan Erik Korssjøen. "Vi er et konsern hvor folk er genuint opptatt av teknologi, og hvor de oppmuntres til å ta i bruk ny teknologi. Vi har derfor et godt miljø for innovasjon og nyskaping", sier konsernsjefen.

Nye markeder

Å tenke innovativt skal også hjelpe KONGSBERG til å følge den teknologiske utviklingen i samfunnet. Moderne teknologi og kommunikasjon gjør at avstander stadig blir redusert og at verden blir mindre. Dette fører til politiske skiftninger, som igjen gir nye trusler og muligheter. Dette er en utvikling KONGSBERG skal følge og posisjonere seg i forhold til.

"Evne til fornyelse forblir ett av våre viktigste konkurransefortrinn. Vi har som klar målsetting å opprettholde produktutviklingsaktiviteten på dagens høye nivå. Vi må hele tiden holde oss oppdatert og ligge i forkant, og ha evne til å omstille oss slik at vi kan vri forretningsdriften vår den veien utviklingen går. Dette er en forutsetning for lønnsom vekst også i årene som kommer", sier Jan Erik Korssjøen.

FAKTA

Samarbeid gir nye produkter

Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) er en av forskningsinstitusjonene KONGSBERG gjennom en årrekke har samarbeidet tett med. Dette samarbeidet ønsker Paul Narum, administrerende direktør ved FFI, å fortsette. "FFIs hovedoppgave er å sikre et effektivt norsk forsvar. Ett element i dette er å sikre at vi gjennom forskning og utvikling har gode forsvarsprodukter. For å få industrialisert vår forskningsaktivitet er det viktig for FFI å ha gode samarbeidspartnere som KONGSBERG på industrisiden", sier Narum.

Hvordan ser du for deg samarbeidet med KONGSBERG i fremtiden?

"Vi lever i en verden der det stadig blir mer høyteknologi, og hvor det stadig settes større og strengere krav til materiellet. Med denne utviklingen tror jeg vi kommer til å se at det blir færre store nasjonale utviklingsprosjekter, men at Norge bidrar sterkt med forskning og utvikling i internasjonale prosjekter. Dette er viktig for å sikre kunnskap og markeder innen forsvarsindustrien. Når det er sagt, ser jeg ingen grunn til at vi ikke i tillegg skal få til å samarbeide om utvikling av egne nisjeprodukter til verdensmarkedet", poengterer FFI-direktøren.

Kongsberg Maritime

Torfinn Kildal
Adm. direktør
Kongsberg Maritime

Administrerende direktør

I løpet av 2004 har vi utviklet Kongsberg Maritime videre i retning av å bli en foretrukket partner for den maritime industrien. Det at vi er engasjert i et bredt spekter av marine operasjoner, gir oss bred og dyp kunnskap om ulike brukerbehov og krav. Dette er fundamentet for vår evne til å fornye og utvikle kosteffektive produkter og systemer. Kontinuerlig forbedring av våre globale supportsystemer er også viktig for å yte våre kunder optimal støtte. Vi er hele tiden opptatt av å utvikle et nært samarbeid med brukerne av våre systemer. Nylig avsluttet vi en omfattende kundeundersøkelse som bekrefter at vi er i positiv utvikling. Det er også igangsatt og gjennomført interne programmer med sikte på å videreutvikle og effektivisere vår drift både i Norge og internasjonalt.

Nærmere kundene

Vi har bygget opp et globalt nettverk for service og support. Dette innebærer at vi er til stede i de viktigste marine operasjonsområdene. Denne tilstedeværelsen gir et godt utgangspunkt for videre vekst.

Det er høy aktivitet i Nordøst-Asia. Dette ser ut til å fortsette, og har ført til at vi har forsterket vår tilstedeværelse i denne regionen. I desember slo vi sammen våre to kontorer i Sør-Korea og flyttet hele virksomheten til Busan for å komme nærmere kundene. Kongsberg Maritime Kina etablerte operasjonell virksomhet i Shanghai i 2003, og har nå økt til 50 ansatte. Dette gir oss et solid utgangspunkt for ytterligere vekst i regionen.

Aktiviteten i Sør-Amerika, med Brasil i spissen, fortsetter å være høy. Samtidig erfarer vi økende aktivitet hos europeiske rederier og skipsverft. For å betjene det tyske markedet best mulig har vi åpnet et nytt kontor i Hamburg som skal ta hånd om offshore- og handelsflåtemarkedene.

SIMRAD har satset betydelig for å øke sine leveranser til både europeiske og amerikanske båtbyggere. I løpet av 2004 har vi styrket vår satsing blant båtbyggere i USA og Europa.

Forskning og utvikling – innovative og pålitelige løsninger

En rekke nye produkter ble lansert i 2004. Eksisterende produkter ble forbedret og ny funksjonalitet lagt til. Eksempler på dette er:

- Nytt integrert brodesign for offshore og handelsflåten
- Nye dynamiske posisjoneringssystemer: cPos og cJoy
- Ny radarbasert Level Gauging System (målesystemer for lastetankere)
- Nytt radar-posisjoneringssystem: RADius
- Innføring av trådløs teknologi på lystbåtinstrumenter: Remote Vision

Markedene

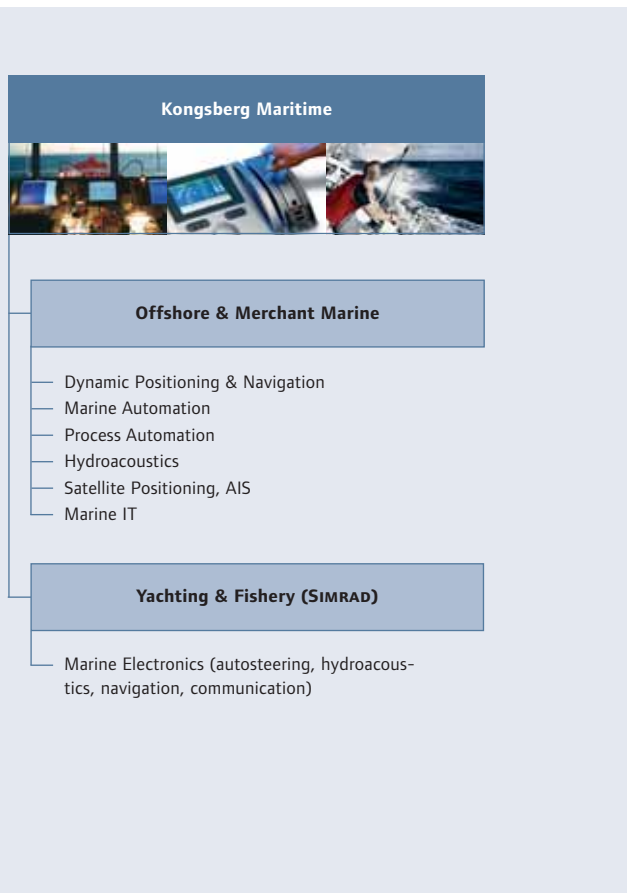
Kontraheringsaktiviteten innen tank- og tørrlastskip var på et høyt nivå også i 2004. Dette bidro til høy aktivitet innen Marine Automation. Investeringsnivået innen Offshore & Subsea tok seg opp i løpet av annet halvår. Geografisk har vi således erfart økende aktivitet både i Østen og Europa.

Vi erfarer imidlertid fortsatt lavt investeringsnivå innen fiskeriene, og økt konkurranse blant leverandørene av instrumenter til lystbåter. Dette har bidratt til at vi i løpet av 2004 gjennomførte effektiviseringstiltak. Disse vil gi full effekt i 2005. Vi fortsetter våre programmer for å tilpasse SIMRAD til endrede markedsforhold. Kjøpet av B&G svarer til våre forventninger og har bidratt til at SIMRAD har en tydeligere posisjon blant større seilbåter og regattabåter.

Torfinn Kildal

Adm. direktør

Virksomhetsbeskrivelse

Hovedtall (mill. kr.)	2004	2003	2002	2001
Driftsinntekter	3 638	3 470	3 742	3 689
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	254	297	298	283
Driftsresultat (EBIT)	172	211	224	214
Ordrereserve	1 673	1 463	1 322	1 455
Antall ansatte	2 392	2 432	2 425	2 373

Kongsberg Maritime er blant verdens ledende selskaper innen avansert maritim elektronikk. Hovedproduktene er systemløsninger for navigasjon, overvåking og kontroll for alle typer fartøyer. Tre merkenavn er fremtredende: SIMRAD som benyttes i markedet for fritidsbåter, fiskeri og kystflåte, B&G som retter seg mot "high-end" seilbåter og regattamarkedet, og KONGSBERG som benyttes i offshore-markedet og markedet for handelsskip. Produktene er i hovedsak basert på teknologiene dynamisk posisjonering, marin automasjon, navigasjon, hydroakustikk, simulering, kommunikasjon og autosteering.

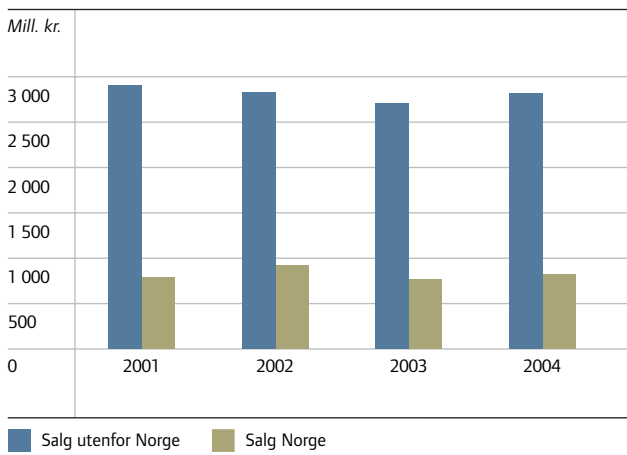
Ordreinngangen har vært god i 2004, særlig fra skipbygingsindustrien i Sør-Korea og Kina.

Driftsinntektene var 3 638 millioner kroner i 2004 mot 3 470 millioner kroner året før. Eksport eller virksomhet utenfor Norge genererte 2 816 millioner kroner av dette. Tilsvarende tall for 2003 var 2 707 millioner kroner. Forretningsområdet sto for 58 % av konsernets totale driftsinntekter.

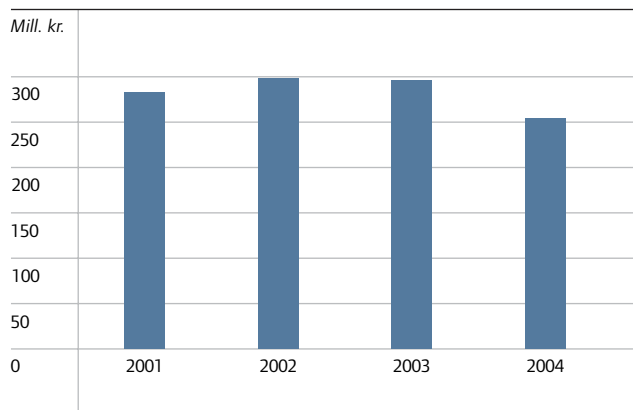
Kongsberg Maritime har 2 392 ansatte i 22 land.

Det opereres i to hovedsegmenter: **Offshore & Merchant Marine** og **Yachting & Fishery**.

Driftsinntekter

Driftsresultat før goodwillavskrivninger – EBITA

■ Viktige hendelser

Bud på Kongsberg Maritime

Styret besluttet å takke nei til budet. Se nærmere omtale side 12.

Kontrakt på 96 millioner kroner vedrørende styringssystemer til LNG-tankere

Kongsberg Maritime fikk ordre på styringssystemer til syv LNG-tankere (LNG = Liquefied Natural Gas). Den totale verdien på ordrene er 96 millioner kroner, og systemene skal leveres fra andre halvdel av 2004 og frem til midten av 2005. Fartøyene skal bygges ved Samsung Heavy Industries og Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering i Sør-Korea.

Økt ordreinngang i Offshore & Merchant Marine

Ordreinngangen fra skipsverft økte betydelig i 2004, særlig fra verft i Sør-Korea og Kina. Ordreinngangen fra verftene i Sør-Korea og Kina økte med 42 % i forhold til 2003. Ordreinngangen fra europeiske verft økte også.

Kontrakt med Statoil på 40 millioner kroner

Kongsberg Maritime inngikk kontrakt med Statoil på oppgradering av styre- og sikkerhetssystemene til produksjonsskipet Norne. Kontrakten er på ca. 40 millioner kroner og er en del av et langsiktig samarbeid med Statoil, som i tillegg omfatter drift, vedlikehold og modifikasjoner på Statfjord A, B og C, Heidrun og Åsgard A og B.

Kontrakt med Fugro på leveranse av HUGIN 3000

Det ble inngått kontrakt med Fugro om leveranse av en HUGIN 3000 Autonom Undervannsfarkost (AUV). Fartøyet ble levert og testet ved utgangen av 2004, og tatt i bruk tidlig i 2005.

Simrad AS frikjent

Simrad AS og to av deres ansatte er i Horten tingrett frikjent på alle punkter i et søksmål reist av Scanmar AS i Åsgårdstrand. Simrad AS og de to ansatte var stevnet for retten med påstand om at de hadde opptrådt i strid med god forretningskikk. Saken er anket.

■ Offshore & Merchant Marine

Hovedtall (mill. kr.)	2004	2003	2002	2001
Driftsinntekter	2 799	2 622	2 963	2 819
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	246	253	254	249
Driftsresultat (EBIT)	179	180	191	192
Ordreservere	1 622	1 397	1 259	1 340
Antall ansatte	1 710	1 646	1 731	1 640

Offshore & Merchant Marine er det største området med 75 % av Kongsberg Maritimes driftsinntekter i 2004.

Dynamiske posisjoneringssystemer til offshore-fartøyer har vært et suksessprodukt for KONGSBERG gjennom mange år. Dynamisk posisjonering er betegnelsen på et styringssystem som gjør det mulig å holde et fartøy i samme posisjon under krevende værforhold. Dette gjøres ved hjelp av avansert styring av propellene, basert på referansesystemer som benytter satellitter, faste punkter på havbunnen og på selve innstallasjonen. Systemene er i utstrakt bruk på supply-skip og flytende olje-innstallasjoner. Med utgangspunkt i aktiviteten i Nordsjøen har dette markedet etter hvert utviklet seg internasjonalt, bl.a. til Mexico-gulven og Brasil samt Vest-Afrika. KONGSBERG har en lederposisjon i dette markedet, og det ventes vekst fremover.

Dynamisk posisjonering

Dynamisk posisjonering fra KONGSBERG gjør det mulig å operere skip under ekstreme forhold.

Automasjons- og overvåkningssystemer til handelsskip omfatter systemer for navigasjon, overvåkning og styring av maskin, last og fremdrift. KONGSBERG er blant de fremste i verden og den leverandøren som kan levere de mest komplette systempakken for store handelsskip. Etterspørselen etter tonnasje har de senere årene gitt et betydelig oppsving i aktiviteten, særlig rettet mot verft i Sør-Korea og Kina, hvor KONGSBERG har en sterk posisjon. KONGSBERGs sterke tilstedeværelse i Sør-Korea er en vesentlig faktor for god ordreinnngang. Siden 2000 har det vært satset spesielt på automasjons- og styringssystemer for gasstransportskip (LNG = Liquefied Natural Gas), og dette markedet har også i 2004 hatt høy aktivitet med mange nye ordrer.

Det leveres også simulatorer og treningsystemer for de fleste av systemproduktene.

Automasjons- og styringssystemer

Automasjons- og styringssystemer fra KONGSBERG gir sikker styring av avanserte gasskip.

Prosesskontroll til offshore-industrien leveres av KONGSBERG.

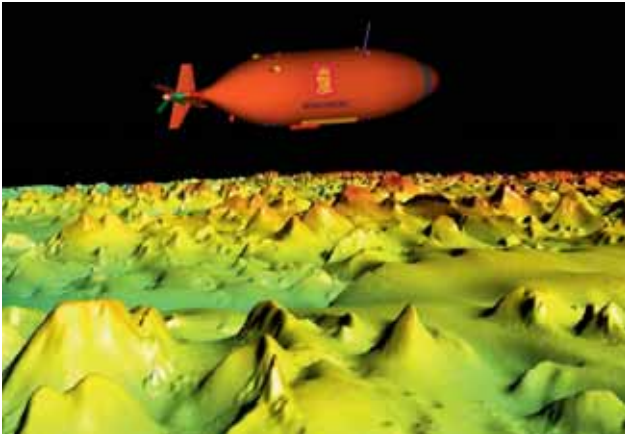
Bla. er det levert systemer til flere av Statoils produksjonsrigger i Nordsjøen. Vi er i slutfasen for leveranse av systemer til Kristin-plattformen.

Prosesskontroll

Prosesskontrollsystem fra KONGSBERG sikrer effektiv produksjon på Kristin-plattformen.

Hydroakustikk er en sentral kjerneteknologi for KONGSBERG, og med sine lange tradisjoner innen anvendt hydroakustikk har KONGSBERG utviklet en rekke høyteknologiske produkter for sjøbunnskartlegging, undervannskommunikasjon og -posisjonering. En ny generasjon multistråle ekkolodd er utviklet, og det første systemet ble levert tidlig i 2004. Den samme teknologien og kompetansen benyttes også i sonarer. Sonarer av forskjellige typer blir utviklet og levert til marinen i mange land. KONGSBERG har i løpet av 2004 levert og installert overvåkningsystemer til bruk under vann flere steder i verden. Den autonome undervannsfarkosten HUGIN er også en del av produktspekteret.

Hydroakustikk

Med hydroakustisk utstyr fra KONGSBERG kan det tas "bilde" av sjøbunnen ved hjelp av lydbølger.

AIS (Automatic Identification System) er et automatisk system for registrering av informasjon om skipsidentifikasjon, posisjon, bevegelse og last. Informasjonen formidles til andre fartøyer i nærheten og til trafikkovervåkningsentraler på land. Det er i løpet av 2003 og 2004 levert mobile enheter om bord på fartøyer, samt leveranser til myndigheter og stater flere steder i verden som

er i ferd med å bygge ut sin landbaserte infrastruktur for overvåkning av eget territorialfarvann basert på AIS. Internasjonale sjøfartsmyndigheter har pålagt AIS på alle større skip, og EU har vedtatt at landbasert AIS infrastruktur skal være operativt innen utgangen av 2007.

AIS

AIS infrastruktur kan operere under ekstreme vær- og lokasjonsforhold. Her er et eksempel fra den norske installasjonen hvor nærliggende kystområder overvåkes.

Marine IT er et satsingsområde. Større krav til sikkerhet og nye internasjonale standarder vil gi behov for flere IT-baserte løsninger for skip og skipstrafikk. Foreløpig er det satset på tre produktområder: Simulatorsystemer for effektiv opplæring og videreutdanning, systemer for overvåking av skipstrafikk (VTMIS – Vessel Traffic Management and Information System) og systemer for flåte- og skipsadministrasjon, bl.a. en nyutviklet elektronisk loggbok. Det ventes vekst i markedet fremover.

IT-baserte løsninger

Loggboksystem fra KONGSBERG gir bedre oversikt og kontroll.

■ Yachting & Fishery

Hovedtall (mill. kr.)	2004	2003	2002	2001
Driftsinntekter	905	896	815	940
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	8	44	44	34
Driftsresultat (EBIT)	(7)	31	33	22
Antall ansatte	682	786	694	733

SIMRAD leverer systemer for navigasjon, autostearing, kommunikasjon og fiskeleting til fiskeri- og fritidsbåtmarkedet samt kystflåten. Både produktutvikling og produksjon foregår ved SIMRADs fabrikker i Horten, Egersund, Danmark og England, og produktene selges over hele verden. SIMRAD har egne salgs- og distribusjonsselskaper i Europa og Amerika. I yachting-markedet er virksomheten konsentrert om fartøyer over 30 fot, og det er de senere årene lagt mye arbeid i produktutvikling og design. I 2003 ble selskapet B&G kjøpt opp, et selskap som er ledende innen elektronisk utstyr til profesjonell seiling. Markedet for elektronikk til fritidsbåter er preget av sesongsvingninger og hyppig skifte av modeller, og er påvirket av den generelle økonomiske situasjonen. Etter noen års nedgang ser markedet ut til å ta seg opp igjen. I fiskerimarkedet har SIMRAD gjennom mange år hatt suksess med sonarbaserte fiskeletings- og trålersystemer både til fiskeflåten i Europa og i andre deler av verden. Markedet for elektronikk til fiskeflåten er i stor grad styrt av inntektsituasjonen til fiskeriene. Det er vanskelig å forutsi markedet på kort sikt, men globalt sett forventes det å være stabilt over tid.

SIMRAD

Utstyr fra SIMRAD om bord i en profesjonell seilbåt.

Økt fokus på sikkerhet gir trygghet til havs

"Kundene våre kan stole på at vi gir dem de beste og sikreste løsningene"

Ole Gunnar Hvamb (t.v.) – Direktør for dynamisk posisjonering og navigering – Kongsberg Maritime og
Nils E. Standal – Direktør for prosessautomasjon – Kongsberg Maritime

Ukontrollerte situasjoner i krevende og utsatte farvann kan få svært alvorlige konsekvenser. Derfor er gode sikkerhetssystemer prioritert høyt i skipsfarten og i olje- og gasssektoren. "I tråd med internasjonale sikkerhetskrav har vi utviklet sikkerhetssystemer som sikrer både mennesker, miljø og utstyr til havs", sier Nils E. Standal og Ole Gunnar Hvamb i Kongsberg Maritime.

For å styre og samkjøre alle operasjonene på et produksjonsskip eller en oljeplattform kreves det store og avanserte automasjonssystemer. Prosessautomasjonsmiljøet i Kongsberg Maritime har utviklet et databasert sikkerhetssystem for å sikre seg mot konsekvensene av feil på utstyret, ufrivillige stopp i produksjonen, oljeutslipp eller skade på mennesker. I løpet av de siste årene er dette solgt til Statoils oljeplattformer og produksjonsskip på Heidrun, Statfjord, Norne, Åsgard og Kristin, i tillegg til ett produksjonsskip i Kina og ett i Storbritannia. Kongsberg Maritime har, i tillegg til sikkerhetssystemet, også levert selve produksjonssystemet.

Sikrer mennesker, miljø og utstyr til havs

"Sikkerhetssystemene vi leverer, består stort sett av tre ulike systemer; ett system som stopper produksjonen og sørger for å sikre verdiene (PSD – process shut down) når noe er galt med utstyret, ett nødavstengningssystem (ESD – emergency shut down) som stopper hvis det er fare for menneskene om bord i produksjonsskipet eller på plattformen, og et tredje system som varsler fare for brann og/eller gasslekkasjer", forteller Standal, som er direktør for prosessautomasjon i Kongsberg Maritime.

"Alle systemene er i tråd med internasjonale sikkerhetskrav, og godkjent av myndighetene og ulike classeselskaper. I tillegg må prosedyrer og selve installasjonen godkjennes for hver enkelt leveranse", forteller Standal.

Kommersialisering av myndighetenes krav

Kongsberg Maritime har alltid hatt sterkt fokus på sikkerhet. Utvikling av stadig bedre og sikrere produkter og systemer er en grunnleggende og drivende kraft i all teknologi- og produktutvikling i selskapet. I tillegg til selskapets egen sikkerhetsfilosofi er det myndighetene, IMOs (International Maritime Organisation)

internasjonale standarder og krav til ulike sertifiseringer som har vært driverne i utviklingen av stadig bedre sikkerhetsløsninger til havs. "De internasjonale standardene har også bidratt til å utvikle nye produkter for å øke sikkerheten", påpeker Standal.

Ett eksempel på dette er AIS (Automatic Identification System). Systemet ble i utgangspunktet utviklet som et antikollisjons-system for skipstrafikk som gjør det mulig for et fartøy å identifisere og følge bevegelsene til andre fartøyer. Etter hvert har AIS-systemet utviklet seg til å bli en viktig brikke i nasjoners overvåkning av skip som for eksempel fører farlig last.

IMO krever at alle fartøyer over 300 tonn skal være utstyrt med AIS etter 1. juli 2004. Dette åpner for et stort marked. Kongsberg Maritime fikk i 2004 kontrakt med Kystverket i Norge om leveranse av et landsdekkende nettverk for AIS, og rundt 150 nasjoner verden over vil i løpet av de kommende årene sette i gang med å bygge ut AIS infrastruktur i tråd med de internasjonale standardene.

Et annet eksempel er utviklingen av skipsferdsskriveren Maritime Black Box. I følge IMOs krav skal 21 000 fartøyer ha installert skipsferdsskriver innen 2010. Dette åpner for et stort marked for KONGSBERGS Maritime Black Box.

Holder fartøyet i konstant posisjon

Kongsberg Maritimes system for dynamisk posisjonering (DP) fikk sitt gjennombrudd på midten av 70-tallet. DP-historien er fortellingen om et av våre mest vellykkede og anerkjente produkter noen sinne. Siden midt på 70-tallet er det solgt nærmere 1 500 DP-systemer, og teknologien er kåret til forrige århundres nest mest betydningsfulle ingeniørbragd i Norge.

Dynamisk posisjonering er en reguleringsmekanisme som sørger for å holde fartøyet i en konstant posisjon, uavhengig av vind, bølger og strøm i havet. "Et typisk bruksområde er for forsyningsfartøyer som benyttes i olje- og gassutvinning. En kollisjon mellom et slikt fartøy og en oljeplattform ville være dramatisk, for ikke å si katastrofal. Et dynamisk posisjoneringssystem sørger for å holde fartøyet i trygg og korrekt avstand til plattformen", forteller Ole Gunnar Hvamb, som er direktør for dynamisk posisjonering og navigering i Kongsberg Maritime.

I dag benyttes DP på en hel rekke forskjellige typer fartøyer; bore- og produksjonsfartøyer, oljetankere som laster fra flytende bøyer, mudringsfartøyer, dykker- og forsyningsfartøyer, fartøyer for kabel- og rørlegging på dypt vann, og cruiseskip som ikke kan ankre opp av hensyn til sårbare korallrev.

Hele spekteret

Kongsberg Maritime har utviklet mange produkter og systemer for å ta vare på sikkerheten til havs. "Vi kan tilby et helt spekter av løsninger og systemer. Ved å integrere våre produkter og sikkerhetssystemer gir vi kundene fordelene av mer informasjon enn hvert produkt eller system alene kan gi", poengterer Standal og Hvamb. "Kombinert med vår kunnskap, kompetanse og erfaring innen faget kan vi gi kundene "hele bildet". Kundene våre kan stole på at vi gir dem de beste og sikreste løsningene", sier de.

FAKTA

- Sikkerhet til sjøs er et raskt voksende marked som blant annet omfatter Brann & Gass, Nødavstengning og Prosesstengning.
- Kongsberg Maritime leverer hele spekteret av automatisering. Ved å integrere systemene oppnår kundene fordelene av mer informasjon, lettere logistikk og ett kontaktpunkt med kompetanse på alle systemer om bord.

På dypt vann trenger du råd fra kjentfolk

Kongsberg Maritime har mer enn 50 års erfaring med å designe og implementere undervannssystemer. Hver eneste dag arbeider selskapets ingeniører med å løse problemer, konstruere og skape lønnsomme forretningsmuligheter for kundene.

"Vi har vært involvert i mange ulike marine utfordringer, og bygd opp en dyp og grundig kompetanse", forteller Rolf Arne Klepaker, direktør for hydroakustikk i Kongsberg Maritime. "Vi vet hva som er kritisk for at et system skal fungere".

Samarbeid og nærhet til kundene er et viktig element i utviklingen av Kongsberg Maritimes organisasjon og produkter. Selskapets filosofi består i å alltid gjøre bruk av de mest egnede teknologiene og sette kundenes behov i fokus. Av den grunn bruker Kongsberg Maritime mye ressurser for å ligge i front av den tekniske utviklingen og setter av store midler til forskning og utvikling. Samtidig legges det vekt på å opprettholde og bygge ut en sterk tilstedeværelse rundt i verden der det er marin olje- og gassaktivitet. Nærhet til kunden er viktig. En verdensomspennede kundestøtteorganisasjon sikrer at når behovet oppstår, er Kongsberg Maritime raskt til stede med nødvendig kompetanse.

Involvert på alle trinn

Kongsberg Maritime er involvert på alle trinn i offshoreindustrien, i leting, boring, produksjon og vedlikehold. Med tilstedeværelse i 22 land følger Kongsberg Maritime sine kunder tett over hele verden.

Leting

Til kartlegging av havbunnen leverer Kongsberg Maritime akustiske instrumenter og systemer som blant annet enkelt- og multistråle ekkolodd og akustiske billedannende sonarer. Disse instrumentene sender og mottar lydbølger i vann som ved hjelp av datamaskiner danner et bilde av hvordan det ser ut på havbunnen. Sonarer og ekkolodd kan også plasseres på fjernstyrte undervannsfarkoster som opererer nær havbunnen for å oppnå høy kvalitet og presisjon når kartleggingen skjer på dypt vann.

For eksempel har Kongsberg Maritime sammen med Statoil og Forsvarets forskningsinstitutt utviklet en kabelløs autonom undervannsfarkost (HUGIN 3000) for å effektivisere slike operasjoner.

"HUGIN 3000 kan programmeres til å dekke et område med stor presisjon i 4 knop i opp til 50 timer på ned til 3 000 meters dyp. På moderskipet kan man via akustisk kommunikasjon studere et nøyaktig, høyoppløselig bilde av havbunnen i sann tid", forklarer Klepaker. Systemet har vært benyttet av en rekke olje-

selskaper siden ca. 1998. Nylig ble det mottatt en bestilling på en ny versjon av HUGIN som skal kunne gå betydelig dypere.

Boring og produksjon

Posisjonering av bore-rigger, borefartøyer, støttefartøyer og bøye-lastere ville vært umulig uten dynamisk posisjonering. Kongsberg Maritime har produkter både innenfor dynamisk posisjonering, overvåking av ankersystemer og undervanns- og overflate posisjonsreferansesystemer.

Kongsberg Maritime følger kundene inn i produksjonsfasen med utstyr og instrumentering til overvåking, kontroll og styring både på produksjonsplattformer og fartøyer. Nødvastengnings-systemer som skal hindre "blow out" i oljebrønner under boring, er også en del av løsningene.

"Den åpne dialogen med Kongsberg Maritime er nøkkelen for et godt samarbeid", sier Trygve Simlenes fra Statoil som er prosjektleder i Statfjord Senfase. "Vi har en gjensidig tillit, og uten den ville det blitt en tung og kostbar administrasjon av prosjektene".

Kongsberg Maritime har opparbeidet seg som en pålitelig leverandør. Kundene kan stole på organisasjonen, på at produkter og løsninger fungerer, og at hver ny produktgenerasjon bygger på den forrige.

FAKTA OG FORKLARINGER

Markedet

- En stor og økende andel av verdens olje- og gassutvinning skjer til havs.
- Mye av aktiviteten skjer på svært store havdyp.
- Det vil settes nye rekorder i volum, verdi og tekniske nivåer de neste årene.
- Antall brønner og produksjonsbrønner som skal bores frem til 2008, er anslått til mer enn 70 % flere enn i forrige fireårsperiode.

Forklaringer

Dynamisk posisjonering vil si at datamaskiner sørger for at fartøyet holder seg i en nøyaktig posisjon i forhold til havbunnen eller et annet fartøy selv i hardt vær. Systemet baserer seg på data fra bl.a. satellitter og sendere på havbunnen, samt fra målinger av bølger og vind. På 25 år har Kongsberg Maritime levert flere enn 800 slike systemer.

Posisjonsreferansesystem er et system som kan bestemme posisjonen til et objekt – for eksempel et fartøy. Posisjonen måles enten i forhold til en annen kjent posisjon – for eksempel en plattform – eller som en global posisjon – eksempelvis GPS. De undervannsbaserte systemene baserer seg på å sende ut og måle lyd i vann – på samme måte som for ekkolodd.

"Vi har vært involvert i mange ulike marine utfordringer, og bygd opp en dyp og grundig kompetanse"

Rolf Arne Klepaker – Direktør for hydroakustikk – Kongsberg Maritime

Kongsberg Defence & Aerospace

Tom Gerhardsen
Adm. direktør
Kongsberg Defence & Aerospace

Administrerende direktør

Det nye missilet er i rute

NSM-programmets testfyring i juni ble en suksess. Missilet fløy 150 km og gjennomførte flere manøvrer som ga beviser på at arbeidet gjennomført i utviklingsprogrammet, har vært godt. Det gjenstår fortsatt utviklingsarbeid og flere tester, men bekreftelsen var viktig. Vi ble også klar over at gjennomføringen av utviklingsfasen i programmet ville kreve mer kostnader enn til nå antatt, og vi var nødt til å avsette 150 millioner kroner i økte utgifter for resten av programmet. I desember 2004 fikk vi en "oppstartkontrakt" med Forsvarets logistikkorganisasjon for produksjon av det nye sjømålsmissilet. Missilet vil ha et betydelig markedspotensial i Norge og internasjonalt.

Økt fokus på utstyr for internasjonale operasjoner

Krigen i Irak og kampen mot terror stiller nye krav til våpen-systemene. Dette er en utvikling som først og fremst er drevet fra USA. Kongsberg Defence & Aerospace har utviklet en våpenstasjon for den norske og amerikanske hær for bruk på pansrede kjøretøyer der faren for krypskyttere er stor. Leveranser pågår, og en rekke enheter er i bruk i Irak. I juni 2004 inngikk vi en kontrakt på videreutvikling av våpenstasjonen. Dette vil medføre en oppgradert versjon for de siste leveransene under nåværende rammeavtale. Flere nye kunder har vist interesse for våpenstasjonen, og den australske hær har i 2004 fått levert et mindre antall enheter.

Det norske forsvaret omstilles

Omstillingen i det norske forsvaret er omfattende, men kostnadsreduksjonene går likevel saktere enn forutsatt slik at frigjøringen av driftsmidler over mot investeringer er forsinket. Kongsberg Defence & Aerospace er under kontrakt på leveranse av utstyr til både de nye norske fregattene (Fridtjof Nansen-klassen) og de nye norske missiltorpedobåtene (Skjold-klassen) i tillegg til at forberedelsene til NSM-produksjon er startet opp. Investeringsmidlene i de neste to årene er imidlertid nå i all hovedsak bundet opp i eksisterende programmer, og dette vanskeliggjør nye initiativ.

Gjenkjøp er fortsatt sentralt

Gjenkjøp spiller fortsatt en betydelig rolle i forsvarsmarkedet. Kongsberg Defence & Aerospace blir i de fleste land møtt av proteksjonisme eller krav om gjenkjøp. En vesentlig "døråpner" for Kongsberg Defence & Aerospace er at norske myndigheter stiller samme krav til gjenkjøp ved nye store materiellanskaffelser i Norge. Kongsberg Defence & Aerospace må til enhver tid være konkurransedyktig på leveranser av sine produkter. Det er imidlertid vanskelig å skaffe seg markedsadgang utenfor Norge uten at

norske myndigheter står ved de gjenkjøpsforpliktelser som er inngått på tidligere kontrakter og følger opp med gjenkjøpskrav i nye kontrakter. I forbindelse med mulig norsk anskaffelse av nye kampfly er det foreløpig ikke formulert tilstrekkelige krav om gjenkjøp, men forutsatt industriell deltakelse fra norsk side. Noen få muligheter bearbeides, men så langt har det vært meget vanskelig for norsk industri å få konkretisert deltakelsen.

Mer egenfinansiert utvikling

Kongsberg Defence & Aerospace produktutvikling har frem til nå hovedsakelig skjedd gjennom kontrakter der kunden har finansiert utviklingen. Det er en endring i Norge i retning av en mindre villighet til å betale for utvikling. Dette vil medføre at Kongsberg Defence & Aerospace vil måtte benytte mer av egne midler til å ta frem nye produkter. Kongsberg Defence & Aerospace hovedprodukter er utviklet med basis i norske behov og i nært samarbeid med de norske brukerne, dette har gitt produkter med høy kost-/nytteverdi. Norske brukere er viktige også som referanser ved salg i utlandet. Bruken av norsk utstyr under norske operasjoner i utlandet har gitt oss nyttige erfaringer og god markedsføring.

Lønnsomhetsutfordringer

Ordreinngangen i 2004 har vært 2 000 millioner kroner, dette er lavere enn i 2003. En av hovedårsakene er senere oppstart for NSM-leveransene (Naval Strike Missile), som i våre planer var forutsatt fra og med 2004. Årsaken er at utviklingsprogrammet blir lengre enn først planlagt. Reduksjonen i driftsinntekter skyldes for det meste lavere aktivitet innen missilområdet. Resultatet er preget av kostnadsføringen på NSM-programmet. De øvrige områdene har lønnsomhet som planlagt. For Kommunikasjons- og våpenstasjonsvirksomheten er det en klar bedring i lønnsomheten fra 2003.

Kongsberg Defence & Aerospace oppgavemengde innen utvikling har falt noe de to siste årene, og det har vært nødvendig å redusere personellstyrken med 148 årsverk. Vi har gjennomført endringer i prosjektgjennomføringen og samordnet de administrative systemene for å legge grunnlaget for økt lønnsomhet i årene fremover. Lønnsomheten er i stor grad avhengig av at vi inngår kontrakter på eksportmarkedet.

Tom Gerhardsen

Adm. direktør

Virksomhetsbeskrivelse

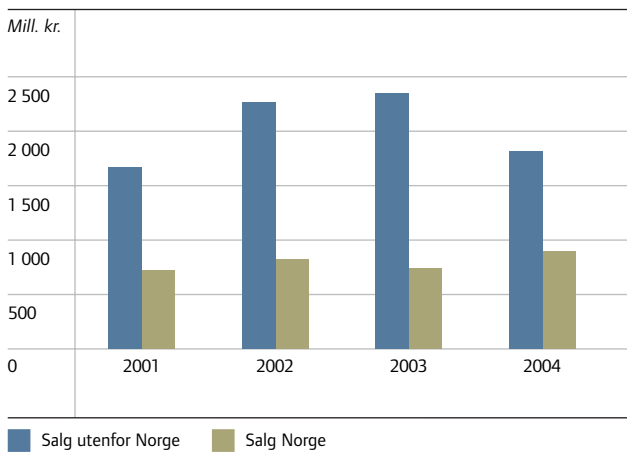
Hovedtall (mill. kr.)	2004	2003	2002	2001
Driftsinntekter	2 704	3 084	3 084	2 388
Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	(43)	93	178	138
Driftsresultat (EBIT)	(49)	87	171	131
Ordreservere	3 648	4 352	3 729	4 852
Antall ansatte	1 533	1 650	1 649	1 499

KONGSBERG har lange tradisjoner i å utvikle og produsere avanserte systemer i nært samarbeid med det norske forsvaret. KONGSBERGS sjømålsmissiler, kommando- og våpenkontrollsystemer og kommunikasjonsløsninger har vist seg å være konkurransedyktige i eksportmarkedet. Allianser med store utenlandske forsvarsbedrifter er en sentral del av den internasjonale markedsstrategien.

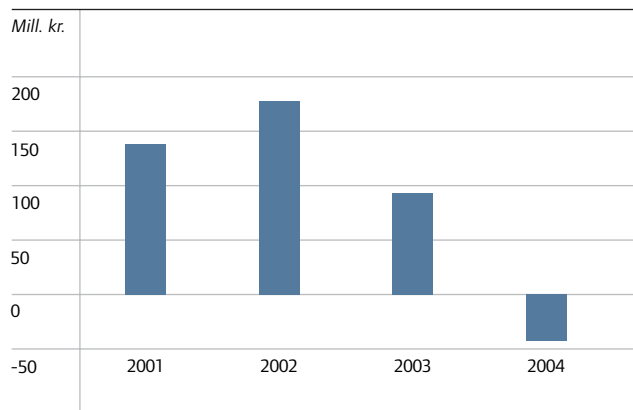
De store prosjektene går etter planen. I juni 2004 ble det gjennomført et vellykket utviklingsskudd av NSM-missilet (Naval Strike Missile). Testresultatene bekrefter at viktige egenskaper ved missilet fungerer som forventet, og at utviklingsprogrammet vil kunne slutføres i løpet av 2006.

Forretningsområdet hadde i 2004 driftsinntekter på 2 704 millioner kroner mot 3 084 millioner kroner i 2003. Driftsresultatet (EBIT) ble negativt med 49 millioner kroner mot et overskudd på 87 millioner kroner i 2003. Ordreserveren ved utgangen av 2004 var på 3 648 millioner kroner, mot 4 352 millioner kroner i 2003. Av ordreinngangen i 2004 var 64 % til eksportmarkedet. Antall ansatte ved utgangen av 2004 var 1 533. Resultatet for 2004 er preget av en resultatbelastning på 150 millioner kroner knyttet til forlenget utviklingstid for NSM-missilet.

Driftsinntekter

Driftsresultat før goodwillavskrivninger – EBITA

■ Viktige hendelser

Vellykket test av det nye sjømålsmissilet

I juni ble det gjennomført et vellykket utviklingsskudd av NSM-missilet (Naval Strike Missile). Testresultatene bekrefter at viktige egenskaper ved missilet fungerer som forventet, og reduserer risikoen i prosjektet. Se også omtale side 12 og side 42.

Ny 10-års samarbeidsavtale med Raytheon-gruppen

Ny 10-års samarbeidsavtale med Raytheon-gruppen ble signert. Bakgrunnen er en avtale fra 1996 som omhandler salg av HAWK og AMRAAM luftvernssystemer for det internasjonale markedet. Avtalen utgjør et stort potensial for fremtidige leveranser i luftvernsamarbeidet. Se også omtale side 12 og side 45.

To store kommunikasjonskontrakter

Kongsberg Defence Communications AS inngikk kontrakter med saudiarabiske myndigheter om leveranse av kommunikasjonsutstyr til en verdi av nærmere 130 millioner kroner og en kontrakt med rumenske myndigheter på 140 millioner kroner vedrørende leveranse av et kommunikasjonsystem.

Nye kontrakter på våpenstyringssystemer

Kongsberg Protech inngikk en kontrakt på 175 millioner kroner med General Dynamics Land Systems om leveranse av våpenstyringssystemer til pansrede personellkjøretøyer til den amerikanske hæren. Kontrakten er del av en tidligere inngått rammekontrakt. Se også omtale side 12.

Ytterligere Penguin-missiler til den australske marinen

Det er inngått en kontrakt med det australske forsvarsdepartementet om leveranse av ytterligere Penguin-missiler til den australske marinen. Kontrakten er på ca. 70 millioner kroner. Dette er et tillegg til to tidligere missilkontrakter som ble inngått i henholdsvis 1998 og 1999. Totalomfanget på Penguin-leveransen til Australia er derved på ca. 950 millioner kroner.

Rammekontrakt med Honeywell STI

Kongsberg Satellite Services i Tromsø har inngått en rammekontrakt med det amerikanske firmaet Honeywell STI om å lese ned data fra NASA-satellitter til nedlesningsstasjonen på Svalbard. Kontrakten er på ca. 140 millioner kroner over en femårsperiode.

Kontrakt med Forsvarets logistikkorganisasjon

KONGSBERG inngikk en kontrakt med Forsvarets logistikkorganisasjon på leveransene av kurs- og treningsutstyr for den delen av det integrerte våpensystemet som KONGSBERG leverer til de nye norske fregattene. Kontrakten er på 54 millioner kroner.

■ Defence & Aerospace

Land Systems & Communications

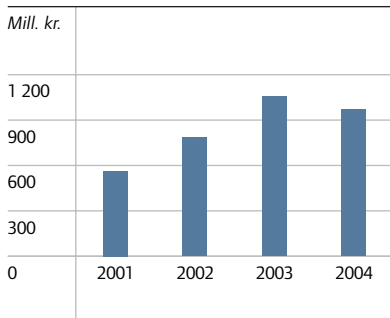
Virksomhetsområdets aktivitet omfatter taktiske radio- og kommunikasjonssystemer og kommando-, kontroll- og informasjonssystemer både nasjonalt og internasjonalt.

Betydelige kommunikasjonskontrakter ble i 2004 inngått med Saudi-Arabia og Romania, og store kontrakter er under gjennomføring i Ungarn og Midtøsten. Leveransen av kommando-, kontroll- og informasjonssystem til den norske hæren fortsatte. Systemet vil gi brukerne et nytt taktisk ledelsesverktøy og et moderne ildledningssystem til artilleriet. Virksomheten innen taktisk kommunikasjon drives gjennomgående mot eksportkunder og i konkurranse med store internasjonale selskaper. Det investeres betydelige midler i utvikling av nye produktløsninger.

Kommunikasjon fra KONGSBERG gir rask og sikker ledelsesinformasjon.

Driftsinntekter Land Systems & Communications

Dynamic Systems

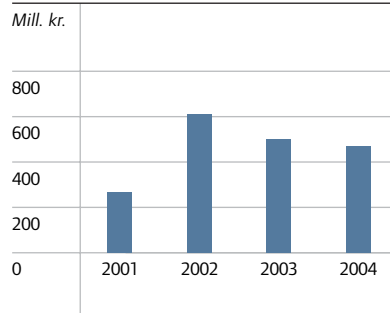
Hovedproduktet er våpenstyringssystemer for personellkjøretøyer (RWS – Remote Weapon Station). RWS er et avansert våpenstyringssystem for kjøretøyer som styrer våpenet på en teknisk avansert måte, med høy treffsikkerhet selv i stor fart og krevende terreng. Systemet blir operert fra en beskyttet posisjon inne i kjøretøyet. KONGSBERG har i dag kontrakt på leveranser til det norske forsvaret, USA, Australia og Finland. Rammen på leveranser til det amerikanske forsvaret er på 2,0 milliarder kroner. Hittil er det levert systemer til mer enn 700 pansrede kjøretøyer. Flere land planlegger å anskaffe tilsvarende systemer.

Styringssystem

Styringssystemet fra KONGSBERG er svært avansert, og sikrer høy treffsikkerhet fra en beskyttet posisjon.

Driftsinntekter Dynamic Systems

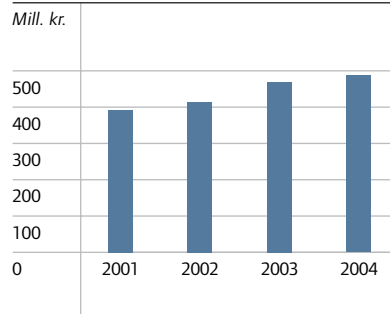
Naval Systems

Sjøsetting av "Fridtjof Nansen", den første av i alt fem fregatter. Testing av våpensystemene er startet, og fregatten vil være klar til sjøprøver i løpet av høsten 2005.

Naval Systems

Virksomhetsområdet Naval Systems leverer kommando- og våpenkontrollsystemer til marinefartøyer. Det største programmet er en kontrakt på viktige delsystemer i kommando- og våpenkontrollsystemet for de nye norske fregattene. Første komplette system ble levert i 2004. Systemet leveres i samarbeid med Lockheed Martin som er en av verdens ledende forsvarsleverandører, og samarbeidet gir muligheter for kontrakter i andre land fremover. Det er utviklet og levert kommando- og våpenkontrollsystemer til de norske undervannsbåtene av Ula-klassen. Dette systemet er under leveranse til tyske og italienske undervannsbåter. Kontraktene inneholder også leveranser til de nasjonale, landbaserte anleggene for simulatortrening. Kommando- og våpenkontrollsystemet til de norske missiltorpedobåtene (MTB) av Hauk-klassen utvikles og produseres i samarbeid med franske DCNI. Systemet vil danne grunnlaget for leveranser til de nye norske MTBene av Skjold-klassen. Minesniper, et produkt for destruering av sjøminer, er utviklet og solgt til det norske sjøforsvaret og til den spanske marinen.

Driftsinntekter Naval Systems

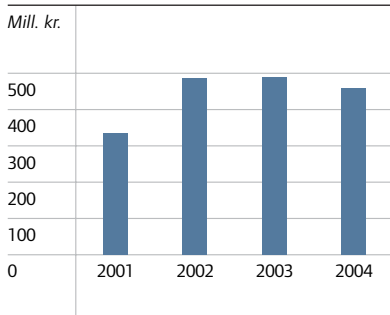

Aircraft & Air Defence Systems

Virksomhetsområdet omfatter luftvernssystemer, taktiske trenings-systemer og informasjonssystemer til fly. Vi har sammen med det norske luftforsvaret og det amerikanske selskapet Raytheon utviklet et mobilt luftvernssystem som representerer en internasjonalt meget effektiv og konkurransedyktig løsning. KONGSBERG har et strategisk samarbeid med Raytheon. Vår viktigste komponent i dette samarbeidet er software-baserte kommando- og kontrolløsninger. KONGSBERG og Raytheon har signert en oppdatert og forlenget samarbeidsavtale for luftvernssystemer for 10 nye år. De fleste kontraktene er inngått de siste fire årene. Potensialet anses å ha økt vesentlig som følge av at avtalen er forlenget og også omfatter det amerikanske markedet.

**Driftsinntekter
Aircraft & Air Defence Systems**

Aircraft & Air Defence Systems

Norske Luftvernssoldater i den nye Common Tactical Operation Center (CTOC). CTOC er en Nettverks Sentrisk commando plass for Luftvern der operatøren bestemmer seg for oppgaven og laster inn riktig SW.

Missiles & Space

Virksomhetsområdet utvikler og produserer sjømålsmissiler.

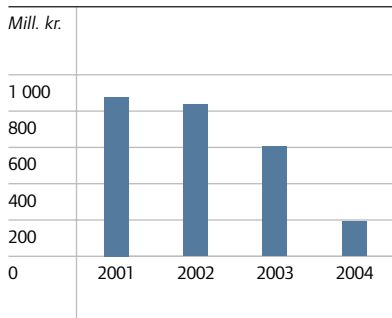
Penguin-missilet har vært operativt i Norge og i flere andre lands sjøforsvar i en årrekke og er kjennetegnet ved gode søkeregenskaper og manøvreringsevne tilpasset norske kystfarvann.

Penguin er fortsatt et av verdens ledende sjømålsmissiler og kan benyttes både fra helikopter, fly og fartøy. Ordreinngangen i 2004 var lav, men flere kontraktsmuligheter bearbejdes.

Utviklingsprogrammet for det nye sjømålsmissilet NSM forventes sluttført i løpet av 2006. Missilet vil få en overflate og en utforming som gjør den vanskelig å oppdage på radar. Den bilde-dannende, infrarøde søkeren representerer det fremste i verden når det gjelder søkerteknologi. NSM vil bli ett av hovedvåpnene på de nye norske fregattene og MTBene. Flere land har vist interesse for det nye missilet.

Kongsberg Defence & Aerospace er nå Norges største leverandør til den europeiske romvirksomhetsorganisasjonen ESA. Aktiviteten innen romfart er delt mellom Kongsberg og Tromsø.

Driftsinntekter Missiles & Space

Missiles & Space

NSM telemetry team på Mont Coudon i Sør-Frankrike overvåker missilet og melder status før det sjette utviklings-skuddet.

"Vi kommer til å tilfredsstille alle våre kunders spesifikasjoner, både de som er kontraktsfestet og noen til"

Gunnar Pedersen (t.v.) – prosjektleder NSM – Kongsberg Defence & Aerospace og
Arvid Askeland – delprosjektleder NSM – Kongsberg Defence & Aerospace

Vellykket test for Naval Strike Missile (NSM)

Den 15. juni 2004 kl. 11.06 fyres det sjette utviklingsskuddet (U6). Ni minutter og 13 sekunder senere styrer NSM-missilet (Naval Strike Missile) kontrollert i sjøen etter en nærmere 150 km lang flukt. For første gang gjennomførte missilet hele den avanserte banen med forutsatt høyde og hastighet.

Stedet var L'île de Levant, den franske marinens skytefelt for torpedoer og sjømålsmissiler utenfor Toulon på Frankrikes middelhavskyst. De ansatte på skytefeltet deltok i jubelen. Sjelden hadde de sett en testutskyting så perfekt gjennomført!

Verdifull informasjon

Målet med det sjette utviklingsskuddet var å fly langt for å skaffe mest mulig informasjon om missilets flyegenskaper, vibrasjon og temperatur under flukt. I tillegg var søkerfunksjonalitet et testmål.

"Resultatene var meget gode. Missilet gjorde høydejusteringer, hastighetsjusteringer og svingte med forskjellige svingradier som ga oss mye informasjon om flydyktigheten", forteller Arvid Askeland, skyteleder for den vellykkede NSM-testen.

Analysearbeidet er i full gang. Det vil ta lang tid å gå gjennom det omfattende datamaterialet som nå er tilgjengelig. "Vi har aldri hatt så mye data å gå gjennom etter en missiltest. Det krever betydelig innsats og nøyaktighet å gå gjennom så store datamengder", påpeker Askeland.

Stort fokus på NSM-testene

Utviklingen av NSM er kanskje et av Norges mest avanserte utviklingsprosjekter. Enkelte delsystemer har det tatt lengre tid enn forutsatt å utvikle. Dette har forsinket utviklingen av missilet med mellom 12 og 18 måneder, og har kostet 150 millioner kroner.

"Vi har aldri hatt så mye data å gå gjennom etter en missiltest. Det krever betydelig innsats og nøyaktighet å gå gjennom så store datamengder".

Arvid Askeland – delprosjektleder NSM –
Kongsberg Defence & Aerospace

"Folk tror gjerne at en test er et slags bevis for at produktet er ferdig utviklet. Slik er det ikke – tester er et ledd i utviklingen".

Gunnar Pedersen – prosjektleder for NSM-programmet i Kongsberg Defence & Aerospace

Utviklingsprosjektet startet i 1997 og skal være ferdig i 2006. Det er hittil gjennomført seks utviklingstester (seks utviklingsskudd) hvor hovedpoenget er å avdekke feil. Før den tekniske evalueringen starter (tekniske skudd), skal det gjennomføres ytterligere ett utviklingsskudd i 2005.

Når det testes, skjer det i full offentlighet. Ulempen ved dette er de negative signalene som et tilbakeslag sender til kunder, børs og investorer. "Folk tror gjerne at en test er et slags bevis for at produktet er ferdig utviklet", sier Gunnar Pedersen, prosjektleder for NSM-programmet i Kongsberg Defence & Aerospace. "Slik er det ikke. Tester er et ledd i utviklingen".

På rett vei!

Testforsøket i Frankrike var et stort skritt fremover. Ingeniørene fikk svar på de fleste uavklarte spørsmålene og klare bevis for at konseptet holder. Selv om det fortsatt gjenstår betydelige arbeider, er den tekniske og kommersielle risikoen ved prosjektet sterkt redusert. Som følge av testskytingen på L'île de Levant har det blitt mulig å legge en detaljert plan for slutføringen av utviklingsfasen, samt industrialiserings- og produksjonsfasen, som vil bli gjennomført under ett. "Vi kommer til å tilfredsstille alle våre kunders spesifikasjoner, både de som er kontraktsfestet og noen til", fastslår Pedersen. "Vi er litt forsinket, men i det store og hele er vi der vi skal være".

I desember 2004 undertegnet KONGSBERG en overgangs-kontrakt med Forsvarets logistikkorganisasjon som gjelder forberedelse for og oppstart av produksjon av NSM. Kontrakten var en viktig milepæl for KONGSBERG.

Når den endelige historien om NSM skal skrives, er det grunn til å tro at dette er fasiten: En i internasjonal sammenheng liten forsvarsbedrift i Norge har gjennom høy kompetanse og målrettet arbeid skapt neste generasjons sjømålsmissiler før noen andre, og det til en lav pris. Våpensystemet var leveringsklart i riktig tid i forhold til Sjøforsvarets overtakelse av de nye fregattene, og den internasjonale etterspørselen var stor.

FAKTA OM NSM

Det mest avanserte missil i sitt slag

Kongsberg Defence & Aerospace inngikk i 1996 en kontrakt med Sjøforsvaret om utvikling av et nytt sjømålsmissil (NSM), verdt 1,4 milliarder kroner (1,6 milliarder 2004-kroner).

NSM er et kryssermissil, det vil si et førerløst fly med lang rekkevidde og egenskaper som gjør at det kan følge terrenget i stor hastighet og meget lav høyde. Missilet er bygget av komposittmateriale og har fått en overflate og utforming som gjør det meget vanskelig å oppdage på radar. I tillegg er det passivt, det kan ikke avlyttes og sender ikke ut stråling når det avfyres i en skarp kampsituasjon.

NSM er utstyrt med en infrarød billedannende søker som representerer det fremste i verden i dag når det gjelder søkerteknologi. IR-teknologi er blitt en norsk spesialitet siden Forsvarets forskningsinstitutt startet forskning på denne teknologien i 1960-årene. Ved hjelp av GPS, treghetsnavigering og en laser høydemåler bestemmer missilet nøyaktig hvor det er. En datahjerne full av kart og en datamaskin velger missilets bane mot målet. Flyvemønstret i slutfase er uforutsigbart. Missilet vil stadig brenne av fra banen, noe som gjør det særdeles vanskelig å skyte ned.

Kongsberg Defence & Aerospace er i dag den produsenten som har

kommet lengst i utviklingen av den nye generasjonen sjømålsmissiler. NSM er intet forsøk på å forbedre egenskapene ved eldre missiler, men et totalt nytt konsept med egenskaper som peker 30 år frem i tid.

Etter planen vil Sjøforsvaret anskaffe NSM til de nye fregattene og hurtiggående missiltorpedobåtene. Endringen i norsk forsvarsstrategi som åpner for at fregattene skal operere som ledd i en NATO-styrke på verdenshavene, gjør at dette våpenet er blitt enda mer hensiktsmessig enn da det ble bestilt. Det er vist stor interesse for NSM fra en rekke land.

"Gjentatte ganger har vi bevist at våre systemer kan samarbeide med andre lands systemer"

Eirik Lie (t.v.) – Fagspesialist Luftvernssystemer – Kongsberg Defence & Aerospace og
Harald Ånnestad – Programområdesjef Luftvern – Kongsberg Defence & Aerospace

Samarbeidet med Raytheon tar av

KONGSBERG er sammen med den anerkjente amerikanske forsvarsleverandøren Raytheon i ferd av å befeste en posisjon som verdensledende innenfor avanserte luftvern-systemer. Mer enn åtte års samarbeid og suksess har gitt mersmak.

Etter at den første samarbeidsavtalen ble inngått i 1996, har det vokst frem et stadig tettere samarbeid mellom Raytheon og KONGSBERG. I februar 2004 signerte samarbeidspartnerne en ny 10-årig avtale. Samarbeidsavtalen går i hovedsak ut på at KONGSBERG leverer beslutningsverktøy og kommando- og kontrollsystemer, mens Raytheon leverer missiler, radarer og annet utstyr til luftvernssystemene.

Gjennombruddet

Det store gjennombruddet for samarbeidet mellom Raytheon og KONGSBERG kom i 2004 da det ble undertegnet kontrakt i forbindelse med US Armys nye luftvernprogram av typen SL-AMRAAM. Dette var starten på et helt nytt kontrollsystem som den amerikanske hæren skal basere seg på i årene som kommer.

"At US Army, en av verdens mest krevende kunder, velger dette systemet, viser potensialet for videre eksport", sier Harald Ånnestad, programsjef for luftvern i Kongsberg Defence & Aerospace. "For oss og våre løsninger har samarbeidet med Raytheon åpnet nye markeder i resten av verden".

Dan L. Smith, visepresident i Raytheon Company og president for Raytheon Integrated Defence Systems, roser også samarbeidet med Kongsberg Defence & Aerospace.

"Samarbeidsavtalen med KONGSBERG er en av de beste strategiske partneravtaler vi har, og det er grunnen til at vi har forlenget samarbeidsavtalen til 2016", sier Smith.

Viktige øvelser, teknologi og medarbeidere

En av suksessfaktorene i det omfattende samarbeidet med Raytheon har vært de gode erfaringene fra en rekke internasjonale militærøvelser.

"Gjentatte ganger har vi bevist at våre systemer kan samarbeide smertefritt med andre lands systemer. Spesielt på utveksling av informasjon mellom flere datasystemer (interoperabilitet) og kommunikasjonslinker (taktiske datalinker) er KONGSBERGs løsninger i verdensklasse", forklarer Eirik Lie, fagspesialist Luftvernssystemer.

"Men teknologi i verdensklasse er bare én nødvendig forutsetning for å samarbeide med Raytheon. Den virkelige suksessfaktoren er kunnskapsrike og dedikerte medarbeidere. Jeg får stadig tilbakemeldinger fra Raytheon som roser våre folks dyktighet og innsats etter tester og øvelser i USA", forteller Ånnestad.

Store kontrakter

Da den opprinnelige avtalen med verdens ledende bedrift innen luftvern ble undertegnet i 1996, signaliserte KONGSBERG at vår andel hadde et potensial på ca. to milliarder kroner. Akkumulert ordreinngang for KONGSBERGs andel siden 1996, og to år før den opprinnelige avtalen løper ut, er på rundt 1,8 milliarder kroner. Utenfor Norges grenser har avtalen så langt gitt oss en omsetning på over 1,5 milliarder kroner.

De fleste kontraktene er inngått de siste fire årene, med salg til fem NATO-land. Den første kontrakten etter at samarbeidsavtalen ble underskrevet i 1996, ble inngått med det greske forsvaret om en oppgradering av HAWK-rakettene med start i 1999. Siden den gang har nye, store og prestisjefylte kontrakter blitt undertegnet.

"I den neste 10-årsperioden ser vi et langt større potensial. Markedet er forsiktig anslått til 6-10 milliarder kroner. Basert på et fortsatt godt samarbeid med Raytheon er vår ambisjon å sikre oss store deler av disse leveransene", sier Ånnestad.

FAKTA OG FORKLARINGER

Kontrakter

- 1999 Kontrakt med Hellas om leveranse av luftvernssystemet HAWK.
- 2000 Kontrakt med Spania om leveranse av det norske luftvernssystemet NASAMS.
- 2001 Kontrakt med US Marine Corps om utvikling av kommando- og kontrollsystem.
- 2002 Kontrakt med det norske luftforsvaret for oppgradering til NASAMS II.
- 2003 Kontrakt i Tyrkia, der KONGSBERG leverer deler til oppgradering av kommando- og kontrollenheter for HAWK luftvernssystem.
- 2004 Kontrakt med Raytheon for leveranse til US Army.

Ord og uttrykk

AMRAAM (Advanced Medium Range Air-to-Air Missile), opprinnelig et "luft til luft-missil".
SL-AMRAAM (Surface Launched AMRAAM), der missilet fyres opp fra bakken.
NASAMS (Norwegian Advanced Surface-to-Air Missile System).

Eierstyring og selskapsledelse

Hva vi legger i begrepet

Eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance) omhandler problemstillinger og prinsipper knyttet til rollefordelingen mellom styringsorganene i et selskap og det ansvar og den myndighet som er tillagt hvert av organene. God eierstyring og selskapsledelse kjennetegnes ved et ansvarlig samspill mellom eiere, styret og ledelsen sett i et langsiktig, verdiskapende perspektiv. Det krever et effektivt samarbeid mellom daglig ledelse og styret, respekt for selskapets øvrige interessenter og en åpen og ærlig kommunikasjon med omverdenen.

Hvordan temaet har vært behandlet i 2004

Temaet eierstyring og selskapsledelse har vært gjenstand for grundige diskusjoner i konsernets styre og administrasjon i løpet av 2003 og begynnelsen av 2004. En konsernpolicy er utarbeidet og vedtatt av styret.

Konsernets policy

KONGSBERG skal følge "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" av 7. desember 2004. Konsernets etterlevelse og eventuelle avvik fra anbefalingen skal kommenteres og gjøres tilgjengelig for konsernets interessenter.

Følgende elementer er bærende i KONGSBERGS policy innenfor området eierstyring og selskapsledelse:

- KONGSBERG skal føre en åpen, pålitelig og relevant kommunikasjon med omverdenen om selskapets virksomhet og forhold knyttet til eierstyring og selskapsledelse.
- KONGSBERG skal ha et styre som er selvstendig og uavhengig av konsernets ledelse.
- Det skal legges vekt på at det ikke foreligger interessekonflikter mellom eiere, styret og administrasjonen.
- KONGSBERG skal ha en klar arbeidsdeling mellom styret og administrasjonen.
- Alle aksjonærer skal behandles likt.

■ Norsk anbefaling

Forhold til anbefalingen

"Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" (heretter referert til som Anbefalingen) ble lagt frem 7. desember 2004. Bak Anbefalingen står Aksjonærforeningen i Norge, Den norske Revisorforening, Eierforum, Finansnærings Hovedorganisasjon, Norske Finansanalytikerers Forening, Næringslivets Hovedorganisasjon, Norske Pensjonskassers Forening, Oslo Børs og Verdi-papirfondenes Forening. KONGSBERG har valgt å følge denne Anbefalingen. I de tilfeller hvor vi avviker fra Anbefalingen, kommenterer vi dette særskilt. Link til Anbefalingen (Oslo Børs): <http://www.oslobors.no/ob/cg>. Beskrivelsen nedenfor er i hovedtrekk strukturert etter ovennevnte anbefaling. I tillegg er det, slik det anbefales, gitt en høyere detaljeringsgrad på de enkelte punktene. Punkt 11 "Ledelsen og interne prosedyrer" omfattes ikke av Anbefalingen. Vi har valgt å ta det med da vi anser dette som et svært sentralt punkt i diskusjonen rundt eierstyring og selskapsledelse.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Konsernet har utarbeidet en egen policy for eierstyring og selskapsledelse, og styret har besluttet at "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" skal følges. Konsernets etterlevelse og oppfølging av egne etiske retningslinjer er gjenstand for en grundig intern prosess. Dette kommenteres nærmere i vår rapport for bærekraft, og på våre nettsider www.kongsberg.com.

2. Virksomhet

Kongsberg Gruppen ASA er et selskap med formål å drive teknologisk og industriell virksomhet innen maritime, forsvar og tilknyttede områder. Selskapet kan delta i og eie andre selskaper. Ovennevnte fremgår av selskapets vedtekter § 3. Selskapets vedtekter finnes i årsrapporten på side 51 og på konsernets nettsider www.kongsberg.com. Konsernets mål og hovedstrategier omtales på side 4.

3. Selskapskapital og utbytte

Egenkapital

Konsernets egenkapital 31.12.04 var på 1 812 millioner kroner, hvilket utgjorde 30 % av totalkapitalen. Dette anses å være tilfredsstillende. Styret vurderer til enhver tid selskapets behov for soliditet i lys av selskapets mål, strategi og risikoprofil.

Utbyttepolitikk

Konsernet vil normalt tilstrebe et årlig utbytte på ca. 30 % av netto resultat. Generalforsamlingen fastsetter det årlige utbyttet, basert på forslag fra styret. Forslaget er den øverste grense for hva generalforsamlingen kan vedta. For 2003 ble det utbetalt et utbytte på kr. 1,30 pr. aksje, og styret foreslår overfor generalforsamlingen at utbyttet for 2004 blir kr. 2,00 pr. aksje. Dette utgjør et utbytte på 162 % av resultat etter skatt. Årsaken til at styret foreslår dette utbytte, er at resultatbelastningen på 150 millioner kroner i forbindelse med NSM-prosjektet ikke medfører en kontanteffekt for 2004. Samtidig anses soliditeten som tilfredsstillende.

Kapitalforhøyelse

Det foreligger ikke emisjonsfullmakter gitt til styret.

Konsernet gjennomførte en fortrinnsrettsemisjon for selskapets aksjonærer i 1999 på 600 millioner kroner, hvorav 300 millioner kroner var konvertering av statlig gjeld. Konsernet har ikke foretatt rettede emisjoner, med unntak av en mindre emisjon rettet mot de ansatte i 1996.

Kjøp av egne aksjer

Generalforsamlingen kan gi styret fullmakt til å kjøpe opp til 10 % av egne aksjer. På den ordinære generalforsamlingen 6. mai 2004 fikk styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer for inntil et høyeste pålydende beløp på 7 500 000 kroner. Dette utgjør 5 % av aksjekapitalen. Fullmakten kan benyttes flere ganger og gjelder frem til neste generalforsamling. Styrets erverv av egne aksjer kan etter denne fullmakten bare skje mellom en minstepris på kr. 50,- og en høyeste pris på kr. 150,- pr. aksje. Konsernet eier pr. 31.12.2004 til sammen 131 122 aksjer, eller 0,43 % av samlede aksjer i eget selskap. Aksjene er innkjøpt til aksjeordning for ansatte, men kan også avhendes i markedet. Aksjene tilbys alle ansatte til redusert pris, og har en bindingstid på 1 år fra det tidspunktet de ble ervervet.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Aksjeklasse

Konsernets aksjer består kun av A-aksjer. Vedtektene inneholder ingen begrensninger i forhold til stemmerett. Alle aksjer har lik rett.

Transaksjoner i egne aksjer

Styrets fullmakt til erverv av egne aksjer forutsetter at ervervet skal skje i markedet. Avhendelse av ervervede aksjer skal kunne skje i markedet, som oppgjør ved kjøp av virksomhet, samt til aksjeordning for konsernets ansatte.

Transaksjoner med nærstående

Det har i løpet av 2004 ikke forekommet transaksjoner mellom selskapet og aksjeeier, styremedlem, ledende ansatte eller nærstående av disse som kan betegnes som ikke uvesentlige transaksjoner.

5. Fri omsettelighet

Aksjene er fritt omsettelige, med unntak av ansattes kjøp av aksjer til redusert pris, se punkt 3. Vedtektene har ingen begrensninger på omsetteligheten.

6. Generalforsamling

Gjennom generalforsamlingen er aksjonærene sikret deltakelse i organet som er den øverste myndighet i selskapet. Selskapets vedtekter vedtas her. Aksjonærer som representerer minimum 5 % av aksjene, kan kreve ekstraordinær generalforsamling.

Innkalling

Generalforsamlingen blir normalt avholdt innen 1. juni hvert år. I 2005 er datoen fastsatt til 3. mai. Innkalling sendes normalt ut tre uker i forkant. Det er en uke tidligere enn lovens minimumskrav (to uker). Det legges vekt på at saksdokumentene inneholder all nødvendig informasjon slik at aksjonærene kan ta stilling til alle saker som skal behandles. Konsernets vedtekter fastslår at påmeldingsfristen ikke kan utløpe tidligere enn fem dager før avholdelse av generalforsamlingen. Det er et mål for oss å legge denne fristen tettest mulig opp til møtedato. Finanskalender blir offentliggjort både på våre nettsider og i selskapets årsrapport.

Deltakelse

Påmeldingen skjer via skriftlig tilbakemelding, telefaks eller våre nettsider. Styret ønsker å legge forholdene til rette slik at flest mulig av aksjeeierne gis anledning til å delta. Aksjeeiere som ikke kan møte, blir oppfordret til å stille med fullmektig, og det er lagt til rette for at fullmaktene knyttes til hver enkelt sak som behandles. På generalforsamlingen deltar styret, minst én representant for valgkomitéen og revisor. Fra administrasjonen deltar som et minimum konsernsjef og finansdirektør. I 2004 ble generalforsamlingen avholdt 6. mai, og 60,58 % av den samlede aksjekapital var representert.

Dagsorden og gjennomføring

Dagsorden fastsettes av styret, hvor hovedpunktene følger av vedtektenes § 8. Samme paragraf fastslår også at styrets formann leder generalforsamlingens møter. Konsernsjefen gjennomgår status for konsernet.

7. Valgkomité

Komiteén består av tre medlemmer som skal være aksjeeiere eller representanter for aksjeeierne. To av medlemmene blir valgt av generalforsamlingen og ett medlem av styret. Komiteén velger selv sin leder. Funksjonstiden er 2 år. Ovennevnte fremgår av konsernets vedtekter § 9. På generalforsamlingen 3. mai 2005 foreslås det en vedtektsendring som går ut på at generalforsamlingen velger alle medlemmene til valgkomiteén.

Komiteén arbeider under instruks fra generalforsamlingen. Denne ble sist revidert på ordinær generalforsamling 6. mai 2004. Ny komité ble valgt på ordinær generalforsamling 6. mai 2004 og består av:

- Morten M. Kallevig, avdelingsdirektør i Nærings- og handelsdepartementet
- Sverre Valvik, adm. direktør i Arendals Fossekompagni ASA
- Anne Grethe Dalane, personaldirektør i Yara International ASA

8. Styre – sammensetting og uavhengighet

Styret består av 8 medlemmer.

Valg av styre

Generalforsamlingen velger de fem aksjonærvalgte representantene til styret. Valgkomiteén utarbeider en innstilling på aksjonærvalgte styremedlemmer i forkant av valget. Innstillingen blir sendt aksjonærene sammen med innkallingen til generalforsamlingen. Vedtak om styrets sammensetting skjer ved simpelt flertall. Staten eier i dag i overkant av 50 % av aksjene, og kan i prinsippet utøve kontroll over valget av de aksjonærvalgte styremedlemmene. Tre av styrets medlemmer velges ved direktevalg av og blant de ansatte i konsernet. Medlemmene velges for to år av gangen med mulighet for gjenvalg.

Styrets sammensetting

Det legges vekt på at det samlede styret skal ha kompetanse innen styrearbeid og selskapets hovedvirksomhet. Ifølge konsernets vedtekter skal antall styremedlemmer være mellom fem og åtte. I øyeblikket består styret av fem eksterne medlemmer og tre medlemmer valgt av og blant de ansatte i konsernet. Konsernsjefen er ikke styremedlem. Styret velges for to år av gangen, og det velger selv sin leder. Christian Brinch er valgt til styrets leder.

Endringer i styret i 2004

Ingen av styrets medlemmer var på valg i 2004. Funksjonstiden er to år. Det vil si at samtlige plasser i styret er på valg i 2005.

Styrets uavhengighet

Styret anser seg som selvstendig og uavhengig av konsernets administrative ledelse og konsernets hovedaksjeeiere. Det blir lagt vekt på at det ikke skal foreligge interessekonflikter mellom eiere, styret, administrasjonen og selskapets øvrige interessenter.

Styremedlemmenes aksjeeie

Ut over de ansattes representanter er det kun styrets nestleder, Benedicte Berg Schilbred som har aksjer i konsernet. Aksjeposten er på 17 500 aksjer og eies gjennom selskapet Odd Berg AS.

9. Styrets arbeid

Styrets oppgaver

Styret har det overordnede ansvaret for forvaltning av konsernet og å føre tilsyn med daglig ledelse og konsernets virksomhet. Det skal først og fremst ivareta alle aksjonærenes interesser, men det har også et ansvar for selskapets øvrige interessenter. Hovedoppgavene består i å delta i utformingen av, og vedta konsernets strategi, utføre nødvendige kontrollfunksjoner og være et rådgivende organ for den operative ledelse av konsernet. Oppgavene er ikke statiske, og fokuseringen vil være avhengig av konsernets behov i øyeblikket. Styret ansetter konsernsjef.

Styreinstruks

Styrets instruks er omfattende og ble siste revidert 18. februar 2004. Instruksen omfatter følgende punkter; innkalling til styremøte, innkallingsfrist, forutgående saksbehandling, styremøte, styrets beslutninger, føring av protokoll, styrets kompetanse og saker som skal styrebehandles, styrets og daglig leders arbeidsdeling, forhold mellom datterselskap og morselskap, inhabilitet, fortrolighet og taushetsplikt, forhold til lovgivning, vedtekter og instruks. Styret kan i enkeltsaker vedta å fravike instruksen.

Instruks for daglig ledelse

Det er gjennomført en klar arbeidsdeling mellom styret og daglig ledelse. Styreleder har ansvaret for at styrearbeidet gjennomføres på en effektiv og korrekt måte i henhold til de oppgaver styret har. Konsernsjefen har ansvaret for selskapets operative ledelse. Styret har utarbeidet en egen instruks for den daglige ledelse.

Intern kontroll

Konsernet har ingen egen avdeling for internrevisjon. Regnskapskontrollen blir ivaretatt gjennom forskjellige former for arbeidsdeling, retningslinjer og godkjennelsesrutiner. Konsernets sentrale regnskapsfunksjon har overordnet ansvar for etablering og oppfølging av retningslinjer og prinsipper. Konsernets interne finanstransaksjoner er gjenstand for egne kontrollsystemer og rutiner. Den finansielle risiko avhjelpes ved hjelp av egnede finansielle instrumenter. Styringen av den finansielle risiko håndteres av konsernets sentrale finansfunksjon. Ansvaret for det kommersielle innholdet i kontrakter og avtaler ligger i de enkelte forretningsområdene.

Finansiell rapportering

Styret mottar månedlige økonomirapporter hvor selskapets økonomiske og finansielle status kommenteres.

Møteinnkalling og møtebehandling

Styret fastsetter hvert år faste styremøter. Normalt avholdes det 7–8 møter. I tillegg blir det innkalt til ekstra møter etter behov. I 2004 ble det avholdt 13 møter. Alle styrets medlemmer mottar regelmessig informasjon om selskapets operasjonelle og finansielle utvikling i god tid før de fastsatte styremøtene. I tillegg mottar styremedlemmene månedlige driftsrapporter. Selskapets forretningsplan, strategi og risiko er regelmessig gjenstand for gjennomgang og vurdering av styret. Styrets medlemmer har fri tilgang til å konsultere konsernets toppledere dersom de føler behov for det. Normalt er det konsernsjefen som foreslår agendaen til styremøtene, og styrets leder fastsetter den. På styremøtene deltar foruten styremedlemmene selv; konsernsjef, finansdirektør og juridisk direktør (styresekretær). Øvrige deltakere blir innkalt etter behov. Styret vedtar saker av signifikant betydning for konsernet. Dette dreier seg blant annet om godkjenning av års- og kvartalsregnskaper, strategi og strategiske planer, godkjenning av betydelige investeringer (over 30 millioner kroner) og godkjenning av oppkjøp og salg av virksomheter. Nye styremedlemmer orienteres om konsernets gjeldende strategi og historiske forhold relatert til konsernets aktuelle situasjon.

Taushetsplikt – kommunikasjon mellom styret og aksjonærer

Styrets forhandlinger og protokoller er i prinsippet konfidensielle med mindre styret bestemmer noe annet eller at det er åpenbart at det ikke er behov for slik behandling. Dette følger av styreinstruksene.

Habilitet

Styret forholder seg til reglene om inhabilitet slik de fremgår av ASAL § 6–27. I 2004 var det ingen tilfeller hvor et styremedlem måtte avstå fra behandlingen av en sak på grunn av inhabilitet.

Bruk av styrekomitéer

Styret har vurdert bruk av styrekomitéer. Konsernet har vedtaksfestet bruk av valgkomité. Ut over dette har ikke styret funnet det hensiktsmessig å benytte andre former for komitéer. Begrunnelsen for dette er først og fremst at samtlige styremedlemmer anses som uavhengige, og at konsernsjefen ikke er medlem av styret. Dermed berøres man ikke av problematikken rundt uavhengighet, noe som ofte er begrunnelsen for å bruke styrekomitéer.

Styrets egnevaluering

Hvert år gjennomføres det et eget styreseminar der temaene er knyttet til virksomheten og styrets arbeid og arbeidsform. Styrets arbeidsform og samspill diskuteres fortløpende, og spesielt i forbindelse med styreseminarene. I denne forbindelse vurderer også styret seg selv i forhold til eierstyring og selskapsledelse. Evalueringen gjøres tilgjengelig for valgkomitéen.

10. Godtgjørelse til styret

Generalforsamlingen fastsetter årlig styrets godtgjørelse.

For 2004 utgjorde den totale godtgjørelsen til styret kr.

1 128 000 (kr. 956 168 i 2003). Godtgjørelsen fordeler seg som følger: Styreleder kr. 250 000, styrets nestleder kr. 150 000, øvrige styremedlemmer kr. 120 000. Styremedlemmenes honorarer er ikke knyttet til opsjonsprogram eller lignende.

11. Ledelsen og interne prosedyrer

Konsernledelsen

Konsernledelsen består for tiden av syv personer. Foruten konsernsjefen består ledelsen av finansdirektør, direktører for de to hovedforretningsområdene (Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace), direktør for Human Resources, direktør for Forretningsutvikling og direktør for Kommunikasjon og samfunnskontakt. Ledelsen møtes normalt én gang hver 14. dag, men har ut over dette daglig kontakt på operasjonell basis. Konsernet følger det overordnede prinsippet med forpliktelse på avtalt mål og praktiserer derfor en desentral styringsform som gir de enkelte enheter handlefrihet med dertil tilhørende ansvar. Konsernledelsens hovedoppgave er den operasjonelle drift av konsernet, hvor det er konsernets totalitet som er førende for de avgjørelser som tas. Ledelsen gjennomfører månedlig resultat- og budsjettoppfølging med de resultatansvarlige enheter i konsernet.

Evalueringer

Konsernledelsen gjennomfører årlig en evaluering av sitt eget arbeid og arbeidsform.

Interne styrer

Konsernets datterselskaper har egne styrer som bemannes av interne ledere og ansatte. Administrerende direktør i eiende selskap eller den han bemyndiger, vil være styrets leder i datterselskapene.

Innsidehandel

Selskapet har nedfelt interne retningslinjer for handel med konsernets aksjer. Reglene er i henhold til retningslinjer gitt av Oslo Børs for innsidehandel. Disse retningslinjene blir jevnlig oppdatert i henhold til regler fra Oslo Børs, og distribuert til primærinnsidere.

Etiske retningslinjer

Konsernets etiske retningslinjer har i løpet av 2004 blitt oppdatert. Det er opprettet et etisk råd og utarbeidet opplærings- og oppfølgingsplaner.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Retningslinjer

Konsernsjefens betingelser fastsettes av styret. Strukturen i belønningssystemet for de øvrige medlemmer av konsernledelsen fastsettes av styret, og legges frem for generalforsamlingen til orientering. Betingelsene foreslås av konsernsjefen og godkjennes av styrets leder. Styret gjennomfører årlig en grundig vurdering av lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef. Vurderingen baserer seg på markedsundersøkelser for tilsvarende stillinger. Styrets holdninger når det gjelder lederlønninger, er at de skal være konkurransedyktige, men ikke ledende når det gjelder nivå.

Resultatavhengig godtgjørelse

Resultatavhengig godtgjørelse er knyttet til verdiskaping for aksjeeierne eller resultatutvikling for konsernet over tid. Forutsetninger for utbetaling av resultatbasert godtgjørelse er beskrevet i note 3, side 78 og 79.

Betingelser

Betingelsene er beskrevet i note 3, side 79.

13. Informasjon og kommunikasjon

Årsregnskap og årsberetning – periodisk rapportering

Konsernet legger normalt frem et foreløpig årsregnskap medio februar. Fullstendig regnskap sammen med årsberetning og årsrapport sendes aksjonærer og øvrige interessenter i mars/april. Ut over dette rapporteres regnskapstall kvartalsvis. Konsernets finanskalendar gjøres kjent gjennom konsernets nettsider og i årsrapporten. I tillegg til konsernets årsrapport gis det også ut en bærekraftsrapport som sendes alle aksjonærene.

Det er en selvfølge at alle aksjonærer blir behandlet likt.

Annen markedsinformasjon

Det arrangeres åpne investorpresentasjoner i forbindelse med at års- og kvartalsresultater for konsernet blir lagt frem. Her gjennomgår konsernsjefen resultater og kommenterer produkter, markeder og fremtidsutsikter. På disse presentasjonene deltar også konsernets finansdirektør, tidvis også øvrige medlemmer fra konsernledelsen. Presentasjonene i forbindelse med års- og kvartalsresultater er tilgjengelige på konsernets nettsider. Ut over dette holdes det løpende dialog og presentasjoner for analytikere og investorer.

Konsernet anser det som svært viktig å informere eiere og investorer om konsernets utvikling og økonomiske og finansielle status. Det blir lagt vekt på at informasjonen er lik og samtidig til aksjemarkedet. I samtale med aksjonærer og analytikere skal varsomhetsprinsippet i forhold til forfordeling av informasjon legges til grunn. Konsernet ble i 2004 tildelt Informasjonsmerket og Engelskmerket av Oslo Børs.

14. Overtakelse

Konsernet har ingen forsvarsmekanismer mot aksjeoppkjøp i sine vedtekter, og har heller ikke iverksatt andre tiltak som begrenser muligheten for å kjøpe aksjer i selskapet. Den norske stat eier 50,001 % av aksjene. Omsetteligheten av disse aksjene er avhengig av vedtak i Stortinget.

15. Revisor

Revisors forhold til styret

Hovedtrekkene i revisors planlagte arbeid legges frem for styret én gang i året. Styrets leder har eget møte med revisor og administrasjonen i forkant av styrets behandling av årsregnskapet. Revisor deltar alltid under styrets behandling av årsregnskapet. Styret blir i den forbindelse orientert om årsregnskapet og saker som opptar revisor spesielt, herunder eventuelle uenigheter mellom revisor og administrasjonen.

Styret avholder årlige møter med revisor hvor det gjennomgår en rapport fra revisor som omhandler selskapets regnskapsprinsipper, risikoområder og interne kontrollrutiner.

Fra og med 2005 innføres det en praksis hvor det minimum én gang i året avholdes et møte mellom revisor og styret uten at konsernsjef eller andre fra ledelsen er til stede. Revisor har i begynnelsen av 2005 lagt frem for styret en skriftlig erklæring på oppfyllelse av fastsatte uavhengighetskrav, jfr. Revisorloven.

Revisors forhold til administrasjonen

Konsernet har styrebehandlet retningslinjer for det forretningsmessige forholdet mellom revisor og konsernet. Konsernet benyttet fra oppstarten i 1987 revisjonsselskapet Arthur Andersen & Co. Arthur Andersen & Co. i Norge ble i april 2002 slått sammen med Ernst & Young. I tillegg til ordinær revisjon har selskapet utført rådgivning innen områdene regnskap, skatt og rapportering. Det vises til note 5 til konsernregnskapet. Styret vil med jevne mellomrom vurdere om revisor i tilstrekkelig grad utøver en tilfredsstillende kontrollfunksjon.

■ Vedtekter for Kongsberg Gruppen ASA

Revidert på ordinær generalforsamling 12.05.2003

§ 1 Selskapets navn er Kongsberg Gruppen ASA. Selskapet er et allmennaksjeselskap.

§ 2 Selskapets forretningskontor er i Kongsberg.

§ 3 Kongsberg Gruppen ASA er et selskap med formål å drive teknologisk og industriell virksomhet innen maritime, forsvar og tilknyttede områder. Selskapet kan delta i og eie andre selskaper.

§ 4 Selskapets aksjekapital er kr. 150 000 000 fordelt på 30 000 000 aksjer pålydende kr. 5. Selskapets aksjer skal være registrert i Verdipapirsentralen.

§ 5 Styret skal ha fra 5–8 medlemmer. Inntil 5 medlemmer og inntil 2 varamenn velges av generalforsamlingen. 3 medlemmer og varamenn for disse velges ved direkte valg av og blant de ansatte etter forskrifter fastsatt i medhold av aksjelovens bestemmelser om de ansattes representasjon i aksjeselskapers styre.

§ 6 Selskapets firma tegnes av styrets formann, eventuelt varaformannen og et av styremedlemmene i fellesskap.

§ 7 Generalforsamlingen holdes i Kongsberg eller i Oslo. Ordinær generalforsamling innkalles skriftlig med minst 14 dagers varsel.

§ 8 Den ordinære generalforsamlingen skal:

1. Godkjenne årsregnskapet og årsberetningen, herunder utdeling av utbytte.
2. Behandle andre saker som etter lov eller vedtektene hører under generalforsamlingen.
3. Velge aksjonærenes medlemmer og varamedlemmer til selskapets styre.
4. Velge 2 medlemmer til valgkomitéen.
5. Velge én eller flere revisorer etter forslag fra generalforsamlingen.
6. Fastsette styrets godtgjørelse og godkjenne godtgjørelse til revisor.

I innkallingen kan fastettes at aksjeeiere som ønsker å delta i generalforsamlingen, skal melde seg innen en frist som angis i innkallingen. Fristen kan ikke utløpe tidligere enn fem dager før generalforsamlingen. Generalforsamlingens møter ledes av styrets formann, eller om han har forfall, av varaformannen. Har begge forfall, velger generalforsamlingen en møteleder.

§ 9 Valgkomitéen består av 3 medlemmer som skal være aksjeeiere eller representanter for aksjeeierne. 2 velges av den ordinære generalforsamlingen. Ett velges av styret. Funktionstiden er 2 år. Valgkomitéen velger selv sin formann. Styrets formann og konsernsjef skal, uten å ha stemmerett, innkalles til minst ett møte i valgkomitéen før valgkomitéen avgir sin endelige innstilling. Valgkomitéen avgir sin innstilling til generalforsamlingen om valg av medlemmer og varamedlemmer til styret. Etter forslag fra styrets aksjonærvalgte medlemmer vedtar generalforsamlingen instruks for valgkomitéen.

Organisasjon og styring

Organisering

De sentrale organer i KONGSBERGS styringsmodell er general-forsamlingen, styret, konsernsjefen og konsernledelsen. Konsernet har to hovedforretningsområder som har klare resultat-, vekst- og avkastningskrav. Det er lagt vekt på å tydeliggjøre hvor ansvaret for resultatene ligger, og derfor er myndighet i stor grad delegert. "Frihet på aktivitet og forpliktelse på resultat" er et uttrykk for denne måten å organisere konsernet på. Organisasjonsformen er et vesentlig element i konsernets resultat- og verdiskaping og gjør det mulig å være fleksibel og ta raske beslutninger. I lys av den desentrale organisasjonsformen er holdingselskapet bemannet med relativt få personer, men med høy kompetanse. Hovedoppgaven er å videreutvikle konsernet og gi faglig støtte til forretningsområdene.

Strategi

Styret har det overordnede ansvaret for konsernets strategi. Konsernledelsen utarbeider forslag til strategi og langsiktige og overordnede mål. Strategien og målene diskuteres og vedtas i styret. Dette er en årlig prosess som rullerer med fem års horisont. Prosessen starter i januar/februar og avsluttes i mai/juni. Innspill til strategiprosessen kommer fra ulike deler av organisasjonen. Med bakgrunn i det strategiske plandokumentet og de langsiktige målene utarbeides operative mål og planer for avdelinger og prosjekter.

Budsjett

Budsjettprosessen starter normalt i midten av september. Alle resultatenheter deltar i dette arbeidet. Føringer for budsjettet

blir utarbeidet på konsernnivå og tar utgangspunkt i strategidokumentet og relevante eksterne rammebetingelser. Budsjettet er gjenstand for en grundig behandling i konsernledelsen og i styret. Det endelige budsjettet vedtas av styret i desember og er et verktøy for den kortsiktige økonomiske styringen for neste kalenderår. Budsjettet ligger fast gjennom hele budsjettperioden og er forpliktende for lederne av de enkelte enheter.

Risikorapportering til styret

Hvert kvartal utarbeides det en omfattende risikoanalyse. Analysen omfatter hovedområdene operasjonell risiko, forretningsrisiko, juridisk risiko og finansiell risiko. Operasjonell risiko er i hovedsak knyttet til gjennomføring av prosjekter med høy teknisk kompleksitet hvor produktkvalitet er avgjørende. Forretningsmessig risiko er knyttet til markedsforhold, konkurrenter og andre rammebetingelser i markedene vi opererer i. Juridisk risiko er knyttet til pågående tvister som allerede behandles i retts-systemet og til prosjekter hvor det i dag er dissens i forhold til kunde/samarbeidspartner. Finansiell risiko er hovedsakelig knyttet til valuta- og rentesvingninger og finansiering. Analysen blir lagt frem for styret én gang i kvartalet.

Oppfølging

Konsernsjefen gjennomfører månedlige oppfølgingsmøter med forretningsområdene i konsernet. Finansdirektøren og tidvis også resten av konsernledelsen deltar på disse møtene. Her gjennomgås økonomisk og markedsmessig status. Det blir lagt vekt på å kommentere avvik i forhold til budsjett og planlagte aktiviteter. Dersom det er behov, blir korrektive tiltak satt i verk.

Samfunnsansvar

Verdier

Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse sier i punkt 1 blant annet at selskapet bør klargjøre selskapets verdigrunnlag.

Konsernet har valgt å bygge verdigrunnlaget rundt fire hovedområder: Kunden, Kvalitet, Mot og Nettverksbygging. Dette verdigrunnlaget skal bidra til å fremme felles holdninger og atferd. Verdierne og arbeidet med dette er omtalt nærmere i konsernets bærekraftsrapport side 12.

Etikk

Utviklingen i samfunnet og et stadig strengere regelverk nasjonalt og internasjonalt har ført til økt fokus på etikk og etiske spørsmål. Temaet er omfattende med mange utfordringer og dilemmaer der det ikke alltid er lett å gi eksakte svar. I 2003 ble konsernets nye forretningsetiske retningslinjer vedtatt, og i 2004 har vi brukt mye tid på å diskutere og innarbeide retningslinjene internt i konsernet. Arbeidet, som har skapt stort engasjement blant våre ansatte, vil bli videreført i 2005. Retningslinjene gjelder for konsernets styremedlemmer, ledere, medarbeidere og alt innleid personell. Ved inngåelse av agentavtaler er det et krav at våre etiske retningslinjer skal ligge ved avtaleverket. Det er opprettet et eget etisk råd som har ansvaret for å drøfte problemstillinger og dilemmaer knyttet til etikk og omdømme. Rådet har også ansvaret for å vedlikeholde og utvikle retningslinjene. Mer informasjon om vårt etiske arbeid finnes i konsernets bærekraftsrapport side 20, og konsernets forretningsetiske retningslinjer er gjengitt på våre nettsider www.kongsberg.com.

Samfunnsansvar

Konsernet har de siste årene lagt økt vekt på arbeidet med problemstillinger knyttet til en bærekraftig utvikling. Arbeidet er organisert som et eget fagområde, og det utgis en egen rapport om bærekraft. Rapporten tar for seg økonomi (styringssystemer, virksomhetsbeskrivelse, nøkkeltall), samfunnsansvar og miljø. I tillegg er det i rapporten viet plass til en beskrivelse av vår intellektuelle kapital.

Miljø

KONGSBERGS hovedaktivitet er knyttet til software og systemutvikling. Det betyr at vi i liten grad har direkte utslipp til det ytre miljø. Vår virksomhet er i liten grad påvirket av miljømessige reguleringer.

Dette til tross – vår begrensede produksjon medfører noe utslipp til vann og luft. I tillegg benyttes det miljø- og helseskadelige kjemikalier i produksjonen. Det er et mål for oss å begrense disse miljøpåvirkningene i størst mulig grad.

Ut over dette forbruker våre ca. 4 000 ansatte kontormateriell. Dessuten benyttes energi til oppvarming av kontor- og produksjonslokaler. Vi er også bevisste på at en betydelig reisevirksomhet medfører en negativ påvirkning av det ytre miljø.

Vi har en organisasjonsstruktur som er basert på stor grad av lokal styring. Dette medfører utfordringer i organisering og gjennomføring av miljøtiltak.

Sosialt ansvar

KONGSBERG har over 4 000 ansatte i 24 land. Det er viktig for oss å sikre at vi etterlever egen policy innenfor samfunnsansvar, og at våre forretningsetiske retningslinjer blir kommunisert og fulgt opp på lik linje uansett hvor vi befinner oss i verden.

Mer detaljert informasjon om konsernets miljø- og samfunnsansvar finnes i konsernets bærekraftsrapport for 2004. Her finnes blant annet konsernets policy for samfunnsansvar og policy for påvirkninger av det ytre miljø.

Styret

Christian Brinch (58)

Styrets leder

Stilling: Selvstendig næringsdrivende
Utdannelse: Sjøkrigsskolen med tilleggs-
utdannelse fra Harvard Business School.

Annet: Har tidligere bl.a. vært
konsernsjef i Helikopter Service ASA og
viseadm. direktør i ABB Norge.

Antall år i styret: 14 (styreleder siden
1995)

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 0

Styreverv utenom Kongsberg Gruppen:
Styreleder i Hafslund ASA, nestleder
i Prosafe ASA og i NSB BA og
styremedlem i Gresvig ASA og
Steen & Strøm ASA.

Benedicte Berg Schilbred (58)

Styrets nestleder

Stilling: Arbeidende styreleder i
Odd Berg Gruppen

Utdannelse: Fra Bedriftsøkonomisk
Institutt og fra Norges Handelshøyskole.

Antall år i styret: 4

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 17 500

(gjennom selskapet Odd Berg AS)

Styreverv utenom Kongsberg Gruppen:

Styreleder i Odd Berg AS og Tos Lab AS,
styremedlem i Norway Pelagic Group AS,
Egersund Seafood AS,
Fiskeriforskning AS, Norsildmel AL og
Norsildmel Innovation AS.

Torolf Rein (70)

Styremedlem

Stilling: Pensjonert admiral

Utdannelse: Sjøkrigsskolen og tilleggs-
utdannelse i electrical engineering
fra US Naval Postgraduate School,
Sjøforsvarets stabskole og Forsvarets
høgskole.

Annet: Har tidligere vært forsvarssjef.

Antall år i styret: 10

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 0

Styreverv utenom Kongsberg Gruppen:
Styreleder i Atlantic Maritime AS, styre-
medlem i Mecmar AS, MetaSystems AS,
Nordnorsk Beredskapssenter AS og
Worldport Kirkenes AS.

Siri Hatlen (47)

Styremedlem

Stilling: Selvstendig næringsdrivende

Utdannelse: Sivilingeniør fra Norges
Tekniske Høgskole og tilleggsutdannelse
fra INSEAD, Fontainebleau (MBA).

Antall år i styret: 2

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 0

Styreverv utenom Kongsberg Gruppen:

Styreleder i Helse Øst, SIVA, Statens
Lånekasse og Det Norske Samlaget.
Styremedlem i Smedvig ASA, NTNU,
Otrum, Det Norske Teateret og
ECO Vannkraft.

Niels Petter Wright (43)

Styremedlem

Stilling: Finansdirektør i Elopak AS

Utdannelse: Luftforsvarets Befalsskole,
Universitetet i Oslo (ex.phil.) og
Norges Handelshøyskole (siviløkonom).

Antall år i styret: 2

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 0

Roar Marthiniusen (48)

Styremedlem (ansattes representant)

Stilling: Markedssjef i Kongsberg
Maritime AS

Utdannelse: Ingeniør fra Horten
Ingeniørskole.

Antall år i styret: 6

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 2 800

Jan Erik Hagen (46)

Styremedlem (ansattes representant)

Stilling: Klubbleder Kongsberg
Protech AS

Utdannelse: Fra Kongsberg Yrresskole,
Tinius Olsen skole og Kongsberg
Ingeniørhøgskole og har fagbrev som
mekanisk kontrollør.

Antall år i styret: 2

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 477

Roy Harald Hove (48)

Styremedlem (ansattes representant)

Stilling: Senior design ingeniør
Kongsberg Defence & Aerospace AS

Utdannelse: Kongsberg
Ingeniørhøgskole innen
datateknikk/datamaskinsystemer.

Antall år i styret: 2

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 43

Konsernledelsen

Jan Erik Korssjøn (57)

Stilling: Konsernsjef

Utdannelse: Sivilingeniør fra NTH (NTNU) – 1972.

Annet: Begynte sin yrkesaktive karriere i AS Kongsberg Våpenfabrikk hvor han hadde en rekke ledende stillinger.

Har senere vært administrerende direktør i Dresser Rand AS og Kongsberg Systems AS. Overtok som konsernsjef i Kongsberg Gruppen i 1999 etter å ha ledet Kongsberg Maritime i 4 år.

Antall år i konsernet: 10

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 5 524

Styre- og andre verv utenom konsernet:

SINTEF (styreleder), bedrifts-
forsamlingen i Telenor ASA (medlem),
Rådet i Det Norske Veritas (medlem).

Arne Solberg (52)

Stilling: Finansdirektør

Utdannelse: Økonom fra BI – 1980.

Annet: Har tidligere hatt ledende stillinger innen økonomi/administrasjon i Elektrisk Bureau.

Antall år i konsernet: 18

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 6 066

Styreverv utenom konsernet:

Elcon Finans AS (styremedlem),
Kitron ASA (styremedlem).

Torfinn Kildal (50)

Stilling: Administrerende direktør

Kongsberg Maritime AS

Utdannelse: Siviløkonom fra NHH

– 1977.

Annet: Begynte sin yrkesaktive karriere i AS Kongsberg Våpenfabrikk, og hadde senere ledende stillinger i Simrad-konsernet.

Antall år i konsernet: 9

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 6 738

Styreverv utenom konsernet: 0

Tom Gerhardsen (56)

Stilling: Administrerende direktør

Kongsberg Defence & Aerospace AS

Utdannelse: Sivilingeniør fra NTH

(NTNU) – 1971.

Annet: Tidligere ansatt ved Forsvarets forskningsinstitutt og AS Kongsberg Våpenfabrikk.

Antall år i konsernet: 18

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 5 186

Styreverv utenom konsernet: 0

Ellen Christine Orvin Raaholt (49)

Stilling: Konserndirektør Human Resources

Utdannelse: Juridisk embetseksamen UiO 1988.

Annet: Kommer fra stillingen som direktør i ErgoGroup AS hvor hun hadde ansvaret for HR og strategiske utviklingstiltak.

Antall år i konsernet: Ansatt i 2005

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 0

Styreverv utenom konsernet:

Stiftelsen Lærende Nettverk (styreleder).

Even Aas (43)

Stilling: Konserndirektør Kommunikasjon og samfunnskontakt

Utdannelse: Sosialøkonom fra UiO – 1988.

Annet: Har tidligere vært ansatt i LO, vært politisk rådgiver og senere statssekretær for handel og skipsfart i Utenriksdepartementet, og vært ansatt i Telenor.

Antall år i konsernet: 7

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 1 382

Styreverv utenom konsernet:

Teknologibedriftenes Landsforening (medlem av Hovedstyret og Arbeidsutvalget).

Stig Trondvold (51)

Stilling: Konserndirektør Forretningsutvikling

Utdannelse: Sivilingeniør fra NTH (NTNU) – 1976, samt MBA fra IMD i Sveits – 1984.

Annet: Begynte sin yrkeskarriere i SINTEF, og har senere hatt flere ledende stillinger innen bildelindustrien – herunder i AS Kongsberg Våpenfabrikk, Kongsberg Automotive AS og Kongsberg Techmatic AS.

Antall år i konsernet: 5

Antall aksjer i

Kongsberg Gruppen ASA: 1 703

Styreverv utenom konsernet:

Kongsberg Innovasjon AS (styreleder), Teknologisk Institutt (styreleder), Scali AS (styremedlem), Sparebank 1 Kongsberg (varamedlem).

Aksjer og aksjonærforhold

Aksjonærpolitikk

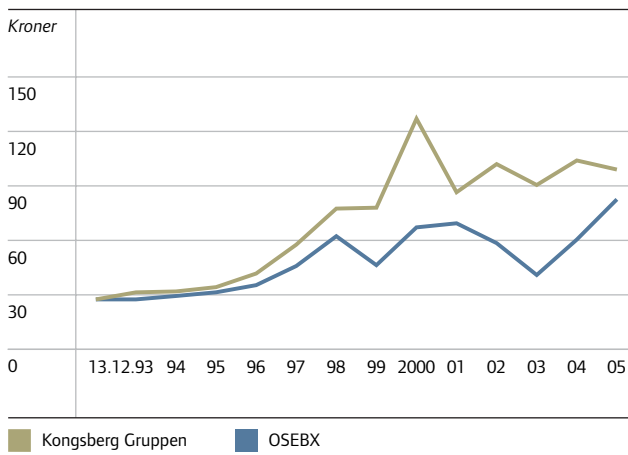
KONGSBERG har som et overordnet mål å øke aksjonærenes verdier. Konsernets hovedfokus skal være innen de to hovedforretningsområdene Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace. Veksten skal skje gjennom egen utvikling og oppkjøp innenfor utvalgte strategiske markedssegmenter. Der konsernet satses, skal det være blant de ledende i verden.

KONGSBERG skal ha en profil som sikrer troverdighet og forutsigbarhet i aksjemarkedet. Aksjonærene skal sikres en langsiktig, konkurransedyktig avkastning som står i forhold til den risiko som tas. Konsernet har som mål at 30 % av konsernets årlige overskudd skal tilbakebetales aksjonærene i form av utbytte. Det har vært utdelt utbytte alle år siden 1993 med unntak av 2000 og 2001, og utbyttet har i gjennomsnitt utgjort ca. 30 % av selskapets nettoresultat.

Investor relations

KONGSBERG skal gi aksjemarkedet relevant og utfyllende informasjon som grunnlag for en balansert og korrekt verdsetting av aksjen. Konsernet legger vekt på en åpen dialog med aksjemarkedet og media gjennom børsmeldinger, pressemeldinger og andre medietiltak, og gjennom presentasjoner for analytikere og investorer. Konsernets nettsted inneholder egne sider med investorinformasjon, der blant annet alle konsernets årsrapporter, delårsrapporter og presentasjonsmateriale er å finne. Konsernet er tildelt Informasjonsmerket og Engelskmerket av Oslo Børs.

Kursutvikling fra børsintroduksjonen

Utbytte og resultat pr. aksje

KONGSBERG har de siste årene gitt følgende utbytte og resultat pr. aksje:

Kroner	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997
Resultat pr. aksje	1,38	4,23	7,21	4,18	(1,86)	8,84	7,04	3,04
Utbytte	2,00	1,30	2,10	-	-	2,25	2,00	1,00

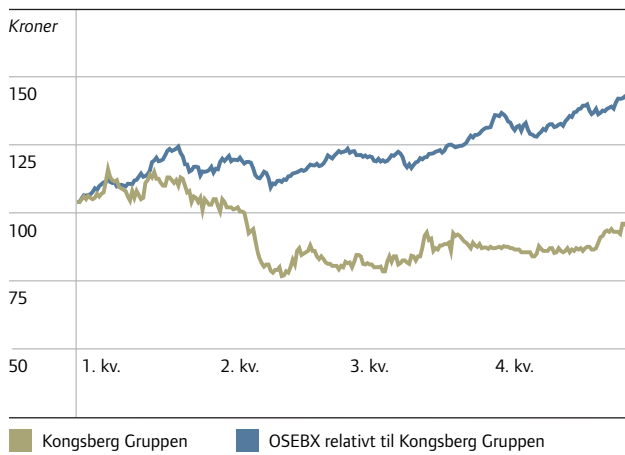
Utbyttet i 2004 er foreslått med utgangspunkt i resultatet før resultatbelastningen på 150 millioner kroner knyttet til NSM-prosjektet. Ordinær generalforsamling skal avholdes 3. mai 2005.

Børsverdi

Børsverdien falt i løpet av året fra 3 180 millioner kroner til 2 970 millioner kroner, eller med 6,6 %. Konsernet ble notert på Oslo Børs 13. desember 1993 med en børsverdi på 643 millioner kroner.

Kursutvikling i 2004

Kursbevegelse og omsetning i 2004

Aksjen hadde en svak utvikling i 2004, og falt fra kr. 106 pr. aksje til kr. 99 ved utgangen av året. Hovedindeksen hadde i samme periode en oppgang på 38,4 %.

1 000 aksjer	2004	2003	2002	2001	2000
Antall aksjer omsatt 1)	12 076	5 258	6 524	9 378	9 329
1 % av frie aksjer 2)	81 %	35 %	43 %	63 %	62 %

1) Eierskifter registrert i Verdipapirsentralen.

2) Av aksjer i omløp. Statens andel på 50,001 % er holdt utenfor.

Aksje- og opsjonsprogram for ansatte

Våren 2004 ble konsernets årlige aksjeprogram for ansatte gjennomført. Dette var åttende gang alle ansatte hadde anledning til å kjøpe aksjer i konsernet med 20 % rabatt. Det ble solgt 141 435 aksjer til en kurs på kr. 66,50. Beholdningen etter salget er 131 122 aksjer. Aksjer er tildelt 415 ansatte. Det ble også tildelt opsjoner til alle som kjøpte aksjer, tilsvarende halvparten av antall kjøpte aksjer. Opsjonene kan innløses etter to år.

Antall aksjer og pålydende

Kongsberg Gruppen ASA har en aksjekapital på 150 millioner kroner, fordelt på 30 millioner aksjer pålydende kr. 5 pr. aksje. Det er bare én aksjeklasse, og det er ingen stemmerettsbegrensninger. Ved børsintroduksjonen 13. desember 1993 hadde selskapet

5,85 millioner aksjer, pålydende kr. 20. Antall aksjer ble i 1996 utvidet til 6 millioner i forbindelse med en emisjon rettet mot de ansatte. I mai 1997 ble aksjen splittet i fire slik at antall aksjer ble økt til 24 millioner, pålydende kr. 5 pr. aksje. Alle nøkkeltall for 1997 og tidligere år er justert i forhold til dette. I juli 1999 ble det gjort en emisjon på 6 millioner nye aksjer, slik at antall aksjer økte til dagens nivå på 30 millioner aksjer.

Beholdning av egne aksjer

På KONGSBERGS ordinære generalforsamling 6. mai 2004 ble styret gitt fullmakt til kjøp av egne aksjer. Fullmakten er begrenset oppad til 5 % av aksjekapitalen og gjelder frem til neste ordinære generalforsamling. KONGSBERG eier pr. 31.12.2004 til sammen 131 122 aksjer, eller 0,4 % av samlede aksjer i eget selskap. Aksjene er innkjøpt til opsjons- og aksjeprogram for ansatte.

Aksjonærstruktur

Staten er fortsatt største eier med en eierandel noe over 50 %. Folketrygdfondet er nå største eier etter Staten. Andelen aksjer på utenlandske hender er redusert fra 7,2 % til 7,0 %.

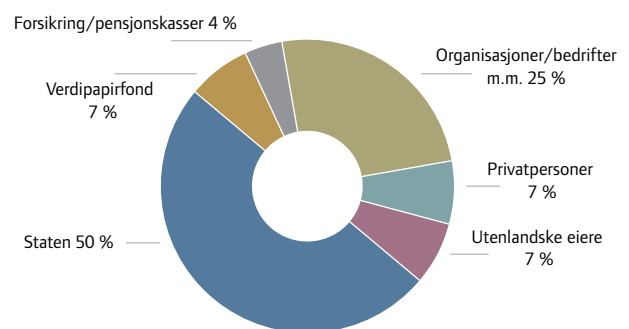
Aksjer eid av styre og ledelse

Når det gjelder aksjer eid av styremedlemmer og konsernledelse, vises det til note 16 til konsernregnskapet.

Oversikt over aksjonærer pr. 02.03.2005

Aksjonærer	Antall aksjer	%-andel
Staten v/Nærings- og handelsdepartementet	15 000 400	50,00
Folketrygdfondet	2 307 460	7,69
Arendals Fossekompagni ASA	1 486 222	4,95
JP Morgan Chase Bank	1 408 300	4,69
Odin Norge	1 284 882	4,28
MP Pensjon	1 203 200	4,01
Skagen Vekst	960 000	3,20
Ferd Invest AS	650 000	2,17
Odin Norden	350 200	1,17
Odin Offshore	220 000	0,73
Totalt, 10 største aksjonærer	26 774 200	82,90
Totalt antall aksjer	30 000 000	100,00

Aksjonærstruktur pr. 31.12.04

Analytisk informasjon

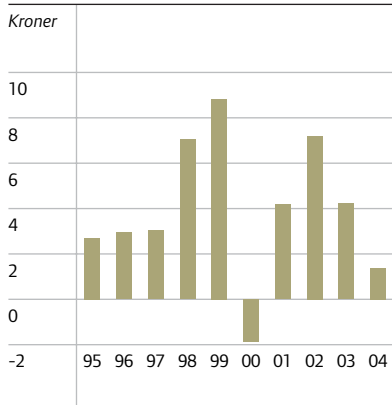
■ Nøkkeltall

Beløp i mill. kr.		2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998	1997	1996	
Drift	Driftsinntekter	6 439	6 651	6 980	6 176	5 296	4 412	4 404	3 674	3 023	
	– sivil	58 %	54 %	58 %	63 %	64 %	73 %	71 %	71 %	61 %	
	– utenfor Norge	71 %	76 %	72 %	74 %	74 %	62 %	62 %	55 %	51 %	
	Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA)	223	383	485	437	287	249	278	192	173	
	Driftsresultat (EBIT)	135	291	404	328	225	213	189	157	140	
	Ordinært resultat før skattekostnad (EBT)	85	190	291	191	188	205	279	121	117	
	Årsresultat	37	125	216	123	(56)	233	171	73	75	
	Effektiv skattesats	56 %	34 %	28 %	38 %	-	32 %	33 %	40 %	36 %	
	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	242	83	264	321	46	409	423	358	190	
	Driftsmargin før goodwillavskrivninger (EBITA)	3,5 %	5,8 %	6,9 %	7,1 %	5,4 %	5,6 %	6,3 %	5,2 %	5,7 %	
	Driftsmargin (EBIT)	2,1 %	4,4 %	5,8 %	5,3 %	4,2 %	4,8 %	4,3 %	4,3 %	4,6 %	
	Resultatmargin (EBT)	1,3 %	2,9 %	4,2 %	3,1 %	3,5 %	4,6 %	6,3 %	3,3 %	3,9 %	
	Ordreinnngang	5 947	7 421	5 725	5 967	7 648	4 123	4 604	3 952	3 955	
	Ordrereserve	5 425	5 913	5 143	6 401	6 610	4 258	4 551	4 349	4 041	
	Egenfinansiert utvikling	317	302	318	282	184	185	172	146	142	
	Egenfinansiert utvikling i % av driftsinntekter	5 %	5 %	5 %	5 %	3 %	4 %	4 %	4 %	5 %	
	Kapital	Totalkapital	6 043	6 008	5 597	5 629	5 371	4 012	3 949	3 412	3 221
		Sysselsatt kapital	3 701	3 698	3 260	3 078	2 942	1 796	1 959	1 798	1 888
Kundeforskudd		766	931	818	1 028	957	858	552	555	376	
Netto rentebærende gjeld		1 101	1 164	795	776	1 029	(330)	456	126	298	
Egenkapital		1 812	1 830	1 741	1 538	1 406	1 490	1 106	1 042	975	
Egenkapitalandel		30 %	30 %	31 %	27 %	26 %	37 %	28 %	31 %	30 %	
Totalkapitalavkastning		2 %	5 %	7 %	6 %	5 %	6 %	9 %	6 %	6 %	
Avkastning på sysselsatt kapital		4 %	8 %	13 %	11 %	11 %	13 %	18 %	10 %	11 %	
Egenkapitalavkastning (før skatt)		5 %	11 %	18 %	13 %	13 %	16 %	26 %	12 %	12 %	
Investeringer		197	292	360	339	1 235	305	574	216	715	
Avskrivninger		278	292	269	267	240	187	228	149	133	
Ansatte	Antall ansatte	4 017	4 176	4 208	4 012	3 765	3 382	3 333	3 262	3 212	
	Siv.ing./ing./tekn.	2 898	2 904	2 871	2 633	2 294	2 106	1 990	1 901	1 901	
	Lønnsandel	35 %	33 %	30 %	30 %	32 %	32 %	30 %	33 %	33 %	
Eiernes verdier	Børsverdi	2 970	3 180	2 715	2 895	2 550	3 780	1 824	1 824	1 386	
	Årlig verdiutvikling	(7 %)	17 %	(6 %)	14 %	(33 %)	107 %	0 %	32 %	45 %	
	Ordinært resultat før skatt (EBT)	1,38	4,23	7,21	4,18	(1,86)	8,84	7,04	3,04	2,95	
	P/E	71,74	25,06	12,55	23,09	-	16,20	10,80	25,00	19,60	
	Utbytte	2,00	1,30	2,10	0,00	0,00	2,25	2,00	1,00	0,88	
	RISK	(2,34)	(1,84)	0,95	0,40	(0,59)	2,13	(1,90)	(0,95)	(0,81)	

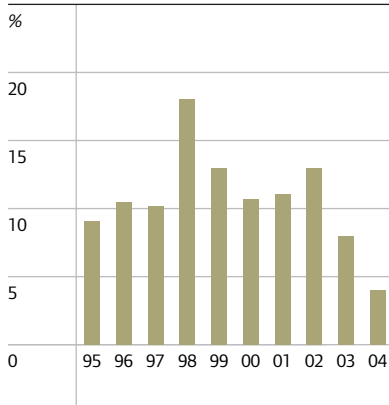
Definisjoner

Driftsmargin før goodwillavskrivninger (EBITA)	Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA) i % av driftsinntekter.
Driftsmargin (EBIT)	Driftsresultat (EBIT) i % av driftsinntekter.
Resultatmargin (EBT)	Ordinært resultat før skattekostnad (EBT) i % av driftsinntekter.
Effektiv skattesats	Skattekostnad i % av resultat før skatt.
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	Se kontantstrømoppstilling side 74.
Totalkapital	Samlede eiendeler.
Sysselsatt kapital	Totalkapital minus kortsiktig rentefri gjeld.
Egenkapital	Balanseført egenkapital og ansvarlig lån fra Staten (300 millioner kroner fra 1993-98).
Egenkapitalandel	Egenkapital i % av totalkapital.
Totalkapitalavkastning	Driftsresultat pluss finansinntekter i % av totalkapital.
Avkastning på sysselsatt kapital	Driftsresultat pluss finansinntekter i % av gjennomsnittlig sysselsatt kapital.
Egenkapitalavkastning (før skatt)	Resultat etter finansposter i % av gjennomsnittlig egenkapital.
Lønnsandel	Lønn og sosiale kostnader i % av driftsinntektene.
Årlig verdiutvikling	Vekst i børsverdi i forhold til året før.
Resultat pr. aksje	Majoritetens andel av årsresultat i forhold til veid gjennomsnittlig antall aksjer.
P/E	Price/Earnings. Forholdet mellom aksjekursen 31.12. og resultat pr. aksje.
RISK	Regulering av aksjens inngangsverdi med skattlagt kapital.

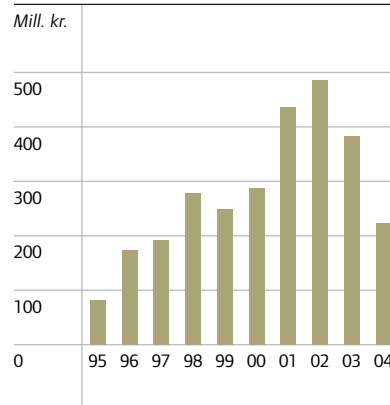
Resultat pr. aksje

Avkastning på sysselsatt kapital

EBITA

■ Finansielle risiko- og markedsforhold

Valuta

KONGSBERG har størstedelen av sin verdiskaping i Norge, mens over 70 % blir solgt utenfor Norge. Konsernets hovedkonkurrenter er fra Europa, USA og Japan. Selv om konsernet også har innkjøp i valuta tilsvarende 30–40 % av omsetningen, har konsernet en betydelig netto eksponering, særlig knyttet til USD. Svekkelsen av USD innebærer en negativ konkurransevridning for KONGSBERG, men dette har hittil hatt begrenset virkning som følge av konsernets valutasikringsstrategi.

KONGSBERG har som policy å begrense valutarisiko, men samtidig ha et aktivt forhold til valutaenes betydning som konkurranseparameter. Alle kontraktsfestede valutastrømmer av betydning blir sikret. Det foretas også sikring av budsjetterte valutastrømmer. Sikring av budsjetterte valutastrømmer og større kontraktstilbud i valuta tar utgangspunkt i det enkelte selskaps markeds- og konkurransesituasjon. Det er også foretatt sikringer av egenkapital i konsernets utenlandske datterselskaper og valutalån til disse datterselskapene.

Pr. 31.12.04 har konsernet samlet sikret valuta tilsvarende over 5 milliarder kroner, hovedsakelig USD og EUR.

Sikring etter formål

Mill. kr.	2005	2006	2007	2008	2009	Samlet
<i>Terminsikringer</i>						
Prosjektsikring	1 613	245	76	40	8	1 982
Budsjettsikring	1 307	690	412	24		2 433
Egenkapitalsikring	261					261
Lånesikring	391					391
Totalt	3 572	935	488	64	8	5 067
<i>Opsjoner</i>						
Budsjettsikring	62					62
Samlet	3 634	935	488	64	8	5 129

Sikringsstrategien har et 2–4 års perspektiv og innebærer at kortvarige valutasvingninger utlignes, mens det ved mer varige endringer skapes tid til operasjonelle endringer. Det arbeides bl.a. aktivt med tiltak som kan redusere effekten av valutasvingninger, blant annet gjennom å øke andelen av verdiskaping utenfor Norge.

Se note 18 til konsernregnskapet for detaljer om sikringene.

Finansiering

KONGSBERG har i 2004 hatt en brutto gjeld som har ligget rundt 1,3–1,4 milliarder kroner, og en netto rentebærende gjeld på rundt 1,2 milliarder kroner. Lånebehovet varierer betydelig gjennom året, både som følge av sesongsvingninger i noen av områdene og på grunn av betalingsbetingelsene i store forsvarskontrakter. Kostnadene i prosjektene påløper forholdsvis jevnt, mens innbetalingene er knyttet til milepæler. KONGSBERG har ved inngangen til 2005 følgende lån på til sammen 1 250 millioner kroner i konsernets sentrale finansieringsprogram:

Lån mot pant i fast eiendom	72 mill. kr.	Årlig nedbetaling til 2020
Norske sertifikatlån	325 mill. kr.	Restløpetid 0–6 mnd.
Obligasjonslån	103 mill. kr.	Forfall juni 2005
Obligasjonslån	300 mill. kr.	Forfall oktober 2007
Obligasjonslån	400 mill. kr.	Forfall juni 2009
Sterling Acceptance	50 mill. kr.	Restløpetid 3 mnd.

KONGSBERGS finansiering er for øvrig basert på en syndikert lånefasilitet på 1 100 millioner kroner med løpetid til 2009. Fasiliteten er ubenyttet pr. dato. Finansiering og likviditetsstyring koordineres fra Kongsberg Finans, som er konsernets sentrale finansfunksjon. Konsernet legger vekt på å utnytte flere ulike finansieringskilder, og lånerammene vil bli vurdert i lys av konsernets vekststrategi.

Renter

Konsernet har som policy å ha en gjennomsnittlig rentebinding på sine eksterne lån på mellom to og fire år. Ved utgangen av 2004 hadde konsernets låneprogram en gjennomsnittlig rentebindingstid på 2,8 år. KONGSBERG har sikret sine lån med rentebindingsavtaler og rentebytteavtaler. Som følge av rentestrategien vil rentenedgangen, forutsatt at dagens rentenivå opprettholdes, få gjennomslag gradvis over en 2–4-årsperiode.

Rentebytteavtaler	Mill. kr.	Forfall	År til regulering
Avtale 1	300	19.12.2007	3,0
Avtale 2	300	19.06.2009	4,5
Avtale 3	100	17.12.2008	4,0
Samlet	700		
Fastrentelån Norsk Innovasjon	72	10.10.2005	0,8
Obligasjonslån med fast rente	300	26.09.2007	2,7
Samlet rentesikring	1 072		3,3
Gjeld uten rentesikring	178		0,3
Samlet	1 250		2,8

Det vises for øvrig til note 17 til konsernregnskapet.

■ IFRS – konsekvenser av ny internasjonal regnskapsstandard

Fra og med regnskapsåret 2005 må konsernregnskapet avlegges etter internasjonale regnskapsstandarder (IFRS). Regnskapet for 2004 er avlagt i samsvar med regnskapsloven og gjeldende norske regnskapsstandarder. Ved overgangen blir sammenligningstallene for 2004 omarbeidet til IFRS. Dette innebærer at åpningsbalansen i henhold til IFRS utarbeides på grunnlag av balansen pr. 1.1.2004.

Konsernets regnskaper vil hovedsakelig bli påvirket innenfor følgende områder:

Goodwillavskrivninger

Goodwill skal ikke lenger avskrives systematisk, men verdien er gjenstand for løpende vurdering med hensyn til nedskrivningsbehov (impairment test). Årlig avskrivning av goodwill for de siste 3 år er henholdsvis 88 millioner kroner, 92 millioner kroner og 81 millioner kroner. Det er ikke identifisert nedskrivningsbehov for goodwill i denne perioden.

Pensjonsforpliktelser

Konsernet har fra tidligere år betydelige ikke resultatførte estimatavvik. Fallet i rentenivået de siste årene samt overgang til bruk av diskonteringsrente basert på statsobligasjonsrenten under IFRS medfører en ytterligere økning i den beregnede pensjonsforpliktelsen. Ved overgangen til IFRS har konsernet valgt å føre ikke resultatførte estimatavvik mot egenkapitalen, og pr. 1.1.2004 utgjorde dette 424 millioner kroner. Pensjonskostnaden for 2004 etter IFRS beregnes med en annen diskonteringsrente og vil ikke lenger inneholde amortisering av estimatavvik. Dette medfører en reduksjon av pensjonskostnaden i forhold til regnskapet for 2004 på 20 millioner kroner.

Utviklingskostnader

Forskning og utvikling er å anse som en immateriell eiendel der som visse kriterier er oppfylt, og etter IFRS skal det i slike tilfeller foretas balanseføring. Konsernet har kostnadsført utviklingskostnader løpende da kostnadene ikke anses å tilfredsstille kriteriene for balanseføring. Egenfinansierte utviklingskostnader for de siste 3 år utgjør henholdsvis 317 millioner kroner, 302 millioner kroner og 318 millioner kroner. Fremtidige utviklingskostnader vil vurderes løpende med hensyn til eventuell balanseføring.

Finansielle instrumenter

For finansielle instrumenter blir overgangen til IFRS først innarbeidet i balansen pr. 1.1.2005. Etter IFRS skal finansielle instrumenter føres til virkelig verdi, mens endringer i virkelig verdi føres som en resultatpost eller direkte mot egenkapitalen avhengig av klassifiseringen av det finansielle instrumentet og eventuelle sikringsvurderinger. Konsernet har betydelige finansielle instrumenter knyttet til rente- og valutasikringer. Sikringsinstrumentene knyttet til fremtidige budsjetterte og kontraktsfestede inntekter i fremmed valuta (vesentlig USD) hadde pr. 1.1.2005 en verdi basert på avtalte kurser på 5 129 millioner kroner og en samlet merverdi på 447 millioner kroner mot kurs pr. 1.1.2005. Av denne merverdien er 304 millioner kroner knyttet til budsjettsikringer. Rentebytteavtaler knyttet til sikring av lån har en beregnet mindreverdi i forhold til rentenivå pr. 1.1.2005 på 68 millioner kroner og en mindreverdi på 22 millioner kroner knyttet til sikring av rentesensitiv husleie.

Skatt

I tilknytning til virkningene som beskrevet ovenfor vil de tilhørende virkninger på utsatt skatt måtte hensyntas, med unntak for goodwillavskrivninger som er en nettostørrelse.

■ Viktige eiendelsposter

Eiendom

KONGSBERG har en betydelig eiendomsvirksomhet. Virksomheten består i å forvalte egne og andres eiendommer. Hovedtyngden av eiendommene finnes i Kongsberg og Horten. Virksomheten omfatter følgende eiendommer:

1. Eiendom eid av KONGSBERG

	Forventet brutto leieinntekter 2005 Mill. kr.	Areal kvm
Kongsberg	68,9	82 800
Horten	19,8	27 700
Egersund	2,4	6 200
Øvrige	2,1	700
Samlet	93,2	117 400

Leieinntektene reflekterer markedsleie for tilsvarende eiendom i området. Eiendommene er fullt utleid, hovedsakelig til egen virksomhet.

Eiendommene i Norge eid av KONGSBERG, har en balanseført verdi på 535 millioner kroner.

2. Eiendom innleid til egen virksomhet

I tillegg til egne eiendommer er 32 100 kvm innleid til konsernets selskaper. Disse eiendommene ligger i Asker, Lillestrøm, Oslo, Trondheim og Stjørdal.

3. Eiendom i Kongsberg Næringspark eid av eksterne eiere, men forvaltet av Kongsberg Næringsseiendom

Dette er eiendommer som tidligere er eid av KONGSBERG og senere solgt gjennom sale-/leaseback avtaler, jfr. note 10 til regnskapet. Dette utgjør til sammen 82 400 kvm.

Samlet forvaltet eiendomsmasse utgjør 232 000 kvm. KONGSBERG har lang erfaring med eiendomsforvaltning og drift, og Kongsberg Næringspark fremstår som en svært veldrevet og effektiv industripark, med mer enn 50 bedrifter og 4 000 ansatte. Virksomheten i Kongsberg Næringspark har hovedvekt på kompetanseindustri og høyteknologi, og er rettet mot internasjonale markeder.

Goodwill

Goodwill er den merpris som betales ut over egenkapitalen i oppkjøpte selskaper. Avskrivning av goodwill foretas med utgangspunkt i de vurderinger av inntjeningen som er gjort i forbindelse med oppkjøpet av det enkelte selskap. Goodwillen avskrives mellom 5 og 20 år. Ved den enkelte regnskapsavslutning vurderes verdien av gjenværende goodwill, og eventuell nedskrivning eller endring av avskrivningstid foretas.

Med innføring av nye regnskapsregler fra 2005 skal goodwill ikke lenger nedskrives systematisk, men det skal gjøres en årlig vurdering av verdiene, en såkalt impairment test. Goodwill kan ikke skrives opp. Ved vurderingen pr. 31.12.04 ble det ikke identifisert nedskrivningsbehov.

Beløp i mill. kr.	Anskaffelses-	Årets	Akkumulert	Utgående
	kost	avskrivning	av-/ned-	balanse
	31.12.04	31.12.04	31.12.04	31.12.04
Yachting & Fishery	274	15	97	182
Offshore & Merchant Marine	1 307	67	435	883
Defence & Aerospace	88	6	29	59
Sum goodwill	1 669	88	561	1 124

Det vises for øvrig til note 7 til konsernregnskapet.

Fordringer

Konsernet har pr. 31.12.04 samlede fordringer på 2 445 millioner kroner, jfr. note 15 til konsernregnskapet. Fordringene består av en rekke ulike elementer, fra mindre tilgodehavender på fakturerte beløp, til fordringer som gjelder store enkeltprosjekter.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Kundefordringer	1 150	1 164	1 195
Prosjekter under utførelse	1 068	1 048	675
Andre fordringer	211	163	153
Forskudd til leverandører	16	32	83
Sum	2 445	2 407	2 106

Konsernets aktivitet består for en stor del av utvikling og produksjon av produkter og systemer på basis av inngåtte ordrer. Opparbeidet verdi på kontrakter under utførelse inngår i driftsinntekter. I balansen er opparbeidet verdi som ikke er fakturert, presentert som "Prosjekter under utførelse". En vesentlig del av dette kan henføres til store prosjekter i Kongsberg Defence & Aerospace. En beskrivelse av prosjektene finnes i note 15 til regnskapet.

Dette er prosjekter som for en stor del er kundefinansiert, og ofte med et element av forskuddsfinansiering.

Den øvrige fordringsmassen er av mer tradisjonell art, og motpartene er i hovedsak kunder innenfor områdene verft, redier og forhandlere innenfor fritidsbåt og fiskeri. Konsernet har historisk hatt lite tap på fordringer, og kredittrisikoen i fordringsmassen anses som lav.

Årsberetning

Driftsresultat før goodwillavskrivninger (EBITA) ble 223 millioner kroner (383 millioner kroner i 2003). EBITA-marginen ble 3,5 % (5,8 %). Resultat pr. aksje ble kr. 1,38 mot kr. 4,23 året før. Resultatet er belastet med 150 millioner kroner i forbindelse med NSM (Naval Strike Missile)-programmet. Belastningen hadde liten kontanteffekt i 2004. Soliditeten anses som tilfredsstillende. Styret foreslår derfor at det utdeles et utbytte på kr. 2,00 pr. aksje for 2004.

Det arbeides målrettet for å utvikle lønnsomheten og for igjen å oppnå vekst. Det er gjort betydelige effektiviseringstiltak, og arbeidet med videreutvikling av markedsapparatet har hatt prioritet i 2004.

Markedsforhold

KONGSBERG har mer enn 70 % av sine inntekter i internasjonale markeder. I de senere årene har det vært oppnådd vekst i disse markedene, hvor løsninger utviklet av KONGSBERG har vist seg attraktive. Konsernets vekstmuligheter fremover vil også i hovedsak være i markeder utenfor Norge. Konsernets sterke markedsposisjoner og tilstedeværelse er en forutsetning for videreutvikling av markedsandelene. Styret vektlegger derfor fortsatt satsing internasjonalt. Leverandørindustrien i Det fjerne østen er i sterk vekst, og videreutvikling av etableringene i Kina, Sør-Korea og Singapore er et viktig element i denne satsingen.

Store deler av KONGSBERGs inntekter er i fremmed valuta, og svingningene i valutamarkedet har vært en utfordring for konsernet også i 2004, spesielt forholdet mellom USD og den norske kronen. En systematisk terminsikring av valuta over flere år har gitt god forutsigbarhet på kort og mellomlang sikt, og har gitt konsernet tid til å tilpasse seg. Arbeidet med operative tiltak for å redusere valutaeksponeringen mer permanent fortsetter.

Teknologi

En betydelig andel av KONGSBERGs verdiskaping består i utvikling av høyteknologiske løsninger til det internasjonale markedet. I denne sammenheng er konsernets høye kompetanse innen så vel teknologi som marked en viktig forutsetning for konkurranseevnen.

KONGSBERG satser kontinuerlig på produktutvikling. Utviklingen er kundeorientert og avstemmes alltid mot markedets krav til pris og ytelse. De årlige produktutviklingskostnadene er på ca. 10 % av driftsinntektene. Dette nivået anses som nødvendig for å oppnå en tilstrekkelig moderne og kosteffektiv produktportefølje. Om lag halvparten av produktutviklingen er finansiert av kundene. KONGSBERGs produkter omtales generelt som avanserte med høy ytelse og god kvalitet.

NSM-utviklingen representerer KONGSBERGs største utviklingsaktivitet. Dette prosjektet ble startet gjennom en fastpriskontrakt med det norske sjøforsvaret i 1996. I 2004 ble det avdekket et behov for økt tid til kvalifisering og testomfang i prosjektet, noe som medførte en resultatbelastning på 150 millioner kroner i 2004. Prosjektet forventes imidlertid totalt sett å vise lønnsomhet etter denne belastningen. Markedspotensialet for NSM-missilet anses som betydelig.

Rammebetingelser

I forsvarsmarkedet er det mange internasjonale muligheter, mens det norske markedet er inne i en omstillingsfase med færre nye investeringer. På lang sikt anses endringene i det norske forsvaret som positive for KONGSBERG, da målet er å allokere større andeler av forsvarsbudsjettet til investeringer. Det norske forsvaret har i samarbeid med KONGSBERG over tid utviklet løsninger som har vist seg konkurransedyktige internasjonalt. For KONGSBERG er det av stor betydning at dette samarbeidet fortsetter.

Forutsigbarhet i eksportregelverket og myndighetenes praktisering av dette er en viktig rammebetingelse. Gjenkjøp ved nasjonale anskaffelser er en etablert praksis internasjonalt, og bransjen som helhet forholder seg til dette. Det er av stor betydning for konsernet at reglene om gjenkjøp også videreføres og praktiseres i Norge.

Ved inngangen til 2005 viser markedene innen de maritime forretningsenhetene styrke. Det forventes et aktivt fritidsbåtmarked med krevende konkurranseforhold. Innen offshoremarkedet er investeringene økende, og en fortsatt høy kontraheringstakt for nye skip gir muligheter for konsernet. Styret anser det som viktig at forholdene i Norge legges til rette for opprettholdelse og styrking av det norske maritime miljøet.

Resultat, balanse og kontantstrøm

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter at forutsetningene for dette er til stede.

Konsernets driftsinntekter ble 6 439 millioner kroner (6 651 millioner kroner). Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) ble 223 millioner kroner (383 millioner kroner). Resultatutviklingen er kommentert under de enkelte virksomhetsområdene.

Netto finansposter inklusive tilknyttede selskap ble -50 millioner kroner (-101 millioner kroner) og inneholder en gevinst knyttet til salg av 10 millioner aksjer i Kitron ASA på 31 millioner kroner. Før salget hadde KONGSBERG en eierandel på 27,01 %. Etter salget er eierandelen 19 %.

Ordinært resultat før skattekostnad ble 85 millioner kroner (190 millioner kroner). Skattekostnaden tilsvarer en skatteprosent på 56 % sammenlignet med 34 % i 2003. Resultat etter skatt ble 37 millioner kroner (125 millioner kroner).

Konsernet hadde en ordreinngang på 5 947 millioner kroner (7 421 millioner kroner), noe som gir en ordresreserve på 5 425 millioner kroner pr. 31.12.04 i forhold til 5 913 millioner kroner pr. 31.12.03.

Totalkapitalen i konsernet utgjorde 6 043 millioner kroner (6 008 millioner kroner), og egenkapitalen var 1 812 millioner kroner (1 830 millioner kroner), eller 30,0 % (30,5 %).

Kongsberg Gruppen ASA solgte 141 435 aksjer i eget selskap til en kurs på kr. 66,50 i forbindelse med et aksjeprogram for samtlige ansatte. Beholdningen av egne aksjer etter salget er 131 122 aksjer.

Netto rentebærende gjeld ble 1 101 millioner kroner (1 164 millioner kroner). Netto rentebærende gjeld har hatt et snitt på rundt 1,2 milliarder kroner gjennom året. Lånebehovet varierer som følge av sesongsvingninger i konsernets markeder og på grunn av betalingsbetingelsene i store forsvarskontrakter. Konsernets brutto rentebærende gjeld består av lån på 1 263 millioner kroner, hvorav 325 millioner kroner i norske sertifikatlån, Sterling Acceptance på 50 millioner kroner og 803 millioner kroner i norske obligasjonslån. I tillegg har konsernet et lån med pant i fast eiendom på 72 millioner kroner og annen langsiktig gjeld på 13 millioner kroner. Konsernets finansiering er for øvrig basert på en syndikert lånefasilitet på 1 100 millioner kroner med

løpetid til 2009. Fasiliteten var ubenyttet ved årsskiftet. Kontantstrømmene var 242 millioner kroner fra operasjonelle aktiviteter, mot 83 millioner kroner året før. Det har vært en oppbygging av beholdninger i prosjekter under utførelse. Typisk forløp for de store prosjektene er at de har store forskudd og lave opparbeidede beholdninger i starten, og lave forskudd og større beholdninger mot slutten. Kontantstrømmene var -149 millioner kroner fra investeringsaktiviteter og -32 millioner kroner fra finansieringsaktiviteter. Samlet beholdning av betalingsmidler pr. 31.12.04 var 162 millioner kroner.

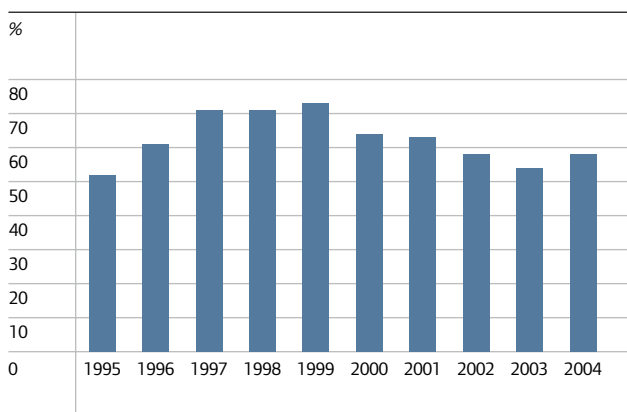
Aksjer og aksjonærforhold

På KONGSBERGS ordinære generalforsamling 06.05.04 ble styret gitt fullmakt knyttet til kjøp av egne aksjer. Fullmakten er begrenset oppad til 5 % av aksjekapitalen og gjelder frem til neste ordinære generalforsamling.

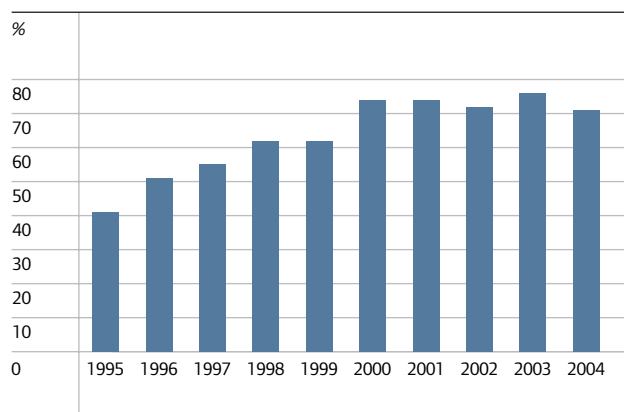
Kongsberg Gruppen ASA har pr. 31.12.04 en beholdning av egne aksjer på 131 122 aksjer, som er kjøpt inn til aksjeprogram for ansatte. Beholdningen representerer 0,4 % av utestående aksjer. I 2004 ble det åttende aksjeprogrammet for alle ansatte gjennomført, og 415 ansatte tegnet seg for totalt 141 435 aksjer. I forbindelse med programmet ble det tildelt opsjoner til alle som hadde tegnet seg, tilsvarende halvparten av antall kjøpte aksjer. Opsjonene kan innløses etter to år.

Årets beløp for regulering av den skattemessige inngangsverdien på aksjene (RISK) for aksjonærene i Kongsberg Gruppen ASA er estimert til kr. -2,34 pr. aksje. RISK-beløpet for inntekts-

Driftsinntekter sivilt

Driftsinntekter utenfor Norge

året 2003 er fastsatt til kr. -1,84 pr. aksje og tilfaller dem som var aksjonærer pr. 01.01.04.

Kursen på KONGSBERG-aksjen var kr. 106,- ved årets start og falt til kr. 99,- ved årets slutt. Dette gir en reduksjon på 6,6 %. Hovedindeksen hadde i 2004 en økning på 38,4 %. Pr. 14. mars var kursen kr. 107,50, opp 8,6 % fra årsskiftet. Hovedindeksen økte i samme periode med 8,8 %. Antall aksjonærer ble redusert med 45 til 3 670, og utenlandsandelen var 7,01 % (7,23 %).

Drifts- og markedsforhold i forretningsområdene

KONGSBERGS to hovedforretningsområder, Kongsberg Maritime og Kongsberg Defence & Aerospace, hadde driftsinntekter på henholdsvis 3 638 millioner kroner og 2 704 millioner kroner, og det utgjorde henholdsvis 57 % og 42 % av konsernets samlede driftsinntekter.

Kongsberg Maritime

Forretningsområdet hadde driftsinntekter på 3 638 millioner kroner (3 470 millioner kroner). Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) ble 254 millioner kroner (297 millioner kroner).

Kongsberg Maritime arbeider målbevisst med å forbedre sin strategiske markedsposisjon og øke produktiviteten i hele forretningsområdet. Gjennom nært samarbeid med brukerne av systemene legges det vekt på å fornye og utvikle kosteffektive produkter og systemer. Det er også igangsatt og gjennomført interne programmer med sikte på å videreutvikle og effektivisere driften både i Norge og internasjonalt.

Kongsberg Maritime har bygget opp et globalt nettverk for service og support. Den lokale tilstedeværelsen både der skip bygges og hvor de senere anløper, legger grunnlag for videre vekst. Den høye aktiviteten i Det fjerne østen ser ut til å fortsette. KONGSBERG er godt posisjonert for dette gjennom sine lokale etableringer i Kina, Sør-Korea og Singapore. Innen Yachting & Fishery-segmentet satses det på å øke leveransene til både europeiske og amerikanske båtbyggere.

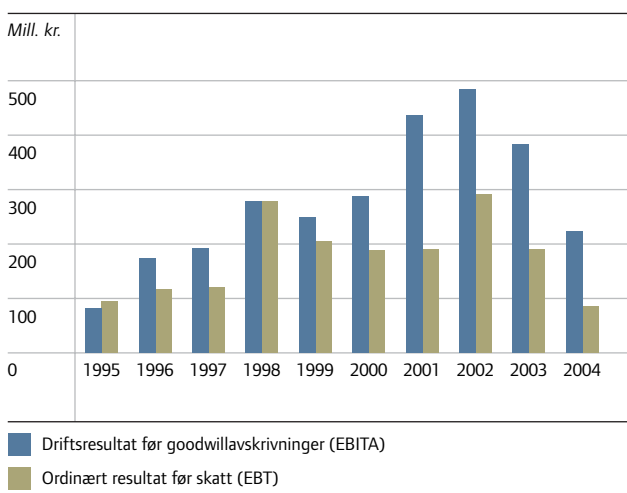
I september mottok KONGSBERG et betinget bud om kjøp av hele Kongsberg Maritime-virksomheten. Tilbudet var på 3,3 milliarder kroner. Styret besluttet å takke nei til budet. Etter styrets vurdering var det verken finansielt eller industrielt riktig å selge konsernets maritime forretningsområde.

Offshore & Merchant Marine

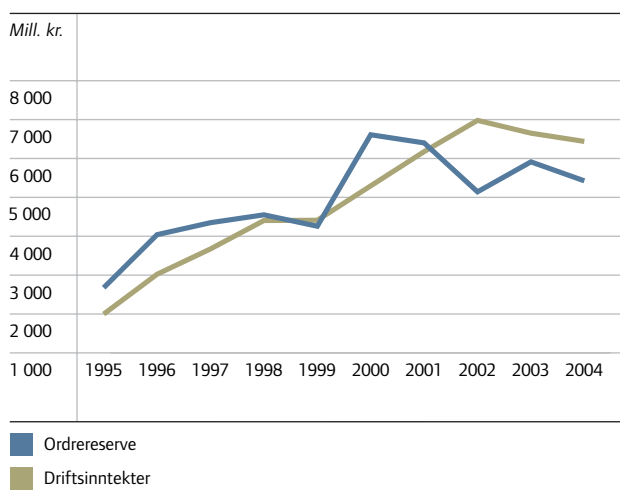
Virksomheten hadde driftsinntekter på 2 799 millioner kroner (2 622 millioner kroner) og et driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) på 246 millioner kroner (253 millioner kroner). EBITA-marginen ble 8,8 % (9,6 %). Marginen er påvirket av lavere investeringsaktivitet i markedet for undervannsreferansesystemer tidlig på året. Virksomheten hadde en positiv utvikling i 2. halvår og er nå tilbake på samme lønnsomhetsnivå som tidligere.

Ordreinngangen var 3 010 millioner kroner, 250 millioner kroner høyere enn i 2003. Kontraheringsaktiviteten innen tank- og tørlastskip var på et høyt nivå også i 2004. Dette bidro til høy aktivitet innen Marine Automasjon. Posisjonen i Nordøst-Asia som leverandør av automasjonssystemer til standard handelsskip er

Resultat

Konsernets utvikling

opprettholdt, og etableringen i Kina har bidratt til den økte ordreinngangen. Investeringsnivået innen Offshore og Subsea tok seg opp i løpet av annet halvår. Dette har gitt økende aktivitet både i Østen og i Europa.

Det er fortsatt positiv utvikling innen styringssystemer til LNG-tankere (LNG – Liquefied Natural Gas). Virksomheten har levert styringssystemer til i alt 59 LNG-skip, hvorav 28 er i ordre eller under bygging.

Det er økende konkurranse innen området for dynamiske posisjoneringssystemer, men KONGSBERG har opprettholdt sin markedsandel gjennom 2004.

Det er inngått en avtale med Fugro om leveranse av en HUGIN 3000 autonom undervannsfarkost (AUV), som er den nyeste AUV-modellen i HUGIN-familien.

Virksomheten har inngått en kontrakt på ca. 40 millioner kroner med Statoil om oppgradering av styre- og sikkerhetssystemene på produksjonsskipet Norne. Kontrakten på Norne er en del av et langsiktig samarbeid med Statoil, som i tillegg omfatter drift, vedlikehold og modifikasjoner på Statfjord A, B og C, Heidrun og Åsgard A og B.

Offshore & Merchant Marine har fått en kontrakt med Kystverket i Norge om leveranse av et landsdekkende nettverk med et antikollisjonssystem for skipstrafikk (AIS – Automatic Identification System) på 17,6 millioner kroner. Det er økt fokusering på sikkerhet og overvåking internasjonalt, og rundt 150 nasjoner verden over vil i løpet av de kommende år sette i gang utbygging av AIS infrastruktur i henhold til internasjonale standarder.

Yachting & Fishery

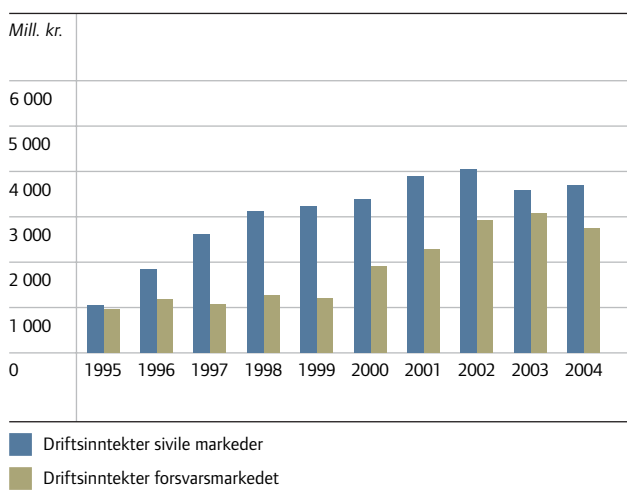
Virksomheten hadde driftsinntekter på 905 millioner kroner (896 millioner kroner). Driftsinntektene i årets siste kvartal var 20 % lavere enn samme kvartal i 2003, hovedsakelig innen fiskerisegmentet. Investeringsnivået innen fiskerisegmentet har vært lavt gjennom hele året, spesielt i Nord-Europa. Dette er også hovedårsaken til det svake resultatet i 2004. Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) ble 8 millioner kroner (44 millioner kroner). EBITA-marginen ble 0,9 % (4,9 %).

Innen fritidsbåtsegmentet er salget mot båtbyggere økt. Satsingen på å vinne innpass i dette markedet i Europa og USA følger fortsatt planen. Nye rammeavtaler er inngått med den italienske båtbyggeren Azimut, og med en rekke båtbyggere i Norge, deriblant Scand Boats. Sist nevnte har valgt SIMRADS nye kartplotter som standard på alle nye båter som skal bygges i 2005 og 2006.

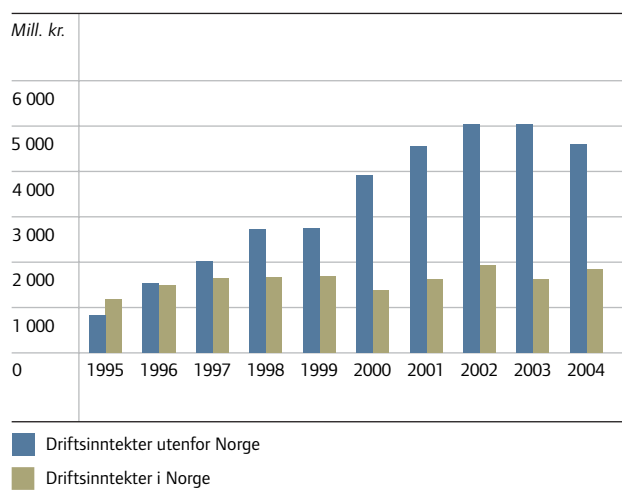
Markedet for instrumentering (plottere, VHF-radio og autopiloter) til fritidsbåter har vært preget av sterk priskonkurranse. Det er iverksatt tiltak for å møte denne konkurransen.

Kjøpet av B&G svarer til forventningene og har bidratt til at SIMRAD har en tydeligere posisjon blant større seilbåter og regattabåter.

Driftsinntekter

Driftsinntekter

Kongsberg Defence & Aerospace (KDA)

Virksomheten hadde driftsinntekter på 2 704 millioner kroner (3 084 millioner kroner). Driftsresultat før avskrivning av goodwill (EBITA) ble -43 millioner kroner (93 millioner kroner). EBITA-marginen ble -1,6 % (3,0 %). Resultatet preges av en resultatbelastning på 150 millioner kroner knyttet til NSM-programmet.

Virksomheten hadde en ordresreserve ved utgangen av 2004 på 3 648 millioner kroner (4 352 millioner kroner) og en samlet ordreinnngang på 2 000 millioner kroner (3 706 millioner kroner).

I juni ble det gjennomført et vellykket utviklingskudd av NSM-missilet, og det er overlevert tilbud på anskaffelse (leveranse) av NSM til det norske sjøforsvaret. Forberedelsen til fremtidig serieproduksjon (overgangsfasen) starter med en kontrakt på 200 millioner kroner, som ble inngått i desember og varer ut 2006. Serieproduksjon vil først starte etter utviklingsfasen, tidligst i 2006. En slik kontrakt fordrer et eget stortingsvedtak.

KDA og det amerikanske selskapet Raytheon signerte i 2004 en ny 10-års samarbeidsavtale for luftvernssystemer. Avtalen ble inngått første gang i 1996. Akkumulert ordreinnngang for KDA's andel siden 1996 er i underkant av 2 milliarder kroner. De fleste kontraktene er inngått de siste fire årene. Potensialet anses å ha økt vesentlig som en følge av at avtalen er forlenget og nå også omfatter det amerikanske markedet. Fem NATO-nasjoner har valgt løsninger fra KDA og Raytheon, og nye muligheter forfølges aktivt. Det er også inngått en strategisk viktig utviklingskontrakt på 80 millioner kroner med Raytheon i forbindelse med den amerikanske hærens nye luftvernprogram SL-AMRAAM (Surface

Launched Advanced Medium Range Air-to-Air Missile). I forbindelse med det samme programmet ble det inngått en kontrakt på 30 millioner kroner med Boeing. Det er et betydelig potensial for leveranser etter disse utviklingskontraktene.

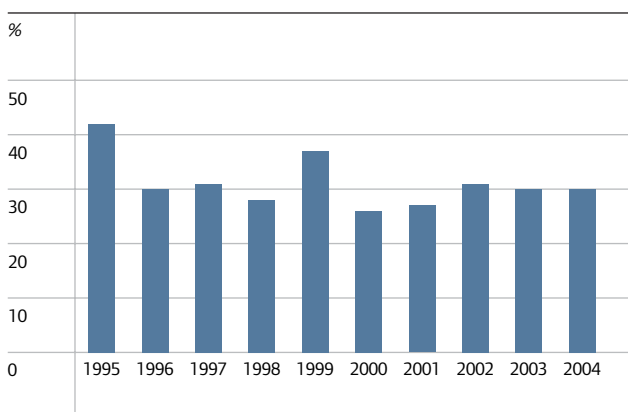
KDA har inngått en kontrakt på 54 millioner kroner med Forsvarets logistikkorganisasjon om leveransene av kurs- og treningsutstyr for den delen av det integrerte våpensystemet som leveres til de nye norske fregattene.

KDA har fått en kontrakt på 70 millioner kroner for leveranse av Penguin-missiler til den australske marinen. Kontrakten er et tillegg til to tidligere kontrakter som ble inngått i 1998 og 1999.

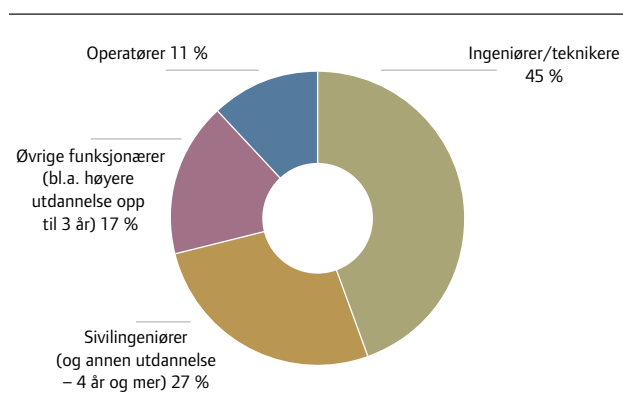
Kommunikasjonsvirksomheten i KDA har inngått kontrakter i Saudi-Arabia om leveranser av kommunikasjonsutstyr for til sammen 126 millioner kroner. Det ble også inngått en kontrakt på 140 millioner kroner vedrørende leveranse av et kommunikasjonsystem til Romania. Mot slutten av året ble det inngått en reservedelskontrakt vedrørende Multi Role Radio (MRR) i Norge. Denne kontrakten kompletterer serieleveransene av MRR som avsluttes i løpet av 1. halvår 2005.

KDA har i løpet av året fått kontrakt på våpenstyringssystemer til pansrede personellkjøretøy til det australske forsvaret. I juli ble det inngått en kontrakt på våpenstyringssystemer verdt 175 millioner kroner til den amerikanske hæren. Kontrakten er del av en rammekontrakt som ble inngått med General Dynamics Land Systems i 2000. Tidlig i 2005 ble det også inngått en avtale om leveranser til Finland.

Egenkapitalandel

Ansatte – fordeling etter utdanningsnivå

Kongsberg Satellite Services i Tromsø har inngått en ramme-kontrakt med det amerikanske firmaet Honeywell STI om å laste ned data fra NASA-satellitter. Kontrakten er på ca. 140 millioner kroner over en femårsperiode.

Risiko

Styret er opptatt av konsernets risiki og har innført et eget rapporteringssystem for oppfølging av disse. Rapporteringen oppdateres hvert kvartal. Styret anser at det er balanse mellom den samlede risiko og konsernets risikoevne.

Operasjonell risiko er for KONGSBERG i hovedsak knyttet til gjennomføring av prosjekter med høy teknisk kompleksitet, hvor gjennomføringsevne og produktkvalitet er avgjørende. Gjennomføring av komplisert tekniske prosjekter er en del av konsernets kjernekompetanse. Historisk har gjennomføringsevnen og kvaliteten på produktene vært tilfredsstillende. Kvalitet og leveransedyktighet er sentrale mål for konsernet. Også i 2004 har det største utviklingsprosjektet vært NSM. Tester gjennomført i 2004 bekrefter at viktige egenskaper ved missilet fungerer som forventet og reduserer både den tekniske og kommersielle risikoen. Utviklingskontrakten ble inngått i 1996 og er på 1,6 milliarder kroner. Før prøveskytingen ble det gjennomført omfattende analyser av missilet, og gjenstående oppgaver i utviklingsprosjektet ble vurdert. Konklusjonen var at fullførelsen av prosjektet ville koste mer enn tidligere forutsatt. Effekten av dette ble regnskapsført i sin helhet i 2004. Det legges opp til økt testomfang i prosjektet og økte aktiviteter for å senke risikoen i ferdigstillingen og fremdriften.

Forretningsmessig risiko er knyttet til markedsforhold, konkurranter og andre rammebetingelser i de markedene vi opererer. Markedet for skipsbygging svinger over tid, noe som også påvirker KONGSBERGs leveranser av systemer til skip. For tiden er dette markedet inne i en aktiv periode, spesielt i Det fjerne østen, men også i Europa hvor det har vært en sterk økning i kontrahering av nye skip i 2004. Investeringsnivået i oljeindustrien er en annen viktig faktor for KONGSBERG. I den senere tid har aktiviteten i dette markedet vist en økende tendens, spesielt innen kompliserte systemer. KONGSBERG har opprettholdt sine markedsandeler i dette markedet. Konkurransen generelt er økende i de fleste av våre markeder. Markedet for instrumenter til fritidsbåter og fiskefartøyer er påvirket av generelle konjunkturer, og konkurransen har økt gjennom 2004. KONGSBERG gjennomfører tiltak for å tilpasse seg markedsforholdene.

Innen forsvarssegmentet kan lang innsalgstid og store enkeltprosjekter føre til svingninger i virksomheten. Forsvarets utvikling av egne løsninger i samarbeid med norsk industri har stor betydning for fortsatt vekst og lønnsomhet på lang sikt.

Finansiell risiko er hovedsakelig knyttet til valutakursvingninger og finansieringsevne. Konsernets konkurransevne påvirkes i stor grad av den norske kronens verdi i forhold til andre valutaer, spesielt USD. Denne risikoen er nært koblet til de operasjonelle aktivitetene i forretningsområdene. Konsernets policy på kort og mellomlang sikt er å sikre fremtidige netto valutainntekter gjennom terminkontrakter. Konsernet har gjennom 2004 hatt høyere gjennomsnittskurser i USD enn tilsvarende spot kurser. Dette har hatt positiv påvirkning på resultatene. Dette er nærmere beskrevet i notene til regnskapet. Varige endringer i den norske kronens verdi vil måtte løses gjennom strategiske og operasjonelle tiltak som for eksempel å bygge opp aktiviteter utenfor Norge, øke innkjøp i valuta og kostnadsreducerende tiltak. Konsernet forlenget tidlig i 2004 sin bankfinansiering gjennom etablering av en 1 100 millioner kroner syndikert bankfasilitet med 5 års løpetid. Konsernet har også løpende programmer for lån i obligasjonsmarkedet og pengemarkedet. KONGSBERG har sikret sine lån med rentebindingsavtaler og rentebytteavtaler. Finanskostnader knyttet til lån vil gradvis bli redusert i løpet av de neste årene gitt dagens rentenivå.

Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS)

KONGSBERG har et godt utbygd system for sikkerhetsarbeid. Det har ikke forekommet, eller blitt rapportert alvorlige arbeidsuhell eller ulykker blant konsernets medarbeidere i løpet av året. Styret er opptatt av at yrkesbetingede skader og sykdommer skal forebygges, og ansvar og engasjement på alle nivåer i organisasjonen er en vesentlig forutsetning for å lykkes med dette. Menneskers helse, trivsel og sikkerhet prioriteres. HMS-arbeidet ivaretas i de enkelte virksomhetsområdene, og arbeidsmiljøutvalgene arbeider systematisk med regelmessige møter. For å ivareta dette på en faglig forsvarlig måte har de enkelte selskaper i konsernet knyttet til seg faglig kompetanse som skal gi råd og bidra til at nødvendige tiltak innen HMS blir iverksatt.

Tabellen under viser utvikling i sykefravær i konsernet de siste tre årene.

	2004	2003	2002
Sykefravær i %	3,2	3,2	3,3

Det gjennomføres en årlig klimaundersøkelse for å kartlegge medarbeidernes oppfatning av det å jobbe i KONGSBERG, bl.a. med

vekt på psykososiale forhold. Hensikten med undersøkelsen er å kartlegge områder for mulige forbedringer i virksomheten. Undersøkelsen ble også gjennomført i 2004, og den viser at iverksatte forbedringsprosesser gir resultater. Tiltak blir skreddersydd for de forskjellige områdene.

KONGSBERG's aktivitet baseres i hovedsak på utvikling av programvare og systemintegrasjon, og har derfor få aktiviteter som påvirker det ytre miljø negativt. Av medarbeiderne har 89 % kontor som sin arbeidsplass, mens 11 % er operatører knyttet til elektronikk- og mekanisk produksjon. Styret er opptatt av at konsernet skal drives i et bærekraftig, samfunnsansvarlig perspektiv og har fokus på aktive miljøtiltak. Miljøforhold rapporteres som en del av bærekraftrapporten og er godkjent av styret.

Personal og organisasjon

Konsernet hadde et utfordrende år i 2004, og det ble dessverre nødvendig å redusere bemanningen. Konsernet hadde ved årsskiftet 4 017 medarbeidere (4 176), hvorav 898 (918) arbeidet utenfor Norge. I morselskapet var det ved årsskiftet ansatt 33 personer.

Hvordan KONGSBERG utnytter og utvikler den kompetansen den besitter, er en viktig forutsetning for å lykkes langsiktig. For å øke evnen til fornyelse og bedre beslutninger er det et mål å utvikle og øke mangfoldet i konsernet slik at ulik erfaring, kultur, utdanning og tenkemåte er representert. I dette ligger også målet om en høyere kvinneandel. Det stimuleres til og arbeides aktivt med utveksling av kunnskap mellom forretningsområdene. Det å tilby gode utviklingsmuligheter er et viktig virkemiddel for å rekruttere og beholde medarbeiderne. Det arbeides med ulike tiltak for å sikre rekruttering av tilstrekkelig og riktig kompetanse til KONGSBERG. I 2004 har det vært gjennomført en rekke seminarer i forbindelse med konsernets etiske retningslinjer. Dette arbeidet fortsetter i 2005.

Kongsbergskolen tilrettelegger og koordinerer kurs og opplæringsstilbud innen konsernet.

Det er opprettet en felles ressursgruppe i konsernet for å utvikle kvalifiserte ledertalenter i hele konsernet. Gruppen tilbyr en portefølje av ledelsesprogrammer gjennom Kongsbergskolen. På konsernets faste lederutviklingsprogrammer var det i 2004 en kvinneandel på 20 %.

Det var ved årsskiftet 885 (22 %) kvinner ansatt i konsernet, og av disse kvinnene hadde 63 en stilling med lederansvar. Det er rekruttert mange kvinner til de tekniske miljøene de siste årene, men det er fortsatt begrenset tilgang på kvinnelige kandidater innen de teknologiområdene som er mest dominerende i KONGSBERG. I konsernets styre er to av fem aksjonærvalgte styremedlemmer kvinner. Generelt er det fortsatt få kvinner i høyere lederstillinger, og KONGSBERG vil derfor fortsatt arbeide for å øke andelen kvinnelige ledere og øke rekrutteringen av kvinner til tekniske stillinger. I KONGSBERG er det en grunnholdning at kvinner og menn skal gis like muligheter. Lønns- og ansettelsesbetingelser for sammenlignbare stillinger er like for kvinner og menn. KONGSBERG vil legge vekt på at konsernet skal fremstå som en attraktiv arbeidsplass også for kvinner.

2004 har vært et utfordrende år både for de ansatte, deres tillitsmenn og ledelsen knyttet til de mange bemanningsreduksjonene som har vært gjennomført. Samarbeidet med de ansattes organisasjoner gjennom de etablerte samarbeids- og representasjonsordningene har likevel fungert godt og gitt verdifulle bidrag til å løse konsernets og selskapenes utfordringer på en konstruktiv måte.

Eierstyring og selskapsledelse

God eierstyring og selskapsledelse kjennetegnes ved et ansvarlig samspill mellom eiere, styret og administrasjonen sett i et langsiktig, verdiskapende perspektiv. Styret i KONGSBERG er opptatt av at eiere og andre interessenter skal ha tillit til selskapet. Problemstillingene rundt eierstyring og selskapsledelse har derfor vært gjenstand for grundige diskusjoner i konsernets styre og administrasjon. En nærmere beskrivelse er gitt på sidene 46–51 i denne rapporten.

Det er avholdt 13 styremøter og 1 styreseminar i løpet av 2004.

Utsikter for 2005

Flere av KONGSBERG's markeder er i positiv utvikling.

Styret anser at det fortsatt vil være risiko innen missilområdet i 2005. De vellykkede testresultatene for NSM-missilet og inngåelse av overgangskontrakten reduserer risikoen i utviklingsprogrammet. Det forventes økt lønnsomhet innen områdene for militær kommunikasjon og våpenstyringsystemer.

Det forventes høy aktivitet i markedene til Offshore & Merchant Marine. Vi har gode posisjoner i disse markedene, noe som danner et godt grunnlag for videre vekst.

Markedene innen Yachting & Fishery er i endring. Yachting-markedet preges av økende prispress. I Fishery-markedet er det usikkerhet knyttet til investeringsnivået i fiskeriflåten. Det er

iverksatt tiltak for å møte disse utfordringene.

De internasjonale konkurranseforholdene er fortsatt en utfordring.

Oppkjøp og andre strukturelle tiltak blir løpende vurdert.

Styret forventer driftsinntekter på nivå med 2004.

Årsresultat og disponeringer

Morselskapet Kongsberg Gruppen ASA hadde i 2004 et årsresultat på 276 millioner kroner. Styret foreslår følgende disponeringer i Kongsberg Gruppen ASA:

Utbytte	60 millioner kroner
Til annen egenkapital	216 millioner kroner
Totalt disponert	276 millioner kroner

I tillegg foreslås det avgitt et konsernbidrag på 20 millioner kroner.

Selskapets frie egenkapital pr. 31.12.04 var 610 millioner kroner.

Kongsberg, 14. mars 2005

Christian Brinch
Styrets leder

Benedicte Berg Schilbred
Styrets nestleder

Torolf Rein
Styremedlem

Siri Hatlen
Styremedlem

Niels Petter Wright
Styremedlem

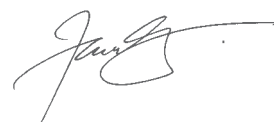
Roy Harald Hove
Styremedlem

Roar Marthinius
Styremedlem

Jan Erik Hagen
Styremedlem

Jan Erik Korssjøen
Konsernsjef

Resultatregnskap 1.1.–31.12. – Kongsberg Gruppen (Konsern)

Resultatregnskapet viser konsernets samlede driftsinntekter og driftskostnader for alle de selskapene hvor Kongsberg Gruppen ASA direkte eller indirekte eier mer enn 50 %. Kongsberg Gruppen har driftsresultat før goodwill (EBITA – Earnings Before Interests, Tax and Amortisation of goodwill) som et sentralt lønnsomhetsbegrep for den operative driften.

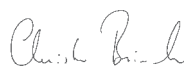
Beløp i mill. kr.	Note	2004	2003	2002
Driftsinntekter	2	6 439	6 651	6 980
Varekostnad		(2 782)	(2 831)	(3 125)
Lønnskostnad	3, 4	(2 259)	(2 227)	(2 119)
Annen driftskostnad	5	(985)	(1 010)	(1 063)
Avskrivninger varige driftsmidler	6	(190)	(200)	(188)
Driftsresultat før goodwill		223	383	485
Avskrivninger goodwill	7	(88)	(92)	(81)
Driftsresultat		135	291	404
Andel resultat fra investering i tilknyttet selskap	8	17	-	(9)
Netto finansposter	9	(67)	(101)	(104)
Ordinært resultat før skattekostnad		85	190	291
Gevinst ved salg av eiendommer	10	-	-	10
Skattekostnad	11	(48)	(65)	(85)
Årsresultat		37	125	216
Minoritetens andel		(4)	(1)	3
Majoritetens andel		41	126	213
Resultat/utvannet resultat i kroner pr. aksje	12	1,38	4,23	7,21

Balanse pr. 31.12. – Kongsberg Gruppen (Konsern)

Balansen viser konsernets samlede eiendeler og hvordan disse er finansiert gjennom egenkapital, rentebærende gjeld og annen gjeld, bl.a. forskuddsbetalinger fra kunder. Anleggsmidler er eiendeler bestemt til varig eie eller bruk som er f.eks. maskiner og anlegg, tomter og bygninger samt goodwill. Alle eiendeler som knytter seg til varekretsløpet, fordringer som tilbakebetales innen ett år og eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten, er omløpsmidler. Gjeld er både rentebærende og rentefri finansiering og består hovedsakelig av konsernets opplåning fra ulike kredittinstitusjoner, kundeforskudd, leverandørgjeld, skatter og skyldige offentlige avgifter. Gjeld klassifisert som kortsiktig, forfaller innenfor ett år.

Beløp i mill. kr.	Note	2004	2003	2002
■ Eiendeler				
Utsatt skattefordel	11	-	8	7
Goodwill	7	1 124	1 194	1 213
Varige driftsmidler	6	1 077	1 100	1 082
Investeringer i tilknyttede selskaper	8	49	93	78
Finansielle anleggsmidler	4, 13	339	307	265
Sum anleggsmidler		2 589	2 702	2 645
Varer	14	842	793	661
Fordringer	15	2 445	2 407	2 106
Investeringer		5	5	3
Betalingsmidler		162	101	182
Sum omløpsmidler		3 454	3 306	2 952
Sum eiendeler		6 043	6 008	5 597
■ Egenkapital og gjeld				
Aksjekapital		150	150	150
Egne aksjer		(1)	(1)	(2)
Overkursfond		832	832	832
Sum innskutt egenkapital		981	981	980
Øvrig konsernkapital		813	818	714
Minoritetsinteresser		18	31	47
Sum egenkapital	16	1 812	1 830	1 741
Utsatt skatt	11	530	496	435
Andre avsetninger for forpliktelses	10	96	107	107
Sum avsetninger for forpliktelses		626	603	542
Langsiktig rentebærende gjeld	17	1 263	1 265	977
Sum langsiktig gjeld		1 263	1 265	977
Kundeforskudd		766	931	818
Annen kortsiktig gjeld	19	1 576	1 379	1 519
Sum kortsiktig gjeld		2 342	2 310	2 337
Sum gjeld		4 231	4 178	3 856
Sum egenkapital og gjeld		6 043	6 008	5 597

Kongsberg, 14. mars 2005

Christian Brinch
Styrets leder

Benedicte Berg Schilbred
Styrets nestleder

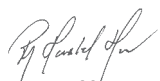
Torolf Rein
Styremedlem

Siri Hatlen
Styremedlem

Niels Petter Wright
Styremedlem

Roy Harald Hove
Styremedlem

Roar Marthinius
Styremedlem

Jan Erik Hagen
Styremedlem

Jan/Erik Korsjøen
Konsernsjef

Kontantstrømoppstilling – Kongsberg Gruppen (Konsern)

Kontantstrømoppstillingen i et konsern påvirkes av tre forhold. Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter viser hvordan periodens resultat avleirer seg i ren kontantstrøm etter at av-/nedskrivninger (ikke kontanteffekt) tillegges, korrigering for endring i kortsiktige poster og pensjonsforpliktelser/-midler, resultatandel fra tilknyttede selskaper samt korrigering av gevinster/tap ved salg av driftsmidler. Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter viser hvilken kontantstrøm som benyttes til nødvendige reinvesteringer og kontantstrøm fra salg og endring i binding av andre finansielle anleggsmidler. Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter viser kontantstrøm generert fra for eksempel innbetaling av ny egenkapital, inn- og utbetalinger ved salg/kjøp av egne aksjer og betaling av utbytte til eierne. I tillegg vises ut- og innbetalinger av rentebærende gjeld.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Ordinært resultat før skattekostnad	85	190	291
Andre poster før skatt	-	-	10
Betalte skatter	(6)	(6)	-
(Gevinst)/tap ved salg av varige driftsmidler	-	(2)	(10)
(Gevinst)/tap ved salg av aksjer	(31)	-	-
Avskrivninger	278	292	269
(Inntekt)/kostnad fra investering i tilknyttet selskap	(17)	-	9
Endring pensjonsmidler og pensjonsforpliktelser	10	(36)	(44)
Endring kortsiktige investeringer	-	(2)	(1)
Endring kortsiktige fordringer	(18)	73	(91)
Endring prosjekt- og varebeholdninger	(69)	(505)	18
Endring leverandørgjeld	(47)	(32)	(80)
Endring forskudd fra kunder	(165)	113	(210)
Endring andre tidsavgrensninger	222	(2)	103
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	242	83	264
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	(197)	(292)	(291)
Utbetalinger ved kjøp av aksjer	(15)	(115)	(108)
Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	12	3	83
Netto innbetalinger/utbetalinger langsiktige fordringer og aksjer	51	5	15
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(149)	(399)	(301)
Netto inn-/utbetalinger på rentebærende gjeld	(2)	288	(116)
Innbetalinger ved salg av egne aksjer	9	10	20
Utbetalinger av utbytte	(39)	(63)	-
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(32)	235	(96)
Netto endring i betalingsmidler	61	(81)	(133)
Betalingsmidler pr. 1.1.	101	182	315
Betalingsmidler pr. 31.12.	162	101	182

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven 1998 og er utarbeidet etter norske regnskapsstandarder.

Konsolidering av datterselskaper

I konsernregnskapet er medtatt de selskaper hvor Kongsberg Gruppen ASA, direkte eller indirekte, eier mer enn 50 % og har bestemmende innflytelse. De vesentligste selskaper som inngår i konsernet, fremgår av note 1 i morselskapets regnskap. Konsernregnskapet viser konsernets økonomiske stilling og resultat når disse selskaper betraktes som en enhet. Aksjer i datterselskaper er eliminert etter oppkjøpsmetoden. Merverdi som ikke kan henføres til bestemte eiendeler, er oppført som goodwill. Ved tilgang av nye datterselskaper er disse tatt med i konsernregnskapet fra oppkjøpstidspunktet. Ved trinnvise oppkjøp legges verdiene ved konsernetableringstidspunktet til grunn. Merverdi i form av goodwill er beregnet ved det enkelte kjøp. Datterselskaper som er solgt i løpet av året, er tatt med i resultatregnskapet for konsernet frem til salgstidspunktet. Interne resultat- og balanseposter er eliminert.

Omregning av utenlandske datterselskaper

De utenlandske datterselskapers regnskaper er i resultatregnskapet omregnet til gjennomsnittskurser for året. Alle poster i balansen, herunder goodwill knyttet til utenlandske datterselskaper, er omregnet til kurser pr. 31.12. Omregningsdifferanser er ført mot konsernets egenkapital.

Vurdering og klassifisering av eiendeler og gjeld

Klassifisering av postene i regnskapsåret bygger på at alle eiendeler som knytter seg til varekretsløpet, fordringer som tilbakebetales innen ett år samt "eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten", er omløpsmidler. Andre eiendeler er anleggsmidler. Sertifikatlån er klassifisert som langsiktig gjeld med bakgrunn i at konvertering til banklån med lang løpetid kan foretas. Vurdering av omløpsmidler skjer til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger og eventuelle nedskrivninger. Dersom virkelig verdi av anleggsmidler er lavere enn balanseført verdi og verdifallet ikke antas å være av forbigående art, er det foretatt nedskrivning.

Valuta

Fordringer og gjeld er omregnet til balansedagens kurs. Gevinster og tap knyttet til poster i varekretsløpet er klassifisert som driftsinntekter og -kostnader.

Immaterielle eiendeler

Avskrivning av goodwill er foretatt med utgangspunkt i de vurderinger av inn-tjeningen som er gjort i forbindelse med oppkjøpet av det enkelte selskap. Ved den enkelte regnskapsavslutning vurderes verdien av gjenværende goodwill, og eventuell nedskrivning eller endring av avskrivningstid foretas. Alle kostnader i forbindelse med egenfinansiert forskning og utvikling er belastet resultatregnskapet.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives lineært over forventet økonomisk levetid.

Aksjer og andeler i tilknyttede selskaper og datterselskaper

Som tilknyttede selskaper er definert de selskaper hvor konsernet har betydelig innflytelse. Andel i tilknyttede selskaper er vurdert etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. I selskapsregnskapet er aksjer og andeler i tilknyttede datterselskaper vurdert etter kostmetoden.

Andre anleggsaksjer og andeler

Langsiktige aksjer og andeler i selskaper hvor Kongsberg Gruppen ikke har betydelig innflytelse, balanseføres til anskaffelseskost. Investeringene blir nedskrevet til virkelig verdi dersom verdifallet ikke er forbigående. Mottatt utbytte og andre overskuddsutdelinger fra selskapene inntektsføres som annen finansinntekt.

Aksjer i andre selskaper (omløpsaksjer)

Andre omløpsaksjer vurderes til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og virkelig verdi på balansedagen.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av gjennomsnittlig anskaffelseskost og netto salgsverdi. For råvarer og varer i arbeid beregnes netto salgsverdi til salgsverdien av ferdig tilvirkede varer redusert for gjenværende tilvirkningskostnader og salgs-kostnader.

Inntektsføringsprinsipper

Konsernets aktivitet består i det alt vesentlige av utvikling og produksjon av produkter og systemer på basis av inngåtte ordrer. Opparbeidet verdi på kontrakter under utførelse inngår i driftsinntekter. I balansen er opparbeidet verdi som ikke er fakturert, presentert som prosjekter under utførelse som inngår i fordringer.

Opparbeidet verdi er fastsatt som påløpne tilvirkningskostnader med tillegg av andel av vurdert opptjent kontraktsfortjeneste. Tilvirkningskostnadene omfatter direkte lønn, direkte materialer og en forholdsmessig andel av de enkelte forretningsområdenes indirekte kostnader, mens generelle utviklingskostnader, salgs-kostnader og felles administrasjonskostnader ikke inngår i tilvirkningskostnader.

Opptjent kontraktsfortjeneste er fastsatt etter at det er tatt hensyn til rente-inntekter på kundeforskudd som overstiger estimert kapitalbinding i de enkelte prosjektene. Vurdert opptjent kontraktsfortjeneste skal høyst utgjøre en forholds-messig andel av forventet total kontraktsfortjeneste. Den forholdsmessige andel av kontraktsfortjenesten beregnes ut fra det enkelte prosjekts fullføringsgrad, som i hovedsak fastsettes på grunnlag av påløpne kostnader i forhold til forventede totale kostnader på vurderingstidspunktet. Kontraktsfortjeneste vil først bli inntektsført når prosjektets sluttresultat kan estimeres med rimelig grad av sikkerhet. Forventet tap på gjenværende del av et prosjekt kostnadsføres umiddelbart i sin helhet.

Fastsettelse av opptjent kontraktsfortjeneste på prosjekter vil kunne innebære en rekke vurderinger. Dette gjelder spesielt omfanget av forventede gjenværende kostnader. Disse vurderingene foretas av ledelsen etter beste skjønn.

Vurderingenes omfang og kompleksitet innebærer imidlertid at de faktiske resultatene vil kunne avvike fra de vurderinger som er foretatt ved regnskapsavslutningene.

I særskilte tilfeller vil arbeid på prosjekter bli påbegynt og kostnader beholdningsført uten at det foreligger inngåtte ordrer med kunde. Dette forutsetter overveidende sannsynlighet for kontraktsinngåelse.

Ordinære varesalg inntektsføres ved leveranse.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Finansielle instrumenter

Kongsberg Gruppen benytter finansielle instrumenter for å styre eksponeringer knyttet til valuta og renter. Inngåtte valutakontrakter er ansett som sikring av fremtidige valutainnbetalinger og -utbetalinger og sikring av balanseposter i valuta. Gevinster og tap på valutakontrakter klassifiseres og vurderes sammen med den sikrede post. Beløp som mottas eller betales på rentebytteavtaler for sikring av

en rentebærende eiendel eller gjeld, resultatføres over kontraktperioden. Gevinster og tap for sikringsinstrumenter som rulleres før kontraktens utløp, balanseføres og resultatføres over tid sammen med sikringsobjektet.

Pensjoner

De norske konsernselskapene har kollektive tjenestepensjonsordninger som gir de ansatte rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser etter netto ytelsesplaner. Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. I tillegg foreligger tidligpensjonsordninger for enkelte ledere. I resultatregnskapet er årets netto pensjonskostnad etter fradrag for forventet avkastning på pensjonsmidlene vist under lønnskostnader. I balansen vises netto pensjonsmidler inklusive arbeidsgiveravgift under finansielle anleggsmidler. Endringer i estimatavvik for forpliktelsen og pensjonsmidlene fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid hvis avvikene overstiger 10 % av det høyeste av brutto pensjonsforpliktelse eller pensjonsmidlene. Planendringer fordeles over gjenværende gjennomsnittlig opptjeningstid.

De økonomiske og aktuarmessige forutsetninger er gjenstand for årlig vurdering. Diskonteringsrenten fastsettes med utgangspunkt i den langsiktige statsobligasjonsrenten med et tillegg som reflekterer tidshorizonten for oppgjør av pensjonsforpliktelsen.

Konsernets juridiske forpliktelse påvirkes ikke av den regnskapsmessige behandlingen.

Usikre forpliktelser

Usikre forpliktelser blir regnskapsført dersom det er mer enn 50 % sannsynlig at hendelsen inntreffer. Beste estimat benyttes ved beregning av oppgjørsverdi.

Skatter

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringen i utsatt skatt. Endringen i utsatt skatt reflekterer de fremtidige betalbare skatter som oppstår som følge av årets aktiviteter. Utsatt skatt er den skatten som påhviler det akkumulerte resultatet, men som kommer til betaling i senere perioder. Det er beregnet utsatt skatt av netto skatteøkende midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige balanseverdier etter utligning av skattereduserende midlertidige forskjeller og underskudd til fremføring etter gjeldsmetoden. For langsiktige tilvirkningskontrakter med resultatansvar er det lagt til grunn at skattemessig inntektsføring først skal finne sted ved avslutningen av det enkelte oppdrag. Som følge av store og langsiktige kontrakter foreligger det derfor betydelige skatteøkende midlertidige forskjeller.

Aksjetransaksjoner med ansatte

Rabatter ved salg av aksjer til ansatte kostnadsføres som lønnskostnader.

Noter – Kongsberg Gruppen (Konsern)

Notene er en ytterligere spesifikasjon av enkelte av postene i resultatregnskapet og balansen. Notene omfatter også andre forhold av betydning, bl.a. forpliktelser som ikke føres i balanseregnskapet som f.eks. garantier og valutaforretninger.

1 Endringer i konsernets struktur

2002

Seaflex

I januar 2002 kjøpte Kongsberg Gruppen 62 % av aksjene i Seaflex AS i Asker for 21 mill. kr. Kjøpet ble gjort med sikte på å styrke konsernets virksomhet innen offshore. Seaflex har spesialisert sin virksomhet innen stigerøsteknologi for offshore olje- og gassproduksjon. I 2004 er det gjort ytterligere erverv, og eierandelen er nå 70,4 %.

Kongsberg Satellite Services

I januar 2002 slo Kongsberg Gruppen og Norsk Romsenter sammen satellittvirksomheten på Svalbard og i Tromsø og opprettet et nytt 50/50 felleseid selskap, Kongsberg Satellite Services AS. Formålet var å styrke virksomheten for betjening av satellitter, inklusive jordobservasjonstjenester fra Svalbard og Tromsø.

ABBs dynamiske posisjoneringsvirksomhet

Kongsberg Gruppen og ABB AS inngikk sommeren 2002 en verdensomspennende samarbeidsavtale om markedsføring, salg og teknologiutvikling vedrørende skip og offshorefartøyer. Som en del av avtalen ble ABBs virksomhet innen dynamisk posisjonering overført til Kongsberg Simrad for 60 mill. kr.

HKM

Som et ledd i å styrke den strategiske markedsposisjonen i Det fjerne østen ervervet Kongsberg Gruppen i 2002 aksjemajoriteten (58 %) i selskapet HKM Co. Ltd. i Sør-Korea. I 2004 er det gjort ytterligere erverv, og samlet er det investert for 87,5 mill. kr. i selskapet (96,9 %).

SensIT

Fokusering på aktivitetene innen skipssystemer innebar i november 2002 et oppkjøp av de resterende 68 % av aksjene i SensIT AS, som gir et teknologisk forsprang innen trådløse sensorer for overvåkning av roterende maskineri. Kjøpesummen for disse aksjene var 9,5 mill. kr. Etter dette eier Kongsberg Gruppen 100 % av selskapet. Virksomheten i SensIT AS ble i 2003 overført til Kongsberg Maritime Ship Systems AS.

Fire & Safety

Som et ledd i fokusering på virksomheten innen skipssystemer inngikk Kongsberg Gruppen i desember 2002 en avtale om å selge ut sin brann- og sikkerhetsenhet innen Kongsberg Maritime Ship Systems (KMSS) i Trondheim til Autronica Fire & Safety AS - et datterselskap av KIDDE plc. Den solgte enheten hadde 85 mill. kr. i driftsinntekter og 25 ansatte. Salgssummen var 55,5 mill. kr.

2003

B&G (Brookes & Gatehouse)

Kongsberg Gruppen kjøpte i 2003 det britiske selskapet Brookes & Gatehouse Ltd. (B&G) i England for 32 mill. kr. B&G har meget anerkjente produkter innen instrumentering av seilbåter og har store markedsandeler særlig innen de store og mest avanserte seilbåtene. Oppkjøpet styrket konsernets segment Yachting & Fishery, hvor SIMRAD allerede har et sterkt merkenavn.

Andre etableringer/oppkjøp

For å forbedre den strategiske markedsposisjonen innen Kongsberg Maritime er operasjoner i løpet av 2003 igangsatt ved nyetableringer i Shanghai (Kina), Rio de Janeiro (Brasil), New Orleans (USA), Viareggio (Italia), Schleswig (Tyskland), Casablanca (Marokko) og Lunenburg (Canada). Videre ble SIMRADS distribusjonsselskap Bennex Holland BV i Nederland kjøpt for 19 mill. kr. for å sikre distribusjonen i området.

2004

Det er ikke foretatt oppkjøp eller salg av datterselskaper av betydning i 2004. Selskapsstrukturen innen Kongsberg Maritime er forenklet ved at selskapene Kongsberg Maritime AS, Kongsberg Simrad AS og Kongsberg Maritime Ship Systems AS er fusjonert.

2 Driftsinntekter

I noten vises en geografisk fordeling av konsernets salgsinntekter basert på kundenes lokalisering og en fordeling av enkelte nøkkeltall basert på virksomhetsområder.

Geografisk fordeling

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Norge	1 839	1 618	1 939
Skandinavia	223	247	381
Europa	1 987	2 125	1 959
Amerika	1 277	1 505	1 514
Asia	1 017	998	963
Øvrige	96	158	224
Sum	6 439	6 651	6 980

►► **Hovedtall pr. virksomhetsområde**

Interne leveranser søkes priset til markedsverdi.

Beløp i mill. kr.	Drifts- inntekter	Drifts- kostnader	Driftsres. før goodwill	Avskrivning goodwill	Drifts- resultat	Opera- sjonell kapital 1)	Kunde- forskudd	Rentefri gjeld 2)	Investe- ringer	Av- og ned- skrivninger
2002										
Offshore & Merchant Marine	2 963	2 709	254	63	191	2 677	72	936	203	68
Yachting & Fishery	815	771	44	11	33	835	-	237	28	34
Defence & Aerospace	3 084	2 906	178	7	171	1 782	746	1 021	113	80
Øvrig/eliminering	118	109	9	-	9	118	-	(133)	16	6
Sum	6 980	6 495	485	81	404	5 412	818	2 061	360	188
2003										
Offshore & Merchant Marine	2 622	2 369	253	73	180	2 808	125	879	74	71
Yachting & Fishery	896	852	44	13	31	947	-	314	91	37
Defence & Aerospace	3 084	2 991	93	6	87	2 142	806	1 059	121	85
Øvrig/eliminering	49	56	(7)	-	(7)	5	-	(270)	6	7
Sum	6 651	6 268	383	92	291	5 902	931	1 982	292	200
2004										
Offshore & Merchant Marine	2 799	2 553	246	67	179	3 040	78	1 070	61	67
Yachting & Fishery	905	897	8	15	(7)	815	-	272	44	39
Defence & Aerospace	2 704	2 747	(43)	6	(49)	2 050	688	1 124	88	77
Øvrig/eliminering	31	19	12	-	12	(29)	-	(264)	4	7
Sum	6 439	6 216	223	88	135	5 876	766	2 202	197	190

1) Operasjonell kapital er totale eiendeler fratrukket kortsiktige finansielle investeringer samt bankinnskudd og plasseringer.

2) Rentefri gjeld er all gjeld fratrukket kundeforskudd og rentebærende gjeld.

3 Lønnskostnader, antall ansatte og godtgjørelse

Lønn og andre personalkostnader utgjør alle kostnader forbundet med avlønning av personell ansatt i konsernet.

Lønnskostnader

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Lønninger	1 807	1 809	1 742
Arbeidsgiveravgift	248	251	238
Pensjonskostnader inkl. arbeidsgiveravgift	126	94	65
Andre ytelser	78	73	74
Sum	2 259	2 227	2 119
Gjennomsnittlig antall ansatte i løpet av regnskapsåret	4 097	4 192	4 110

Godtgjørelse til konsernsjef

Beløp i kr.	2004
Lønn	2 497 476
Resultatlønn	96 250
Betalte pensjonspremier	1 454 202
Andre trekkpliktige ytelser	136 016

►► Styret har besluttet at styrehonorar datterselskaper skal inngå som del av konsernsjefens lønn fra 1.1.04. Videre ble det besluttet å gjøre en regulering av konsernsjefens lønn tilsvarende 2 % til kr. 2 489 500 fra juli 2004. Konsernsjefens godtgjørelse består av en fast lønn og en resultatavhengig lønn som kommer til utbetaling ved budsjett- og måloppnåelse og som maksimalt kan beløpe seg til 2,5 ganger månedslønn. Konsernsjefen har en gjensidig oppsigelsestid på 6 måneder. Ut over oppsigelsestiden kan konsernsjefen opprettholde full lønn inntil eventuell inntreden i ny stilling, begrenset oppad til 12 måneder.

De øvrige medlemmene av konsernledelsen har på lik linje med konsernsjefen en godtgjørelse som består av en fast lønn og en resultatavhengig lønn som maksimalt kan beløpe seg til 2,5 ganger månedslønn. Ut over oppsigelsestiden kan disse opprettholde full lønn inntil eventuell inntreden i ny stilling, begrenset oppad til 12 måneder.

Konsernledelsen (6 personer) har en avtale om at de kan bli fristilt fra arbeidsplikt fra fylte 60 år. Ytelsen gir 90 % av lønn ved fristillelsen fra 60 år og trappes ned med 10 % pr. år til 60 % av lønn fra 63 til 67 år. For en gruppe ledere med stort lederansvar (13 personer) på nivået under konsernledelsen er det i 2003 inngått en tilsvarende avtale fra fylte 62 år, med en ytelse på 65 % av lønn frem til 67 år.

Godtgjørelse til styret

Beløp i kr.	2004
Honorar til styrets medlemmer	1 128 000

4 Pensjonskostnader, -midler og -forpliktelser

Konsernet har en tjenestepensjonsordning som omfatter alle ansatte i konsernet i Norge. Det er 3 119 ansatte pr. 31.12.04 som er tilknyttet ordningen. Ordningen er forsikret gjennom Gjensidige NOR. Ordningene er behandlet som ytelsesplaner. Pensjonsytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivået ved pensjonsalder. Pensjonsordningen omfatter også lønnsnivå utover 12G.

Ved beregning av de fremtidige pensjoner er følgende forutsetninger lagt til grunn:

	2004	2003	2002
Diskonteringsrente	6,0 %	6,0 %	7,0 %
Forutsatt avkastning	6,0 %	7,0 %	8,0 %
Lønnsregulering	3,0 %	3,0 %	3,0 %
G-regulering	3,0 %	3,0 %	3,0 %
Pensjonsregulering	3,0 %	3,0 %	2,0 %
Frivillig avgang	3,0 %	3,0 %	2,0 %

Årets pensjonskostnad fremkommer slik:

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	63	51	43
Rentekostnad av påløpt pensjonsforpliktelse	59	54	45
Forutsatt avkastning på pensjonsmidlene	(52)	(53)	(50)
Amortisering estimatavvik	21	12	8
Amortisering planendringer	10	10	2
Periodisert arbeidsgiveravgift	14	11	7
Årets netto pensjonskostnad	115	85	55
Kostnader ved tilskuddsplaner utenfor Norge	11	9	10

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Brutto pensjonsforpliktelser	(1 101)	(1 011)	(730)
Brutto verdi av pensjonsmidlene	860	773	683
Netto pensjonsmidler/(-forpliktelser)	(241)	(238)	(47)
Ikke resultatførte planendringer	36	46	28
Ikke resultatførte estimatavvik	378	374	168
Arbeidsgiveravgift	25	26	23
Netto balanseførte pensjonsmidler	198	208	172

Aldersgrensen for å ta ut avtalefestet pensjon (AFP) er 62 år. Konsernets utvidede pensjonsforpliktelse er tatt inn i regnskapet i samsvar med aktuarberegning med utgangspunkt i redusert pensjonsalder, 20 % uttakstilbøyelighet, 25 % arbeidsgiverfinansiering og for øvrig samme forutsetninger som for ordinær pensjon. Så vel faktisk uttakstilbøyelighet som endelig finansiering kan medføre endringer i de endelige pensjonsforpliktelser.

Årets pensjonskostnad er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuarmessige forutsetninger ved årets begynnelse. Brutto pensjonsforpliktelser er beregnet på grunnlag av de økonomiske og aktuarmessige forutsetninger ved årets slutt. Midlene i forsikringsordningen er plassert med 33 % i anleggsobligasjoner, 17 % i pengemarkedet, 18 % i obligasjoner, 17 % i aksjer, 12 % i eiendom og 3 % i annet. Bruttoverdi av pensjonsmidlene inkluderer en forutsatt avkastning på 6 % for 2004.

5 Annen driftskostnad

Annen driftskostnad består av alle andre driftskostnader enn lønn og avskrivninger. Utvalgte kostnadsarter er spesifisert nedenfor.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Salg, reklame mv.	90	102	86
Innleide tjenester	214	221	226
Reparasjon og vedlikehold	57	43	48
Husleierelaterte kostnader	164	156	151
Reise og diett	210	212	228
Driftsrelaterte innkjøp	80	97	156
Øvrig	170	179	168
Sum	985	1 010	1 063

Godtgjørelse til revisor for 2004

Beløp i 1 000 kr.	Morselskap	Datter- selskaper i Norge	Datter- selskaper i utlandet	Sum
<i>Konsernrevisor Ernst & Young</i>				
Revisjonshonorar	600	4 224	1 935	6 759
Utbetalt honorar for andre tjenester, revisjonsrelatert	328	891	40	1 259
Utbetalt honorar for andre tjenester, skatterelatert	78	1 599	319	1 996
<i>Andre revisorer</i>				
Beregnet revisjonshonorar		63	922	985
Utbetalt honorar for andre tjenester		18	853	871

6 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler viser en oversikt over konsernets investeringer i varige materielle driftsmidler. Notene angir den opprinnelige anskaffelseskostnaden og balanseførte verdier pr. driftsmiddelgruppe. Konsernet benytter lineære avskrivninger for alle varige driftsmidler.

Beløp i mill. kr.	Maskiner og anlegg	Driftsløsøre	Tomter, bygg og annen eiendom	Sum
Anskaffelseskost 1.1.	498	1 018	922	2 438
Kursendringer	(4)	(4)	(4)	(12)
Tilgang	32	134	12	178
Avgang	(14)	(25)	(15)	(54)
Anskaffelseskost 31.12.	512	1 123	915	2 550
Akkumulert av-/nedskrivning 31.12.	(360)	(865)	(248)	(1 473)
Balanseført verdi 31.12.	152	258	667	1 077
Årets ordinære avskrivninger	33	115	42	190
Avskrivningssatser	10–33 %	12–33 %	0–10 %	
Årlig leie av ikke balanseførte driftsmidler	4	8	132	144

7 Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill er den merprisen utover evt. merverdier henførbare til identifiserbare eiendeler som konsernet har betalt for oppkjørte selskaper. Avskrivning av goodwill er foretatt med utgangspunkt i de vurderinger av inntjeningen som er gjort i forbindelse med oppkjøpet av det enkelte selskap. Goodwillen avskrives mellom 5 og 20 år. Ved den enkelte regnskapsavslutning vurderes verdien av gjenværende goodwill, og eventuell nedskrivning eller endring av avskrivningstid foretas.

Beløp i mill. kr.	Anskaffelses- kost 1.1.	Tilgang/ Avgang	Kursendringer	Anskaffelses- kost 31.12.	Årets avskrivning	Akkumulert av-/nedskriv- ning 31.12.	Utgående balanse 31.12.
Yachting & Fishery	274	7	(2)	279	15	97	182
Offshore & Merchant Marine	1 307	12	(1)	1 318	67	435	883
Defence & Aerospace	88	-	-	88	6	29	59
Sum Goodwill	1 669	19	(3)	1 685	88	561	1 124

Goodwill fordelt på store virksomhetskjøp

Beløp i mill. kr.	Oppkjøpsår	Årets av- skrivning	Utgående balanse 31.12.
Simrad	1996	19	185
Navico	1998	4	49
Navia	2000	40	640
Kongsberg Defence Communications	2000	5	53
ABBs Dynamisk Posisjoneringsvirksomhet	2002	3	52
Kongsberg Maritime Korea	2002/2003/2004	7	33
Brookes & Gatehouse	2003/2004	2	48
Sum store virksomhetskjøp		80	1 060

Forskning og utvikling (FoU)

KONGSBERGS aktiviteter innen FoU utgjør mer enn 10 % av driftsinntektene. Av dette er 317 mill. kr., tilsvarende 5 % av driftsinntektene, egenfinansiert. Ingen av de egenfinansierte utgiftene er ansett å tilfredsstille kriteriene til balanseføring. De prosjektene som finansieres eksternt, gir varige kommersielle rettigheter. Det blir lagt vekt på at utviklingsaktivitetene rettes inn mot kjerneområdene.

8 Andeler i tilknyttede selskaper m.v.

Investeringer i tilknyttede selskaper er selskaper hvor konsernet eier mellom 20 % og 50 %. Disse investeringene resultatføres ved at konsernet rapporterer sin andel av selskapenes resultat etter skatt korrigeret for amortisering av eventuell mer-/mindreverdi. I balansen presenteres andelen til kostpris tillagt akkumulerte resultater, men fratrukket resterende mer-/mindreverdi og eventuelt mottatt utbytte. Utbytte er utbetaling av opptjente midler og kan ikke resultatføres fordi konsernets andel av resultatet allerede er regnskapsført.

Beløp i mill. kr.	An- skaffelsesår	Eier-/ stemmeandel	Inngående balanse 1.1.	Tilgang/ Avgang	Utbytte	Andel resultat inkl. amorti- sering mer-/ mindreverdi	Utgående balanse 31.12.
Kitron ASA (Asker) 1)	1998	19,0 %	61	(61)	-	-	-
Kongsberg Satellite Services AS (Tromsø)	1998	50,0 %	27	-	-	13	40
CCIS House AS (Asker)	1998	42,5 %	2	-	-	-	2
Kongsberg Terotech AS (Kongsberg)	1988	50,0 %	-	-	-	4	4
Reime Prosess Notodden AS (Notodden)	2002	49,0 %	3	-	-	-	3
Sum			93	(61)	-	17	49

1) Avgang som følge av nedsalg hvor selskapet behandles etter kostmetoden.

9 Netto finansposter

Netto finansposter består av konsernets renteinntekter samt rentekostnader forbundet med konsernets finansiering. I tillegg vil netto valutaeffekter av konsernets finansieringsvirksomhet rapporteres som netto agio/disagio. Agio/disagio knyttet til varekretsløpet føres som driftsposter.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Renteinntekter	1	1	3
Rentekostnader	(86)	(89)	(101)
Netto rentekostnader	(85)	(88)	(98)
Andre finansposter, netto	(13)	(18)	(23)
Gevinst ved salg av aksjer	31	5	17
Sum	(67)	(101)	(104)

10 Salg og tilbakeleie av eiendom

Datterselskapet Kongsberg Næringsseiendom AS har i 1999, 2001 og 2002 solgt deler av eiendomsmassen i Kongsberg Næringspark. Eiendommene er leid tilbake på langsiktige kontrakter som løper til henholdsvis 2014, 2018 og 2017.

Tilbakeleien er ansett som operasjonelle leieavtaler.

I tillegg til leiebeløpene er Kongsberg Næringsseiendom ansvarlig for visse kostnader knyttet til avgifter og vedlikehold av eiendommene. Utleiekontraktene har en varighet fra 3 måneder til 9 år. Av de solgte eiendommene er 20 % leid ut til konsernselskaper.

Gevinsten ved salg av eiendommene er i resultatregnskapet klassifisert som andre poster. Gevinsten fremkommer etter at det er foretatt avsetning for forpliktelse som Kongsberg Næringsseiendom har vedrørende tilbakeleie, avgifter og vedlikehold ut over det som forventes dekket av fremleiebeløp som mottas fra leietakerne. Nåverdien av de beregnede forpliktelsene utgjør 96 mill. kr. (107 mill. kr. i 2003 og 2002). Avsetningen vurderes løpende i forhold til eventuelle endringer i utleieforholdene og Kongsberg Næringsseiendoms forpliktelser.

Beløp i mill. kr.	2004
Avsetning 1.1.	107
Kostnader dekket av avsetning	(8)
Beregnet finanskostnad	5
Oppløsning av avsetning	(8)
Avsetning 31.12.	96

Ved salget i 2001 ga Kongsberg Næringsseiendom en rentebærende selgerkreditt på 20 mill. kr. som inngår i andre langsiktige fordringer. Kongsberg Næringsseiendom har opsjon på tilbakekjøp av eiendommene som er solgt i 2001, til markedsverdi ved utløpet av leieperioden.

Beløp i mill. kr.	Salgsår	Salgsbeløp	Leiebeløp 2005	Gjenværende	Veid gjen-
				periode innleie	nomsnittlig utleieperiode
Til sammen 32 400 kvm industri/kontor	1999	350	35,2	10 år	7,5 år
Til sammen 43 800 kvm industri/kontor	2001	265	25,9	14 år	2,9 år
Til sammen 6 200 kvm industri/kontor	2002	55	4,7	13 år	6,9 år

Morselskapet har garantert for Kongsberg Næringsseiendoms betaling knyttet til tilbakeleie av solgte eiendommer. Leiebeløpene er gjenstand for årlig regulering. Alle eiendommer er tilnærmet fullt utleid.

11 Skatt**Utsatt skatt**

Utsatt skatt representerer fremtidige betalbare skattemessige forpliktelser for konsernet. Utsatt skatt oppstår som følge av at regnskapsmessig og skattemessig periodisering kan være forskjellig. Dette vil spesielt gjelde for forskjeller knyttet til langsiktige tilvirkningskontrakter. Det er beregnet utsatt skatt/utsatt skattefordel av midlertidige forskjeller og skattemessig underskudd knyttet til:

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Anleggsmidler/langsiktig gjeld	432	230	174
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	1 744	2 087	1 879
Skattemessig underskudd	(283)	(575)	(524)
Midlertidige forskjeller og skattemessig underskudd	1 893	1 742	1 529
Utsatt skatt	530	496	435
Utsatt skattefordel utlandet	-	(8)	(7)
Netto utsatt skatt	530	488	428

Skattekostnad

Skattekostnaden beregnes på grunnlag av resultat før skatt. Skattekostnaden består av følgende poster:

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Endring utsatt skatt Norge og utland	42	60	85
Betalbar skatt Norge og utland	6	5	-
Skattekostnad	48	65	85
<i>Avstemming av effektiv mot anvendt skattesats</i>			
28 % av ordinært resultat før skatt og gevinst ved salg av eiendommer	24	53	84
Netto avskrivning konserngoodwill	4	4	3
Effekt av skattesatsforskjeller og ikke hensyntatte skattefordeler i utlandet	17	2	9
Andre permanente forskjeller	3	6	(11)
Skattekostnad	48	65	85

12 Resultat/utvannet resultat pr. aksje

Resultat pr. aksje er beregnet ved å dividere årsresultatet med et tidsveid gjennomsnitt av antall utestående ordinære aksjer i perioden 1.1.04 til 31.12.04. Ordinære aksjer som er kjøpt tilbake i perioden, er veid i henhold til den del av rapporteringsperioden de har vært utestående.

	2004	2003	2002
Majoritetens andel av årsresultat (mill. kr.)	41	126	213
Aksjekapital (mill. aksjer)	30,0	30,0	30,0
Veid antall utestående aksjer (mill. aksjer)	29,8	29,7	29,5
Resultat pr. aksje i kroner	1,38	4,23	7,21

13 Finansielle anleggsmidler

Finansielle anleggsmidler representerer finansielle investeringer ment til varig eie eller bruk.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Andre aksjer 1)	63	15	13
Netto pensjonsmidler	198	208	172
Lån til ansatte	21	16	12
Lån til tilknyttede selskaper	31	33	34
Andre langsiktige fordringer	26	35	34
Sum	339	307	265

1) Aksjer i Kitron ASA utgjør 50 mill. kr. i 2004. Dette tilsvarer en eierandel på 19 %.

14 Varer

Noten viser konsernets samlede varebeholdninger fordelt på råvarer og ferdigvarer.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Råvarer	519	449	337
Varer i arbeid	57	48	45
Ferdigvarer	266	296	279
Sum	842	793	661

15 Fordringer

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Kundefordringer	1 150	1 164	1 195
Prosjekter under utførelse	1 068	1 048	675
Andre fordringer	211	163	153
Forskudd til leverandører	16	32	83
Sum	2 445	2 407	2 106

Langsiktige tilvirkningskontrakter

Konsernet har langsiktige tilvirkningskontrakter innenfor virksomhetsområdene Offshore & Merchant Marine og Defence & Aerospace. Innenfor Offshore & Merchant Marine er hoveddelen av prosjektene av kortere varighet enn 2 år, og inntekten på de enkelte prosjektene utgjør hver for seg en begrenset andel av de samlede inntekter. For Defence & Aerospace er prosjektene av lengre varighet og med samlede inntekter for det enkelte prosjekt som utgjør vesentlige beløp i forhold til konsernets aktivitet. De igangværende prosjektene innenfor de enkelte produktområdene i Defence & Aerospace inngår basert på følgende:

Beløp i mill. kr.	Samlet ordre	Driftsinnt. 2004	Driftsinnt. akk.	Gjenstående driftsinnt.
Missil- og spaceprodukter	2 586	15	2 122	464
Sjøforsvarsprodukter	3 085	417	1 965	1 120
Luftvern, trenere og simulatorer	1 883	278	1 468	415
Våpenstyringssystemer	1 461	365	1 276	185
Militær kommunikasjon	3 711	632	2 651	1 060
Sum	12 726	1 707	9 482	3 244

Gjenværende produksjon på tapsprosjekter innenfor Defence & Aerospace som inngår i balansen ved utgangen av 2004, utgjør 440 mill. kr. Alle forventede tap er kostnadsført.

Naval Strike Missile (NSM)-programmet er inndelt i tre hovedfaser, utvikling og kvalifisering, overgangsfasen fra utvikling og kvalifisering til produksjon, samt produksjon av missiler. I desember ble det signert kontrakt for kostnadsdekning av overgangsfasen fra utvikling og kvalifisering til produksjon. For å få en best mulig forberedelse til produksjon av missiler, er aktiviteter med lang gjennomføringstid startet opp før kontrakten på produksjonsfasen er inngått. Ved utgangen av 2004 var det beholdningsført 34 mill. kr. knyttet til produksjonsfasen. Tilsvarende tall for 2003 utgjorde 10 mill. kr. knyttet til overgangsfasen.

16 Egenkapital

Egenkapitalen skal i prinsippet utvikle seg i takt med resultatet, men det kan være enkelte forhold som føres direkte mot egenkapitalen. Eksempler på dette er emisjoner, utbytte og omregningsdifferanser for utenlandske datterselskaper ved valutakursendringer. Kjøp eller salg av egne aksjer vil være direkte egenkapitaltransaksjoner, og beholdningen av egne aksjer presenteres som reduksjon av egenkapitalen.

Beløp i mill. kr.	Aksjekapital	Egne aksjer	Overkursfond	Annen egenkapital	Sum morselskap	Konsernselskaper	Sum konsern
Egenkapital pr. 1.1.02	150	(3)	832	379	1 358	180	1 538
Egne aksjer	-	1	-	24	25	-	25
Årsresultat	-	-	-	43	43	173	216
Omregningsdifferanse	-	-	-	-	-	(4)	(4)
Utbytte	-	-	-	(63)	(63)	-	(63)
Nye minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	29	29
Egenkapital pr. 31.12.02	150	(2)	832	383	1 363	378	1 741
Egne aksjer	-	1	-	11	12	-	12
Årsresultat	-	-	-	59	59	66	125
Omregningsdifferanse	-	-	-	-	-	8	8
Utbytte	-	-	-	(39)	(39)	-	(39)
Kjøp av/utbytte til minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	(17)	(17)
Egenkapital pr. 31.12.03	150	(1)	832	414	1 395	435	1 830
Egne aksjer	-	-	-	12	12	-	12
Årsresultat	-	-	-	276	276	(239)	37
Utbytte	-	-	-	(60)	(60)	-	(60)
Kjøp av/utbytte til minoritetsinteresser	-	-	-	-	-	(7)	(7)
Egenkapital pr. 31.12.04	150	(1)	832	642	1 623	189	1 812

►► Aksjekapital

Aksjekapitalen består pr. 31.12.04 av 30 000 000 aksjer pålydende kr. 5,-.

Utvikling i aksjekapital

Type utvidelse	Dato	Antall aksjer	Pålydende	Beløp mill. kr.	Korr. faktor	Aksjekap. mill. kr.
Børsintroduksjon	13.12.93	5 850 000	20	117		117
Rettet emisjon mot ansatte	1996	6 000 000	20	3		120
Aksjesplitt	1997	24 000 000	5		1:4	120
Emisjon	1999	30 000 000	5	30		150

Oversikt over de største aksjonærene pr. 31.12.04

Navn	Antall aksjer	%-andel
Staten v/Nærings- og handelsdepartementet	15 000 400	50,0 %
Folketrygdfondet	2 302 760	7,7 %
JP Morgan Chase Bank	1 512 200	5,0 %
Arendals Fossekompagni ASA	1 219 477	4,1 %
MP Pensjon	1 203 200	4,0 %
Odin Norge	1 163 626	3,9 %
Skagen Vekst	958 650	3,2 %
Ferd Invest AS	650 000	2,2 %
Odin Norden	285 000	1,0 %
Odin Offshore	200 000	0,7 %
Sum	24 495 313	81,7 %
Øvrige (eierandel < 1 %)	5 504 687	18,3 %
Totalt antall aksjer	30 000 000	100,0 %

Egne aksjer

Kongsberg Gruppen har en beholdning av 131 122 egne aksjer til bruk i aksje-program. Aksjene er kjøpt i henhold til fullmakt gitt på ordinær generalforsamling og gir rom for tilbakekjøp av inntil 5 % av utestående aksjer. Tilbakekjøpene skal skje til kurser mellom kr. 75,- og kr. 200,- pr. aksje.

	Antall
Beholdning egne aksjer 31.12.03	272 557
Egne aksjer avhendet til ansatte	(141 435)
Beholdning egne aksjer 31.12.04	131 122

Avhendelse av egne aksjer er ført til markedsverdi på salgstidspunktet, mens rabatten til de ansatte er kostnadsført som lønn med 2 mill. kr.

Det er samlet utstedt 144 760 opsjoner til ansatte (inklusive konsernledelsen). Opsjonene er tildelt gjennom aksjeprogram som er gjennomført for alle ansatte i konsernet. For nærmere beskrivelse av aksje- og opsjonsprogram for ansatte henvises det til kapitlet om Aksjer og aksjonærforhold.

Fordeling av aksjonærer etter beholdningsstørrelse

Antall aksjer	Antall eiere	Beholdning %
1-100	831	0,18
101-1 000	2 185	2,91
1 001-10 000	578	4,52
10 001-100 000	57	6,51
100 001-1 000 000	13	11,21
Over 1 000 000	6	74,67
Sum	3 670	100,00

Av de 3 670 aksjeeierne pr. 31.12.04 var 250 utenlandske, med en samlet beholdning på 7,01 %.

Aksjer eid av medlemmer i styret, konsernledelse og nærstående parter

Navn	Antall aksjer
Konsernledelse	
Torfinn Kildal, adm. direktør, Kongsberg Maritime	6 738
Arne Solberg, finansdirektør	6 066
Jan Erik Korsjøen, konsernsjef	5 524
Tom Birck Gerhardsen, adm. direktør, Kongsberg Defence & Aerospace	5 186
Stig Trondvold, konserndirektør, Forretningsutvikling	1 703
Even Aas, konserndirektør, Kommunikasjon og samfunnskontakt	1 382

Styret

Benedicte Berg Schilbred, styremedlem (gjennom selskapet Odd Berg AS)	17 500
Roar Marthiniussen, styremedlem	2 800
Jan Erik Hagen, styremedlem	477
Roy Harald Hove, styremedlem	43

17 Langsiktig gjeld til kredittinstitusjoner

Beløp i mill. kr.	2004	Forfallsår
Pantelån (20 års avdragslån)	72	2020
Sertifikatlån/pengemarkedslån	375	2005
Obligasjonslån ISIN 00101 4521.2	103	2005
Obligasjonslån ISIN 00101 9701.4	300	2007
Obligasjonslån ISIN 00101 2638.4	400	2009
Annen langsiktig gjeld	13	
Sum	1 263	
Ubenyttede trekkrettigheter	1 100	2009

Pantelån er gitt av Innovasjon Norge (tidligere SND). Sertifikat-/syndikatlån besto ved årsskiftet av 325 mill. kr. i norske sertifikatlån og 50 mill. kr. i Sterling Acceptance i UK, et kortsiktig pengemarkedslån. Obligasjonslån med forfall i 2005 var opprinnelig på 300 mill. kr., 197 mill. kr. ble tilbakekjøpt i 2004. Lån med forfall i 2005 er klassifisert som langsiktig gjeld med bakgrunn i at konvertering til banklån med lang løpetid kan foretas, jfr. ubenyttet langsiktig trekkrettighet på 1 100 mill. kr.

Fasiliteten ble etablert i mars 2004 som erstatning for en tidligere fasilitet på 800 mill. kr. som ville hatt forfall i september 2004. Fasiliteten har følgende krav til finansielle nøkkeltall:

- Konsernets egenkapital skal være minst 1 500 mill. kr.
- Driftsresultat (EBIT) pluss renteinntekter skal være 2 ganger betalbare renter.
- Netto rentebærende gjeld skal ikke overstige 3 ganger EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisation of goodwill), men kan være opp til 3,5 ganger i maksimalt 3 kvartaler.

Som følge av resultatbelastning på 150 mill. kr. knyttet til NSM-prosjektet ble nøkkeltall b) ikke oppfylt pr. 30.06.04. Bankene i lånesyndikatet har gitt tillatelse til å se bort fra de 150 mill. kr. ved beregning av nøkkeltallene. Basert på dette er kravene i låneavtalen oppfylt.

Renterisiko knyttet til lån

Konsernet har som policy å ha forutsigbare rentekostnader i et 2–4 års perspektiv. Kongsberg Gruppen har sikret sine lån med rentebindingsavtaler og rentebytteavtaler. Finanskostnader knyttet til lån vil gradvis bli videre redusert i løpet av de neste årene gitt dagens rentenivå. Gjennomsnittrenten for konsernets låneportefølje er i dag høyere enn benchmark for markedsrenten, 3 års obligasjonslån for industriforetak tilsvarende Kongsberg Gruppen ASA. Rentebytteavtalene har en beregnet mindreverdi i forhold til rentenivå 31.12.04 på 68 mill. kr. Beregnet på tilsvarende måte har fastrenteavtalene en mindreverdi på 12 mill. kr.

Pr. 31.12.04 hadde konsernet følgende fastrenteavtaler og rentebytteavtaler (fra flytende til fast rente):

Beløp i mill. kr.	Forfall	Beløp		År til regulering	Rentesats
		mill. kr.	regulering		
<i>Fastrenteavtaler</i>					
Pantelån	10.10.05	72	0,8	7,51 %	
Obligasjonslån ISIN 00101 9701.5	26.09.07	300	2,7	5,24 %	
<i>Rentebytteavtaler</i>					
Avtale 1	19.12.07	300	3,0	6,83 %	
Avtale 2	19.06.09	300	4,5	5,40 %	
Avtale 3	17.12.08	100	4,0	5,62 %	
Samlet		1 072	3,3		

Renterisiko knyttet til husleieavtaler

Konsernet har inngått langsiktige husleieavtaler i forbindelse med sale/leaseback-kontrakter. Husleien er knyttet til rentenivået. For å sikre konsernets resultat mot husleiesvingninger er det inngått følgende rentebytteavtale:

Pr. 31.12.04 hadde konsernet følgende rentebytteavtale (fra flytende til fast rente):

Beløp i mill. kr.	Forfall	Beløp		År til regulering	Rentesats
		mill. kr.	regulering		
Avtale 1	02.11.11	150	6,8	6,29 %	

Avtalen har en mindreverdi på 22 mill. kr. pr. 31.12.04 som er inkludert i avsetning for leieforpliktelser, jfr. note 10.

18 Valuta

Valutarisiko

Konsernet har en betydelig valutaeksponering, med over 70 % av inntektene utenfor Norge. Kongsberg Gruppen har som policy å begrense valutarisiko, men samtidig ha et aktivt forhold til valutaenes betydning som konkurranseparameter. Alle kontraktsfestede valutastrømmer av betydning sikres gjennom terminforretninger (prosjektsikringer). Det foretas også sikring av budsjetterte valutastrømmer og større kontraktstilbud i valuta (budsjettsikringer). I tillegg foretas det sikring av egenkapital i utenlandske datterselskaper, og av valutalån gitt til utenlandske datterselskaper.

Med sikringene av budsjetterte valutastrømmer og av inngåtte kontrakter i valuta vil konsernets driftsinntekter og resultat på 2-4 års sikt bare delvis påvirkes av svingninger i valutakursene.

Konsernet har pr. 31.12.04 ikke lån av betydning i utenlandsk valuta.

Valutasikring

Sikring skjer hovedsakelig gjennom bruk av terminkontrakter. Valutakonti i bank benyttes til sikring av mindre beløp og korte løpetider. I enkelte spesielle situasjoner benyttes også opsjoner. Pr. 31.12.04 hadde konsernet følgende sikringer, fordelt på valuta og forfallsår. (Alle tall er omregnet til mill. kr. basert på avtalte kurser):

Beløp i mill. kr.	2005	2006	2007	2008	2009	Samlet
<i>Netto terminsalg av valuta</i>						
USD	2 023	586	195	10	-	2 814
EUR	922	301	249	52	8	1 532
Andre	627	48	44	2	-	721
Samlet terminsalg	3 572	935	488	64	8	5 067
<i>Salgsopsjoner</i>						
USD	62	-	-	-	-	62
Sikring i alt	3 634	935	488	64	8	5 129

I hovedsak er alle valutainntekter for 2005, og deler av de påfølgende år er sikret. De sikrede kursnivåene reflekterer kursutviklingen gjennom de siste tre årene. Med det betydelige innslaget av USD, og USD-svekkelsen mot NOK de seneste årene, har porteføljen pr 31.12.04 en vesentlig netto merverdi. Merverdien er hovedsakelig knyttet til USD, og basert på en spotkurs på 6,04 ved årsskiftet hadde porteføljen en samlet merverdi på 447 mill. kr. Porteføljen gir god forutsigbarhet for lønnsomheten i konsernets valutainntekter.

Sikringskategori	Verdi basert på avtalte kurser
Budsjettsikringer (inklusive opsjon 62 mill. kr.)	2 495
Prosjektsikringer	1 982
Lånesikringer	391
Egenkapitalsikringer	261
Samlet	5 129

I henhold til nye regnskapsregler (IFRS) fra 2005 skal merverdi knyttet til budsjettsikringer tas over egenkapitalen. Av samlet merverdi på 447 mill. kr. er 304 mill. kr. knyttet til budsjettsikringer.

19 Annen kortsiktig gjeld

Annen kortsiktig gjeld representerer driftsrelatert rentefri gjeld. I annen kortsiktig gjeld inngår kostnadsavsetning og periodisering i tilknytning til prosjekter, garantiavsetning, samt avsetning til feriepengene.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Leverandørgjeld	405	452	484
Skyldige offentlige avgifter	128	131	155
Betalbar skatt	8	4	5
Avsatt utbytte	60	39	63
Avsatt feriepengene	177	183	161
Garantiavsetninger og periodiseringer vedrørende prosjekter	548	327	410
Andre poster	250	243	241
Sum	1 576	1 379	1 519

21 Usikre forpliktelser

Simrad AS mottok i 2003 en stevning med påstand om at Simrad har optrådt i strid med god forretningsskikk, markedsføringsloven §§1 og 7. Saksøker hevdet at Simrad rettstridig har nyttiggjort seg saksøkers know-how og andre bedriftshemmeligheter. Simrad ble frikjent på alle punkter av Horten tingrett i august 2004. Saksøker har anket saken til lagmannsretten.

Kongsberg Gruppen ASA har mottatt en stevning fra Hroar Hansen med krav om erstatning. Saken er berammet til behandling i Asker og Bærum tingrett i slutten av oktober 2005.

22 IFRS

EU har vedtatt at alle børsnoterte foretak innen EU-området senest innen 1. januar 2005 må ta i bruk International Financial Reporting Standards (IFRS) i konsernregnskapet. Som følge av EØS-avtalen vil denne endringen også gjelde for norske børsnoterte foretak.

For Kongsberg Gruppen vil første IFRS-rapportering bli delårsrapporten for 1. kvartal 2005. Dette vil inkludere sammenlignbare tall for 2004 etter IFRS.

Kongsberg Gruppen har arbeidet med å analysere og implementere endringer som er nødvendige for å rapportere etter IFRS, og basert på denne analysen er det identifisert enkelte forhold som vil kunne ha en potensiell effekt:

- Ingen avsetning for foreslått utbytte (økt egenkapital).
- Balanseføring av sikringsinstrumenter i sikringsperioden (økt volatilitet i egenkapitalen).
- Implementeringseffekter vedr. pensjon (uamortiserte estimatavvik føres mot egenkapitalen).
- Goodwill skal ikke lenger avskrives, men testes for en eventuell nedskrivning.
- Utviklingskostnadene må vurderes i forhold til IFRS-kriteriene for eventuell balanseføring.

20 Forpliktelser som ikke fremgår av balansen

Opplysninger om pantsatte eiendeler viser hvilke av konsernets eiendeler som vil være disponible for panthavere i en konkurs- eller avviklings situasjon.

a) Pantstillelser

Konsernet har stilt bygninger med driftstilbehør som pant for lån. Lånet er gitt av Innovasjon Norge (tidligere SND). Bygningene ligger i Kongsberg, Egersund og Horten.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
<i>Følgende lån er sikret med pant</i>			
Lån mot pant i bygninger med driftstilbehør	72	77	365
<i>Balanseført verdi av pantsatte eiendeler</i>			
Bygninger, maskiner, inventar, m.m.	534	551	532

b) Forskudds- og gjennomføringsgarantier

Konsernets selskaper må stille garanti for forskudd og gjennomføring i tilknytning til prosjekter. Garantiene er utstedt av norske og utenlandske banker og forsikringselskaper. Kongsberg Gruppen ASA står bak alle garantiene.

Beløp i mill. kr.	2004	2003	2002
Forskudd og gjennomføringsgarantier overfor kunder	1 156	2 267	2 479

Nedgangen fra 2003 skyldes at flere store forsvarsprosjekter har nådd milepæler der garantiforpliktelsen er vesentlig redusert. Kongsberg Gruppen ASA har rammeavtaler om garantistillelser med banker og forsikringselskaper som inneholder co-venants (se note 17 til konsernregnskapet). Det er ikke stillet pant for garantiramene.

Resultat, balanse og kontantstrømoppstilling – Kongsberg Gruppen ASA

Regnskapet for holdingselskapet Kongsberg Gruppen ASA omfatter all aktivitet ved hovedkontoret. Aktiviteten ved hovedkontoret inkluderer konsernets øverste ledelse og konsernfunksjonene kommunikasjon og samfunnskontakt, juridisk, forretningsutvikling, personal, ledelsesutvikling og økonomi/finans. Konsernfunksjonene utfører i stor grad oppdrag for konsernets øvrige selskaper, og belaster disse for utførte tjenester. Den sentrale finansfunksjonen "Kongsberg Finans" fungerer som konsernbank med ansvar for konsernets eksterne finansiering, styring av konsernets likviditet og den overordnede styring av konsernets valuta- og renterisiki. Alle eierandeler i datterselskaper er presentert etter kostmetoden.

Resultatregnskap 1.1.–31.12.

Beløp i mill. kr.	2004	2003
Driftsinntekter	74	80
Lønnskostnad	57	52
Avskrivning	2	3
Annen driftskostnad	33	46
Sum driftskostnader	92	101
Driftsresultat	(18)	(21)
Renter fra konsernselskaper	98	101
Gevinst ved salg av aksjer	31	6
Valutakursgevinst/(-tap)	1	3
Likvidasjonstap	-	(15)
Nedskrivning aksjer	-	(1)
Renter til konsernselskaper	(56)	(94)
Annen rentekostnad	(90)	(65)
Mottatt konsernbidrag	300	179
Netto finansposter	284	114
Ordinært resultat før skattekostnad	266	93
Skatteinntekt/(-kostnad)	10	(34)
Årsresultat	276	59
<i>Disposisjoner og egenkapitaloverføringer</i>		
Foreslått utbytte	(60)	(39)
Avgitt konsernbidrag	(20)	(21)

Kontantstrømoppstilling

Beløp i mill. kr.	2004	2003
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(33)	(69)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	27	(45)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	6	114
Netto endring i betalingsmidler	0	0
Betalingsmidler pr. 1.1.	-	-
Betalingsmidler pr. 31.12.	0	0

Balanse pr. 31.12.

Beløp i mill. kr.	Note	2004	2003
■ Eiendeler			
Utsatt skattefordel		31	20
Varige driftsmidler		6	7
Aksjer i datterselskaper	1	1 905	1 862
Andre aksjer		56	69
Langsiktige fordringer på datterselskaper		2 518	2 396
Andre langsiktige fordringer		5	4
Sum anleggsmidler		4 521	4 358
Fordringer på datterselskaper		357	196
Andre kortsiktige fordringer		-	26
Aksjer		5	4
Sum omløpsmidler		362	226
Sum eiendeler		4 883	4 584
■ Egenkapital og gjeld			
Aksjekapital		150	150
Egne aksjer		(1)	(1)
Overkursfond		832	832
Sum innskutt egenkapital		981	981
Annen egenkapital		642	414
Sum opptjent egenkapital		642	414
Sum egenkapital		1 623	1 395
Langsiktig gjeld til datterselskaper		1 644	1 685
Gjeld til kredittinstitusjoner		1 178	1 150
Sum langsiktig gjeld		2 822	2 835
Annen kortsiktig gjeld		111	83
Kassekreditt		327	271
Sum kortsiktig gjeld		438	354
Sum egenkapital og gjeld		4 883	4 584

Noter – Kongsberg Gruppen ASA

1 Aksjer i datterselskaper

<i>Beløp i mill. kr.</i>	<i>Anskaffelses- tidspunkt</i>	<i>Forretnings- kontor</i>	<i>Eier-/ stemme- andel %</i>	<i>Balanseført verdi 31.12.</i>
Kongsberg Defence & Aerospace AS	1997	Kongsberg	100	392
Kongsberg Protech AS	1999	Kongsberg	100	42
Kongsberg Næringspark AS	1987	Kongsberg	100	5
Kongsberg Holding AS	1987	Kongsberg	100	0
Kongsberg Basetec AS	1992	Kongsberg	100	106
Kongsberg Maritime AS 1)	1992	Horten	88,5	1 101
Kongsberg Forsvar AS	1995	Kongsberg	100	0
Kongsberg NFT AS	1995	Kongsberg	100	0
Kongsberg Asset Management AS	1995	Kongsberg	100	5
Norsk Forsvarsteknologi AS	1987	Kongsberg	100	0
Kongsberg Næringsseiendom AS	1997	Kongsberg	100	249
Nerion AS	2002	Trondheim	100	0
Autronica AS	2003	Trondheim	100	0
Kongsberg Reinsurance Ltd.	2001	Dublin	100	4
Aentera Network AS 2)	2000	Kongsberg	46,6	1
				1 905

1) De resterende aksjene i Kongsberg Maritime AS er eid av Kongsberg Basetec AS med 11,5 %.

2) Kongsberg Protech AS har i tillegg en eierandel på 12,3 % i selskapet.

Revisjonsberetning for 2004

■ Statsautoriserte revisorer

Ernst & Young AS
Oslo Atrium
Postboks 20
N-0031 Oslo

Medlemmer av Den norske Revisorforening

■ Foretaksregisteret:

NO 976 389 387 MVA

Tel. +47 24 00 24 00

Fax. +47 24 00 24 01

www.ey.no

Til generalforsamlingen i
Kongsberg Gruppen ASA

Revisjonsberetning for 2004

Vi har revidert årsregnskapet for Kongsberg Gruppen ASA for regnskapsåret 2004, som viser et overskudd på kr 276 000 000 for morselskapet og et overskudd på kr 37 000 000 for konsernet. Vi har også revidert opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, kontantstrømoppstilling, noteopplysninger og konsernregnskap. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av selskapets styre og konsernsjef. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsskikk i Norge. God revisjonsskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater, samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og interne kontrollsystemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for selskapets og konsernets økonomiske stilling 31. desember 2004 og for resultatet og kontantstrømmene i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapsskikk i Norge
- opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Oslo, 14. mars 2005
ERNST & YOUNG AS

Ølve Gravråk
statsautorisert revisor

■ Besøksadresse:
Oslo Atrium
Christian Frederiks plass 6
0154 Oslo

■ Arendal, Bergen, Biri, Drammen, Fossnavåg, Fredrikstad, Hofnesstrand, Horten, Hønefoss, Kongsberg, Kragerø, Kristiansand, Larvik, Levanger, Lillehammer, Moss, Måløy, Notodden, Oslo, Otta, Porsgrunn/Skien, Sandefjord, Sortland, Stuvanger, Steinkjer, Tromsø, Trondheim, Tønsberg, Vikersund, Ålesund.

Adresser

HOVEDKONTOR

Kongsberg Gruppen ASA

Kirkegårdsveien 45
Postboks 1000
3601 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 82 00
Telefaks: +47 32 28 82 01
Internett: www.kongsberg.com
E-post: office@kongsberg.com

Kongsberg Næringspark AS

Kirkegårdsveien 45
Postboks 1001
3601 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 82 50
Telefaks: +47 32 28 83 00
E-post: knf.firmapost@kongsberg.com

KONGSBERG MARITIME

Kongsberg Maritime AS

Strandpromenaden 50
Postboks 111
3191 Horten
Telefon: +47 33 03 41 00
Telefaks: +47 33 04 44 24
E-post: km.office@kongsberg.com

Simrad AS

Strandpromenaden 50
Postboks 111
3191 Horten
Telefon: +47 33 03 40 00
Telefaks: +47 33 04 44 24
E-post: info@simrad.com

KONGSBERG DEFENCE & AEROSPACE

**Kongsberg Defence &
Aerospace AS**

Kirkegårdsveien 45
Postboks 1003
3601 Kongsberg
Telefon: +47 32 28 82 00
Telefaks: +47 32 28 86 20
E-post: kda.office@kongsberg.com

For total adresseoversikt, se www.kongsberg.com.

Tekst

Kongsberg Gruppen

Foto

Bård Ek, Tom Haga, Tor Aas-Haug,
Stone, Statoil, Lasse Berre, Chris Harrison

Kommunikasjonskonsept og design

Anisdahl, Sand & Partnere

Trykk

RK Grafisk AS

www.kongsberg.com

WORLD CLASS – through people, technology and dedication

Kongsberg Gruppen ASA
P.O. Box 1000
NO-3601 Kongsberg
Norway
Telephone: +47 32 28 82 00
Telefax: +47 32 28 82 01
E-mail: office@kongsberg.com